

Es vala a· vadackal / τ a3 angaloc
 3olgalnac vala 9 nèki (14) Mi vtan
 ke· Iang èladatotuolna / i9u9 i° gali-
 leaba p̄dicaluan iften o3zaganac ewā-
 geliomat / (15) τ monduā Mezt betèllē-
 fedet a3 id9 / τ è3¹ k93èleit¹ iftèn
 o3zaga P̄niat tazLatoc τ higgètec
 ewāgeliōnac (16) Es muluā galilea-
 bèli tēngezmèll9l / lata fimont τ
 Andozialt 9 affafiat èzèztueicè halo-
 iocat a· tēngc2bè mezt hala3oc vala-
 nac / (17) Ès mōda nèkie i° Iquètec
 èn vtānam / tegelec tūt9kèt èm-
 bezecnec hala3ia / (18) τ legottā
 haloioc meghaguā kouètec 9tèt (19)
 Es innèn keuèfenne eleb mēuèn /
 lata 3ebedeufnac iacabat / τ Ianoft
 9 affafiat / τ azokat a· haioban / 9
 haioiokat² meg3è2è3uèn / (20) τ
 legottan hiua 9ket / τ 9 affokat
 3ebedeuft m̄g hagian a· haioban a
 bèrèfèckèl kouètec 9tèt (21) Ès
 bèmenn³ vala Caphaznaumba τ lèg-
 ottan Inèpeken bèmēuen a· fina-
 gogaba taneitauala 9ket / (22) τ
 Ludalkodnacuala 9 tanofagan / mezt
 vala 9kèt taneito mikent hatalmas τ
 nē mikèt a3 iraftudoc τ a· leu a l-
 t a c / (23) Vala 9 fina9ogaiocban
 fèztezètes 3èllèt9 èmbez / τ iu9lt9
 (24) mōduan / Mi mūnèk9nc τ tenè-
 ked nazareti i° i9ttel id9 èl9t⁴ |

36vb

èluèztened mūkèt / tudō h o g leg
 iftènn⁶ scèntè (25) Ès megfèneituē
 9tèt monda Megnèmoł τ ki meñ
 a3 èmbez9l (26) τ i a z u a n meg-

¹ Íráshiba el k93èleit helyett: *appro-*
pinquavit.

² Másolási hiba, helyesen: *haloiokat*
 'retia'. RMNy. III, V.

angeli ministrabant illi. (14) Post-
 quam autem traditus est Iohannes,
 venit Iesus in Galilaeam, praedicans
 evangelium regni Dei (15) et dicens:
 Quoniam impletum est tempus, et
 appropinquavit regnum Dei; paeni-
 temini et credite evangelio. (16) Et
 praeteriens secus mare Galilaeae
 vidit Simonem et Andream fratrem
 eius mittentes retia in mare; erant
 enim piscatores. (17) Et dixit eis
 Iesus: Venite post me, et faciam
 vos fieri piscatores hominum. (18)
 Et protinus relictis retibus secuti
 sunt eum. (19) Et progressus inde
 pusillum vidit Iacobum Zebedaei et
 Iohannem fratrem eius, et ipsos
 componentes retia in navi. (20) Et
 statim vocavit illos. Et relicto patre
 suo Zebedaeo in navi cum mercen-
 nariis, secuti sunt eum. (21) Et
 ingrediuntur Capharnaum, et statim
 sabbatis ingressus in synagogam
 docebat eos. (22) Et stupebant super
 doctrina eius; erat enim docens eos
 quasi potestatem habens et non
 sicut scribae. (23) Et erat in syna-
 goga eorum homo in spiritu im-
 mundo, et exclamavit (24) dicens:
 Quid nobis et tibi, Iesu Nazarene;
 venisti perdere nos, scio qui sis,
 Sanctus Dei. (25) Et comminatus est
 ei Iesus dicens: Obmutesce et
 exi de homine. (26) Et discernens

³ A *bème-* szórész *bènnè-*ből javítva.

⁴ Nestle variánsában: *ante tempus.*

žagǵatuā ǵtet a· fēztežētes žēllēt /
 τ iuǵtuē nag žoual ki menē ǵ bēlǵllǵ
 / (27) τ Ludalkottanac mēd / ug hog
 kezdežkednen^e monduan ǵn kǵžǵt-
 tǵc / Mezt mi èž / τ mezt mef vŷ tano-
 ſag èž hog hatalmal τ t è h è t f e g-
 è l pazanLol feztežētes žēllētecn^e τ
 èngèdn^e nēki / (28) Es legottan· ki
 hizheuce ǵ hizè galileanac mēdž
 vidēkibèn (29) Es legottan ki mēn-
 uē a· finagogabol / iǵucn^e Iacabbal
 τ Ianoffal Simonnac τ Andoziafnac
 hazaba (30) Simōnac ke· napa fek-
 žèn vala hidèg lēlētèn / τ legottan
 bēžellen^e ǵ nēki rolla / (31) Es ǵ
 hozia vēpuèn ǵkèžè ragaduā felē-
 mēle ǵtèt / τ ottā meghaga ǵtet a·
 hidèg lēlēt τ žolgaluala nēki (32)
 Eftuē leuèn ke· micoz nap èlūgot-
 uolna hoznac vala nēki[c] foc gono-
 žol vallokat τ ǵdǵǵǵket vallokat /
 (33) τ mēd a· varos golekežetuala až
 aitoza (34) τ mivigazta fokakat kic
 getrētn^e vala kūlǵmb kūlǵmb lēlēte-
 žeteckèl / τ foc ǵdǵǵǵkèt ||

ewta

37ra

ki vet uala τ nē haggavala ažocat
 žolni / mezt tuggacuala ǵtèt x^e n a c
 / (35) τ iǵen holual felkeluen èlmenē
 pužta hēfzè / τ ot imadkožicuala
 (36) τ kǵuète ǵtet limon τ kic ǵ vèle
 valanac (37) τ micoz iuttanac volna
 ǵ hozia mōdanac nēki / mezt mēde-
 nēc kèrēfn^e tegedèt / (38) τ monda
 ažocnac Meñhētec a· zokon falučba
 / τ vazǵoľba hog ot es p̄dicallac
 mezt azaa iǵttēm / (39) τ vala p̄dica-
 lo ǵ finagǵgaiocban / τ mēd galilea-
 ban / τ v a l a ǵdǵǵǵkèt ki vētǵ
 (40) Es iǵuǵ ǵ hozia eg poclos / τ
 onžoluan ǵtet tezdžè teždepluen mō-
 da Ha akazž meǵvigazthac èngemèt
 (41) Ihe ke· kǵhǵžǵluē ǵ zaita τ ki
 nōituā ǵ kèžet / τ illētūē ǵtèt mōda

cum spiritus immundus et excla-
 mans voce magna exiit ab eo. (27)
 Et mirati sunt omnes, ita ut con-
 quirerent inter se dicentes: Quidnam
 est hoc? quoniam doctrina haec
 nova? quia in potestate etiam
 spiritibus immundis imperat, et
 oboediunt ei. (28) Et processit rumor
 eius statim in omnem regionem
 Galilaeae. (29) Et protinus egredi-
 entes de synagoga venerunt in do-
 mum Simonis et Andreae cum Iacobo
 et Iohanne. (30) Decumbebat autem
 socrus Simonis febricitans, et statim
 dicunt ei de illa. (31) Et accedens
 elevavit eam, apprehensa manu eius;
 et continuo dimisit eam febris, et
 ministrabat eis. (32) Vespere autem
 facto, cum occidisset sol, afferebant
 ad eum omnes male habentes et
 daemonia habentes; (33) et erat
 omnis civitas congregata ad ianuam.
 (34) Et curavit multos, qui vexa-
 bantur variis languoribus, et dae-
 monia multa eiciebat et non sinebat
 ea loqui, quoniam sciebant eum.
 (35) Et diluculo valde surgens
 egressus abiit in desertum locum
 ibique orabat. (36) Et prosecutus
 est eum Simon et qui cum illo
 erant. (37) Et cum invenissent eum,
 dixerunt ei: Quia omnes quaerunt
 te. (38) Et ait illis: Eamus in proxi-
 mos vicos et civitates, ut et ibi
 praedicem; ad hoc enim veni. (39)
 Et erat praedicans in synagogis
 eorum et in omni Galilaea et daemo-
 nia eiciens. (40) Et venit ad eum
 leprosus deprecans eum et genu
 flexo dixit ei: Si vis, potes me
 mundare. (41) Iesus autem misertus
 eius extendit manum suam et tan-
 gens eum ait illi: Volo, mundare.

nèki / Akazlac megtižteitanom / (42) z hog èzt mondotta uolna legottan èltauozeç q tollq a pocloffag / z megtižtoltatec (43) Es megfeñeituè qtèt legottan ki külde (44) z mōda nèki Laffad hog fènkin^e fe mōgad / de meñ èl mutafd te magadat a papoc fedelmenèc / z aiandokoziad te tižtolatodezt melleket pazanLolt moyles azocnac tanofagocra / (45) z az ki menuen kèzde pdicalni / z bèžedeuèl hizdètni ug hog immar ièlennè |

37rb

a vazofba bè nē mēhètne / dē kūuql a pužta hefeken volna / z golekezn^e vala q hozia mēdēnōnē

Cam II

Es èsmeg bèmene ñolèad nap vtan¹ Cafaznaūba / (2) z mīg hallottac hog a hazban volna / z fokan golekezen^e egbè / ug hog sem a hazba sem az aitohoz nē fēznēn^e / z bèžèl uala q nèkie igèt / (3) z iouen^e q hozia hozuā eg kožueñèft ki negtql hozaticuala / (4) z mikor a golekezèt- tql azt q neki nē vihètneç meghañac a haiazatot hol i^e vala z megèlentuèn ala èzežtec az agat kibèn a kožueñes fekžen vala / (5) Mikoç ke latta uolna i^e azocnac hùtqkèt monda a kožueñesn^e Fiam megbolattatnac tenèked te bünid (6) Valanac ke nemellèc az iraftudoc kožzql vluè / z gondoluan q zūuqç- bèn (7) mit bèžèl èz ig kazomluā Ki bolathat meg bunt hanè Lac iftèn qmaga (8) Kit legottan i^e q fcent žèlete² miat megèfmèzuè mezt ig

¹Variáns: *post dies octo.*

(42) Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est. (43) Et comminatus est ei, statimque eiecit illum (44) et dicit ei: Vide nemini dixeris; sed vade, ostende te principi sacerdotum, et offer pro emundatione tua, quae praecepit Moyses in testimonium illis. (45) At ille egressus coepit praedicare et diffamare sermonem, ita ut iam non posset manifeste introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset, et conveniebant ad eum undique.

II

Et iterum intravit Capharnaum post dies, (2) et auditum est quod in domo esset, et convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad ianuam, et loquebatur eis verbum. (3) Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui a quattuor portabatur. (4) Et cum non possent offerre eum illi prae turba, nudaverunt tectum ubi erat et patefacientes submiserunt grabattum, in quo paralyticus iacebat. (5) Cum autem vidisset Iesus fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata tua. (6) Erant autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis: (7) Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? (8) Quo statim cognito Iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se,

²Variáns: *spiritu suo sancto.*

gondolnanc $\bar{o}$ bènnèc mōda $\bar{o}$ nèkie
 È mit gondoltoc tú $\acute{z}$ úuètechèn /
 (9) mit $k\bar{o}$ nueb mōdani — —¹ a·
 $k\bar{o}$ žueñefnèc megbolattatnac tenè-
 ked te bünid² Auag mondani Kel fel |

Mazc

37va

τ védfel te agadat τ iazih / (10) Hog-
 ke· tuggatoc mezt èmbezn^o fia val
 hatalmat bunt megbolatni földön
 mōda a· $k\bar{o}$ žueñefnèc / (11) Te nèked
 mandom Kel fel ved fel te agadat τ
 meñ te hazadba (12) τ a· legottan
 felkèlè τ aga felueuè èlmene o n n a-
 t o n mēden^o èlöt ug hog mēden^o
 ludalkodnanc τ tiztefitenec iftènt
 mōduā / mezt fonha ig nē lattōc /
 (13) τ èfmeg ki mēnuè a tēngezzè τ
 mēdž gólèkezèt iouo $\bar{o}$ hozia / τ ta-
 neifa vala azokat (14) Es micoz èleb
 ment volna / Lata Leuit alfeus fiat
 a· vamon vlettè Es mōda $K\bar{o}$ uèsènge-
 mèt / τ felkeluè $k\bar{o}$ uète otet (15) Ès
 ug löt micoz annac hazanal ènnec /
 loc ièles bünos müuèlkedèbèlièc /
 bunofoc egenbè èzn^o uala i^o fal τ $\bar{o}$
 taneituanial mēt fokan $k\bar{o}$ uètic
 uala otet / (16) až iraftudoc ke· τ a·
 leualtac latuā mezt a· ièles bünos
 müuèlkedèbèlieckel τ a· bünofoc-
 kel ènnec mōdnac vala $\bar{o}$ taneitua-
 ninac mizè tú mèfteztec ežec τ izèc
 a· ièles bünos müuèlkèdèbèlieckèl τ
 a· bünofockel (17) Es² haluā i^o mōda
 nèkie³ Nem kellèmètes až egežecn^o
 až vzuos dè a· gonožol valloenac |

37vb

mezt nē — —⁴ iottèm hiunom igažacat⁵
 dè bünofokèt (18) Es valanac

¹ Hosszabb törlés, színes díszítéssel fedve.

² Helyesen: ez 'hoc'. RMNy. III. [374.]

³ A *è* mōda nèkie szövegrész törlés helyére írva.

dicit illis: Quid ista cogitatis in
 cordibus vestris? (9) Quid est faci-
 lius dicere paralytico: Dimittuntur
 tibi peccata; an dicere: Surge, tolle
 grabattum tuum .et ambula? (10)
 Ut autem sciatis quia Filius hominis
 habet potestatem in terra dimittendi
 peccata, ait paralytico: (11) tibi
 dico: Surge, tolle grabattum tuum
 et vade in domum tuam. (12) Et
 statim surrexit ille et, sublato gra-
 batto, abiit coram omnibus, ita ut
 mirarentur omnes et honorificarent
 Deum dicentes: Quia numquam sic
 vidimus. (13) Et egressus est rursus
 ad mare omnisque turba veniebat
 ad eum, et docebat eos. (14) Et cum
 praeteriret, vidit Levi Alphaei seden-
 tem ad telonium et ait illi: Sequere
 me. Et surgens scutus est eum.
 (15) Et factum est, cum accumberet
 in domo illius, multi publicani et
 peccatores simul discumbebant cum
 Iesu et discipulis eius; e r a n t enim
 multi q u i e t sequebantur eum.
 (16) Et scribae et pharisaei videntes
 quia manducaret cum publicanis et
 peccatoribus, dicebant discipulis
 eius: Quare cum publicanis et pecca-
 toribus manducatur et bibit magister
 vester? (17) Hoc audito Iesus ait
 illis: Non necesse habent sani medi-
 co, sed qui male habent; non enim
 veni vocare iustos, sed peccatores.
 (18) Et erant discipuli Iohannis et

⁴ Rövid törlés.

⁵ A *ž* ékezeete esetleg a kitörölt rész maradványa.

Ianofnac taneituani / τ a leualtac
 boitqlnc / Es iqnen^e τ mōdanac qnēki
 Mize boitqln^e Ianofnac taneituani τ
 q leualti¹ a· te taneituaniid ke· nē
 boitqlnēc / (19) Es monda q nēkie
 i^e Minēm boitqlhētn^e a· menēkezētn^e
 fia i miglē a· vqlēgen velec vagon /
 mene idēiglēn velec vallac a· vqlē-
 gēnt nē boitqlhētn^e (20) iqnēc ke-
 napoc micō q tqlqlc ēluetētic a·
 vqlēgen / τ tahat a· napocban boi-
 tqln^e (21) Sēnki nē vazia v ý² qtrō-
 ba poztonac folfat o ruhaba / mezt
 ug ēluetētic a3 v ý folt a3 otol τ
 nagob rēs lēžēn (22) Es fēnki nē
 ēzēzt v ý bozt o tōmlōcbē / mezt vg
 a· boz mǫgžaggaffa a3 tōmlōkēt / a·
 boz ēlōtlētic / τ a· tōmlōc ēluēžnēc /
 dē v ý bozt v ý tōmlōcbē kel ēzēžteni
 (23) Es efmeq vg lōt micōz v2 žombat-
 on vētemēn altal menne τ q taneitua-
 ni iazattoc kežden^e gabona fōt
 žaggatnioc (24) A· leualtac ke· mond-
 nacuala q nēki / Imē mit tēžn^e t e
 t a n e i t u a n i i d k i t n ē i l l i c ž o m b a t o k o n t ē n n i / (25) Es monda
 nēkie Sonha nē oluaftatoc ē mit
 tōt dauid micōz nēhēffegēt vallot τ
 ēhēžet / q / τ kie q vèle valanac /
 (26) mikeppēn bēmenē iftenn^e hazaba
 abiatānac ||

e^wta

38ra

a· papoc fedēlme alat valonac / τ a3
 èlēne vētetn^e keñēzet megēue / kikēt
 nē illic vala megēnni hanē Lac papoc-
 nac τ ada azocnac kie q vèle vala-
 nac / (27) τ mōd vala nēkie / žombat
 èmbēzēkezt lōt / nem a3 èmbez
 žombatezt / (28) τ ug èmbezⁿ fia
 fia³ žombatnac es v2a

pharisaei ieiunantes, et veniunt et
 dicunt illi; Quare discipuli Iohannis
 et pharisaeorum ieiunant, tui autem
 discipuli non ieiunant? (19) Et ait
 illis Iesus: Numquid possunt filii
 nuptiarum, quamdiu sponsus cum
 illis est, ieiunare? Quanto tempore
 habent secum sponsum, non possunt
 ieiunare. (20) Venient autem dies
 cum auferetur ab eis sponsus, et
 tunc ieiunabunt in illis diebus. (21)
 Nemo assumentum panni rudis
 assuit vestimento veteri; alioquin
 aufert supplementum novum a ve-
 teri, et maior scissura fit. (22) Et
 nemo mittit vinum novum in utres
 veteres; alioquin dirumpet vinum
 utres, et vinum effundetur, et
 utres peribunt; sed vinum novum
 in utres novos mitti debet. (23)
 Et factum est iterum, cum Dominus
 sabbatis ambularet per sata, et
 discipuli eius coeperunt progredi et
 vellere spicas. (24) Pharisaei autem
 dicebant ei: Ecce, quid faciunt sabbatis
 quod non licet? (25) Et ait
 illis: Numquam legistis quid fecerit
 David, quando necessitatem habuit
 et esuriit ipse et qui cum eo erant?
 (26) quomodo introivit in domum
 Dei sub Abiathar principe sacer-
 dotum et panes propositionis mandu-
 cavit, quos non licebat manducare
 nisi sacerdotibus, et dedit eis qui
 cum eo erant? (27) Et dicebat eis:
 Sabbatum propter hominem factum
 est, et non homo propter sabbatum.
 (28) Itaque Dominus est Filius
 hominis etiam sabbati.

¹ A latinban: *pharisaeorum*, amely
 birtokosa a *discipuli*-nak.

² Utána valószínűleg megkezdett t
 számára áthúzás nélkül.

³ Kétszer leírva.

Es elmeg bemènè a· linágo-
 gába z ot vala eg keze meg
 aʒot èmbez / (2) z alnokol¹
 tazfacuala¹ aʒt hog megva-
 dolnac ʒtèt ha megvigáztana ʒomba-
 tokon (3) z monda a· kèze aʒot èmbè-
 nèc Kél fel kòzèpbè / (4) z mōda ʒ nè-
 kic Illic ʒombatokon iol tènni è auag
 gonoʒol lèlkèt vdʒzeitèni auag èluèʒ-
 teni / z aʒoc vèʒteglènèc (5) z
 kòznòl tekentuè i° aʒokat haragual
 megʒomozodec ʒ ʒiuʒcn° vakfağan
 / Es mōda aʒ èmbez n° Nòydkì te
 kèzèdet z ki nõita z megadatec ʒ
 nèki [k] ʒ keze / (6) Ki mènuen ke-
 a· leualtac legottan tanalot tazta-
 nac — —² aʒ hezodianofockal ʒʒuʒ
 i° èllen mikeppèn ʒtèt èluèʒtenec
 (7) Iefus ke· ʒ taneituaniual èlmenè
 a· galileabèli tèngezzè³ z foc
 gòlèkezèt kòuète ʒtèt galileabol z
 Iudeabol (8) z Ihzlm̄bòl z Idumeabol
 z Iozdan èluʒl / z mēden fòld
 Tizufhoz z fidonhoz zokon z nag
 fokaffag |

38rb

ioʒo i° h o ʒ haluā melleket teʒèn
 vala (9) Es mōda i° ʒ taneituaniual
 hog a· haiolka ʒ nèki ʒolgalna⁴ a· gòlè-
 kezètet hog megne ʒozeitanac ʒtet
 / (10) mezt fokacat vigaʒtvala meg /
 ug hog ʒ zeia omlananac hog illèt-
 hèt nec ʒtèt / valamennèn ke· val-
 nac⁵ vala lapafokat (11) z fèztezètes
 ʒèlleteket⁶ mikoʒ ʒtet lattac vala le
 èfnèc vala ʒ èlòttʒ / z iuʒltn° vala
 mōduan (12) te vag iftenn° fia / z

¹ Latin: *observabant*.² Egybetűnyi törlés.³ A második 2 betű fölött kimosott vagy másképp meghalványított barna-
piros tintacsepp.

Et introivit iterum in
 synagogam, et erat ibi homo habens
 manum aridam. (2) Et observabant
 eum, si sabbatis curaret, ut accusa-
 rent illum. (3) Et ait homini habenti
 manum aridam: Surge in medium.
 (4) Et dicit eis: Licet sabbatis bene-
 facere an male, animam salvam
 facere an perdere? At illi tacebant.
 (5) Et circumspiciens eos cum ira,
 contristatus super caecitate cordis
 eorum dicit homini: Extende manum
 tuam. Et extendit, et restituta est
 manus illi. (6) Exeuntes autem phari-
 saei statim cum Herodianis consilium
 faciebant adversus eum, quomodo
 eum perderent. (7) Iesus autem cum
 discipulis suis secessit ad mare; et
 multa turba a Galilaea et Iudaea
 secuta est eum, (8) et ab Hierosoly-
 mis et ab Idumaea et trans Iordanem,
 et qui circa Tyrum et Sidonem,
 multitudo magna, audientes quae
 faciebat venerunt ad eum. (9) Et
 dixit discipulis suis ut navicula sibi
 deserviret propter turbam, ne com-
 primerent eum. (10) Multos enim
 sanabat, ita ut irruerent in eum;
 ut illum tangerent quotquot habe-
 bant plagas. (11) Et spiritus immun-
 di, cum illum videbant, procide-
 bant ei et clamabant dicentes: (12)
 Tu es Filius Dei. Et vehementer

⁴ Az o betű a-ból igazítva, a szó után
kötörölt fekete tintacsepp.⁵ A lap szélén, jellel helyére utalva.⁶ A szó a mondat alánya; tárgy-
esettel való fordítása hibás.

igen megfeneiti vala azokat hog
 megnè ièlentènec òtèt (13) Es fel-
 ménuè a' hegrè hiua ò hozia kikèt ò
 akaza z iquen^o ò hozia / (14) z teue
 hog volnanac ò vèlè tizenkètten / z
 hog èzèztène azokat p̄dicalnioc /
 (15) z ada hatalmat ò nèkie bètèg-
 fegèt megvígáztanioc / z òzdogokèt
 ki vètnièc / (16) z a' petez nèuet vète
 fimonza (17) Zebedeufnac Iacabat
 z Ianofst Jacabnac¹ affa fiat / z
 vete ò reiaioc nèueket / boanezges
 ki mòdatic gòzdolet fianc (18) z
 Andoziast z Phùlòpòt z Bizthala-
 mot z Matet Tamafst z Alpheus Iac-
 abat Tadeufst Cananeabèli fimont /
 (19) z Scaziuthi Iudaft ki èlazola
 òtèt (20) Es iquèn^o ahazba² / z
 efmg a' golèkezèt egbè gòlekezènec /
 ug hog keñèzèt nē èhètnen^o z i n g è n
 n ē i h a t n a n a c (21) Es micoz
 hallottac uolna ò t a n e i t u a n i |

Mazc

38va

ki menen^o hog m̄gtaztanac òtèt
 meg³ mongacuála hog hiztèlènke-
 detbè valáztatot (22) Es a3 izaftu-
 doc kie ihzlm̄bòl lèzallottanac vala
 mòdnac vala mezt bèlzebupot vala
 z mezt a3 òzdogoc feiedèlméuèl vèti
 ki a3 òzdogokèt (23) Es egbè hiuan
 azocat peldabèzèdbèn mòduála nè-
 kie / mikeppèn vèthètki fathanas
 fathanafst / (24) z ha òzdog⁴ òbène
 megozlatie nē alhat a3 ozzag / (25)
 z ha haz òn^o bēne nē alhat megozla-
 tie a haz / (26) z ha fatanas — —⁵
 tamadot òn èllenè meg o3latot z nē
 alhat dè vegèzetet val (27) Sènki
 èzòfn^o hazaba bè menuè / ò èdenit

¹ A -nac szórész a sor elejére a hasábon kívül betoldva.

² A legelső a betű ò-ból igazítva, ezért van farka a kéziratban.

³ Piros tintacsepp esett az e-re és a g elejére.

comminabatur eis ne manifestarent illum. (13) Et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse; et venerunt ad eum. (14) Et fecit ut essent duodecim cum illo, et ut mitteret eos praedicare. (15) Et dedit illis potestatem curandi infirmitates et eiciendi daemonia. (16) Et imposuit Simoni nomen Petrus, (17) et Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem Iacobi, et imposuit eis nomina Boanerges, quod est filii tonitru: (18) et Andream et Philippum, et Bartholomaeum et Matthaeum, et Thomam et Iacobum Alphaei, et Thaddeum et Simonem Cananaeum, (19) et Iudam Iscariotem, qui et tradidit illum. (20) Et veniunt ad domum; et convenit iterum turba, ita ut non possent neque panem manducare. (21) Et cum audissent sui, exierunt tenere eum; dicebant enim: Quoniam in furorem versus est. (22) Et scribae, qui ab Hierosolymis descenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub habet, et quia in principe daemoniorum eicit daemonia. (23) Et convocatis eis in parabolis dicebat illis: Quomodo potest satanas satanam eicere? (24) Et si regnum in se dividatur, non potest regnum illud stare. (25) Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. (26) Et si satanas consurrexerit in semetipsum, dispertitus est et non poterit stare, sed finem habet. (27) Nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere, nisi prius

⁴ Helyesen: *ozzag* 'regnum'. RMNy. III. [374.]

⁵ Hosszabb törlés, színes díszítéssel fedve.

èl nē ragadozhatta hanemha èlqzèz
 az èzofst megkötözèndi τ tahat q
 hazat meg vèzi (28) Bizon mondóm
 tünèktec / mezt mēdz búnoc τ
 kazomlatoc kikcèl¹ kazomlandnac
 meg bolattatnac èmbez fiainac /
 (29) ki ke· kazomland fcènt lelèc
 èllèn nē val bolanatot qzoccke de
 melto lezèn az qzoc vetkezètn^o (30)
 mezt mongac feztèzetes zèllet val-
 latat² (31) Es iqven^o q aña τ q
 affafiai τ kuuql aluan èzèzten^o q
 hoziaia hiuan qtet (32) τ a· gylèke-
 zèt vl vala q nala τ mondnacuala
 nèki ýme te aña τ te afadfiat
 kuuql a l n a c τ kèzefnèc tegedèt /
 (33) τ feleluen monda qnèkie mēl |

38vb

èn aña τ èn afamfiay / (34) τ
 kqzñql tèkentuè azocat kic qkqzñql-
 lq vln^o vala monda Ime èn afam³ τ
 èn afamfiay / (35) mezt ki tendi if-
 tennèc akazaffat az èn afāfia τ èn
 hugō τ èn aña

III 4

Es emeg i^o — ⁴kèzde ki
 menni a· tengezèz τ q
 taneituani⁵ / τ gylèke-
 zec q hozia foc gylèkezèt / ug-
 hog a· haioba felhaguā vlnq a· tengezen
 τ mēd a· gylèkezèt vala a· földön a
 tengeznèl / (2) τ taneitauala azokat
 foc peldabèzedecebèn τ mōduala qnè-
 kie q tanofagaban (3) halgaffatoc /
 Ime ki ment a· vètq vètni / (4) τ mi-
 koz vètet egebi èfet az vt fèlen / τ
 iqttec a· mēney zèpèfoc τ megottèc
 azt / (5) de egebi èfet a· kouèfzè hol

¹ A kódex helyesírása szerint *kickèl* a szabályos. RMNy. III. [374.]

² Latin: *Spirítum immundum habet.*

³ Tévedés *èn aña* helyett. RMNy. III, V.

fortem alliget, et tunc domum eius
 diripiet. (28) Amen, dico vobis,
 quoniam omnia dimittentur filiis
 hominum peccata et blasphemiae,
 quibus blasphemaverint; (29) qui
 autem blasphemaverit in Spiritum
 Sanctum, non habebit remissionem
 in aeternum, sed reus erit aeterni
 delicti. (30) Quoniam dicebant: Spi-
 ritum immundum habet. (31) Et
 veniunt mater eius et fratres, et
 foris stantes miserunt ad eum vocan-
 tes eum. (32) Et sedebat circa eum
 turba, et dicunt ei: Ecce mater tua
 et fratres tui foris quaerunt te. (33)
 Et respondens eis ait: Quae est
 mater mea et fratres mei? (34) Et
 circumspiciens eos, qui in circuitu
 eius sedebant, ait: Ecce mater mea
 et fratres mei. (35) Qui enim fecerit
 voluntatem Dei, hic frater meus et
 soror mea et mater est.

IV

Et iterum coepit docere
 ad mare; et congregata est ad eum
 turba multa, ita ut navim ascendens
 sederet in mari, et omnis turba
 circa mare super terram erat. (2)
 Et docebat eos in parabolis multa
 et dicebat illis in doctrina sua: (3)
 Audite: ecce exiit seminans ad semi-
 nandum. (4) Et dum seminat, aliud
 cecidit circa viam, et venerunt volu-
 cres caeli et comederunt illud. (5)
 Aliud vero cecidit super petrosa,

⁴ Egy- vagy kétbetűnyi törlés.

⁵ Az *q taneituanī* valószínűleg másolási hiba, *taneitani* helyett.

nē vallot foc földèt / z legottan ki
kòlt mezt nē valla uala földn^e magaf-
lagat (6) z micoz nap felkòlt volna
meg hēuqlò a z / z azèt hog gòkèzèt
nē vallana ki aza / (7) z egèbi èfec
a· tūuiffecbè z felnēuen^e a· tuuiffec
z megfoitac azt z nē gimqlòzò /
(8) z egèbi èfec a io földbè z ad vala
felkelò z nēuò gimqlòt / z hozà eg
zazat z eg — ¹ hatuant z eg hazmi-
éat² (9) z mōduala i^e kinèc hallo
fùlèi vadnac halgaffa (10) Es micoz
òñòmaganac volna a· tizènkèttò kie
ò vèlè valanac kèzdec a· ||

e^wia

39ra

pelda bèzedèt m e g m a g a z a z n i
(11) z monduala nèkie tūnèctec
aduan vagò megèfmèznètèc iftèn
òzaganac titkiat / Azocnac ke-
kie kùuql vadnac mēden^e pelda
bèzedecbè lezn^e (12) hog latuā laf-
lanac z nē laffanac / z haluan haffa-
nac z ne èzlen^e / hog valaha megne
fozdollanac z megbolattaffanac ò
bùnce (13) z monda ò nèkie È
peldabèzedet nē tuggatoc / z mikèp-
pèn èztèctec mēden peldabèzedèkèt/
(14) Ki vèt igèt vèt (15) Ezecc ke· kie
az vt fèlèn vadnac hol az igè vèttètie
/ K i c micoz hallangac / legottan iò
a· fathanas / z èluèzi az igèt ki vèt-
tetet ò zùuqchèn / (16) Es èzèc azon-
keppèn kie vèttètn^e a· kouèzè / Kie
micoz hallangac az igèt legottā
òzòmèl vèzic azt / (17) z nē valnac
gòkèzèt ò bènnèc dè idèfec / Enn^e
vtanna tòzòdèlm z vldòzèt léuèn az
igèiezt / legottan meggònozòbodnac
/ (18) z az egèbiec kie a· tūuiffbè vet-
tèttènèc / kie haffac az igèt (19) z
— ³ è vilagnac naualaia z kaz-

ubi non habuit terram multam;
et statim exortum est, quoniam
non habebat altitudinem terrae;
(6) et quando exortus est sol, ex-
aestuavit, et eo quod non habebat
radicem, exaruit. (7) Et aliud cecidit
in spinas; et ascenderunt spinas et
suffocaverunt illud, et fructum non
dedit. (8) Et aliud cecidit in terram
bonam, et dabat fructum ascenden-
tem et crescentem, et afferebat
unum triginta, unum sexaginta et
unum centum. (9) Et dicebat: Qui
habet aures audiendi audiat. (10)
Et cum esset singularis, interroga-
verunt eum hi qui cum eo erant
duodecim parabolam. (11) Et dicebat
eis: Vobis datum est nosse mysterium
regni Dei; illis autem qui foris sunt
in parabolis omnia fiunt, (12) ut
videntes videant et non videant, et
audientes audiant et non intelle-
gant, nequando convertantur et
dimittantur eis peccata. (13) Et ait
illis: Nescitis parabolam hanc? et
quomodo omnes parabolās cogno-
scetis? (14) Qui semināt verbum
seminat. (15) Hi autem sunt qui
circa viam, ubi seminatur verbum,
et cum audierint, confestim venit
satanas et aufert verbum, quod semi-
natum est in cordibus eorum. (16)
Et hi sunt similiter qui super petrosa
seminantur, qui cum audierint ver-
bum, statim cum gaudio accipiunt
illud, (17) et non habent radicem
in se, sed temporales sunt; deinde
orta tribulatione et persecutione
propter verbum, confestim scanda-
lizantur. (18) Et alii sunt qui in spinis
seminantur; hi sunt qui ver-
bum audiunt, (19) et aerumnas sae-
culi et deceptio divitiarum et circa

¹ Hosszabb törlés.

² A latin mondatban a számnevek sor-
rendje éppen fordítva van, variánst nem
ismerünk.

³ Hosszabb törlés, színes díszítéssel
fedve.

dagfagnac lala2dfaga / z egebnemq
 keuanfagocho3 bè menuen megfoi-
 tac¹ az igét z gimqlnèlkùl lèzèn /
 (20) z èzee kie a· io fòldbè vèttèt-
 tèn^o / kie hallac az igét z fogaggac
 aýt z gimqlò3n^o eg hazmicat eg
 hatuant |

39rb

z eg 3azat (21) Ès mōdvála nèkie
 minem iqt a· 3ouetnèc hog a· 3apu
 ala vèttèffec auag az ag ala / nemdè
 hog a gezfa taztoza vèttèffec è (22)
 mezt nīL valami qf èlzeitètet ki nē
 megīèlentetic z fē of titoc ki nē
 vilagra iq / (23) ha kinèc vagō hallo
 fulq halgaffa / (24) z mōdvála azoc-
 nac laffatoc mit halgattoc Mēf mēz-
 teckèl mezèndetec megméztetic tū-
 nèctec z ahhoz toldatic tūnèctec /
 (25) mezt kin^o vagon annac adatic /
 z kin^o ninLèn a· mellèt val èluètètic
 qtollo (26) Ès mondvála Iftènnèc
 o23aga igen vagō mikent ha èmbez
 vèffen i o magot a· fòldbè (27) z
 èlalogec z felkèllen — —² èyèl z nap-
 pal / z a· mag tēzemLèn z nqy9n
 mico2 q nē tugga / (28) mezt a· fòld
 qnq keyen gimqliq3 / èlq3è2 fuuèt
 annac utanna gabona fqt / annac
 utanna telles gimqlq3 a· gabona³
 fqbè / (29) z mico2 q b èlqllo
 t e I I e s gimqlq3 hozand legottan
 èzèzti a· fazlot mezt zokon az azatat
 / (30) z mōd uala kihèz hafonlatic⁴
 iftènn^o o23aga / aḡ minemq pèda
 bèzèdhèz hafonluc aýt (31) mīkep-
 pèn a· muftaz mag / ki mico2 vèttetic
 a· fòldbè küffèb |

reliqua concupiscentiae introeuntes
 suffocant verbum, et sine fructu
 efficitur. (20) Et hi sunt qui super
 terram bonam seminati sunt, qui
 audiunt verbum et suscipiunt et
 fructificant, unum triginta, unum
 sexaginta et unum centum. (21)
 Et dicebat illis: Numquid venit
 lucerna ut sub modio ponatur aut
 sub lecto? nonne ut super candela-
 brum ponatur? (22) Non est enim
 aliquid absconditum quod non mani-
 festetur, nec factum est occultum,
 sed ut in palam veniat. (23) Si quis
 habet aures audiendi, audiat. (24)
 Et dicebat illis: Videte quid audia-
 tis. In qua mensura mensi fueritis,
 remetietur vobis et adicietur vobis.
 (25) Qui enim habet, dabitur illi;
 et qui non habet, etiam quod habet
 auferetur ab eo. (26) Et dicebat:
 Sic est regnum Dei, quemadmodum
 si homo iaciat sementem in terram,
 (27) et dormiat, et exurgat nocte et
 die, et semen germinet et increseat
 dum nescit ille. (28) Ultro enim terra
 fructificat, primum herbam, deinde
 spicam, deinde plenum frumentum
 in spica. (29) Et cum produxerit
 fructus, statim mittit falcem, quo-
 niam adest messis. (30) Et dicebat:
 Cui assimilabimus regnum Dei, aut
 cui parabolae comparabimus illud?
 (31) Sicut granum sinapis, quod
 cum seminatum fuerit in terra,

¹ Latin: *suffocant*; múlt idejü variánst
 nem ismerünk. Ezért valószínűleg írás-
 hiba *megfoítac* helyett.

² Hosszabb törlés, színes díszítéssel
 fedve.

³ Az n fölött kitörölt tintacepp.

⁴ Latin: (*cui*) *assimilabimus regnum
 Dei*.

mendz magoetol mellec vadnac föl-
dön / (32) τ micoz ki kèlènd fel nõ
n a g f a i a / τ nagob ležèn mendz
kapożtanal / τ ol nag aġakat tèremt
ug hog a· meñnèi rēpeļoc lakozhaf-
lanac ȝ azñeka alat / (33) τ illèn foc
peldabèžedecbèn bēžel vala ȝ nèkie
igēt mikent halgathaffacuala / (34)
pelda bēžednèlkül ke· nē bēžél uala
ȝ nèkie / magocnac¹ ke· ȝ taneitua-
ñinac megmagazaž uala mēdènekèt
(35) Es a· napon micoz èstue ļotuolna
mōda ȝ nèkie mēññoc tēnger fēle /
(36) τ a· ȝolèkezèt mġ hagian veuec
ȝtèt / ug hog a· haioban volna / τ
egeb haioc volnanac o t h ȝ vèlè / (37)
τ lȝn žèln^o nag fēžgeteĝe / τ a· hab a·
haioba èžèztetic vala / ug hog bètèl-
nec a· haio / (38) τ ȝ alozon vala a·
haionac vtollabā eg fȝ alon / τ fel-
køltec ȝtèt τ mōdanac ȝ nèkie Meštež
nēde neked illic è mezt èlvèžȝnc /
(39) Es felkèluen mġ feneite a·
žèlet τ mōduala a tengeznèc / Vèž-
teĝih τ megnemof / τ mġžȝnec a· žèl τ
lȝn nag lalfofag (40) Es mōda ȝ nè-
kie / Mire vattoc fèlèkeñec τ sem
hūtȝtȝc inLèn / (41) τ felemenèc nag
felèlmèl τ mōdanac egmafñac kin^o
alafatoc èžt mezt žèlec τ tēngež
èngedn^o nèki |

V 5

39vb

Es iutanac tēngež èlue gera-
zenofocnac videkecbè / (2)
τ ȝ A· haiobol ki mēnuen leg-
ottan èlèibè kèlè ȝ nèkie a· ko-
pozfobā² fēžtežetes žèlletȝ èmbez (3)
ki valuala lakodalmat a· kopozfoc-
ban / τ sem rētežeckel valaki meg-

¹ A szó piros áthúzásos törlésre írva.

minus est omnibus seminibus quae
sunt in terra; (32) et cum se-
minatum fuerit, ascendit et fit
maius omnibus holeribus et facit
ramos magnos, ita ut possint sub
umbra eius aves caeli habitare. (33)
Et talibus multis parabolis loque-
batur eis verbum, prout poterant
audire; (34) sine parabola autem
non loquebatur eis; seorsum autem
discipulis suis disserebat omnia. (35)
Et ait illis in illa die, cum sero esset
factum: Transeamus c o n t r a. (36)
Et dimittentes turbam assumunt eum
ita ut erat in navi, et aliae naves
erant cum illo. (37) Et facta est
procella magna venti, et fluctus
mittebat in navim, ita ut impleretur
navis. (38) Et erat ipse in puppi
super cervical dormiens, et excitant
eum et dicunt illi: Magister, non ad
te pertinet quia perimus? (39) Et
exurgens comminatus est vento et
dixit mari: Tace, obmutescere. Et
cessavit ventus, et facta est tran-
quillitas magna. (40) Et ait illis:
Quid timidi estis? necdum habetis
fidem? (41) Et timuerunt timore
magno et dicebant ad alterutrum:
Quis, putas, est iste, quia et ventus
et mare oboediunt ei?

V

Et venerunt trans fretum
maris in regionem Gerasenorum.
(2) Et exeunti ei de navi statim
occurrit de monumentis homo in
spiritu immundo, (3) qui domicilium
habebat in monumentis, et neque
catenis i a m quisquam poterat

² Latin: de monumentis.

nèm kòtòzhèti vala òtet / (4) mezt gakoza bekoçal / τ rètèzeckèl megkòtòztètuen a· rètèzekèt meggaggattauolna / τ lènki òtet m̄g nē èhñeithèti vala (5) τ mēdž ha nappal τ eýèl a kopozlocban τ a· hegecbèn vala iuòltuē τ ònmagat a· kouèchež¹ zaggatuan / (6) Latuā ke· i^ot mèžžòl èlèibè futa / τ imada òtet (7) nag žoual iuòltuèn monda / Mi ènnèkem τ tenèked i^o felleges iftenn^o fia Onžollac tegedèt iftènžè hog ènge-mèt nè getezih / (8) mezt ug mòduala nèki / meñ ki feztežètes žèllèt èž èmbežbòl (9) τ kèžde òtet ki tenèked nèuèd Ès monda ò nèki Legio ènnèkè nèuem / mezt fokan vagòc (10) τ iğen onžollacuala òtet hog ki ne vžne òket a videcbòl (11) Vala ke-oth a· hegnèl dižnocnac nag Loždaia ozižtetuē (12) τ onžollacuala òtèt a· žèlletec monduā / èžèžih mùkèt a· dižnocba hog meññòc ò bèleiec (13) τ legottan ki mènuen a fèž-

cw̄ta

40ra

težètes žèllètec bèmenen^o a· dižnocba / τ nag hiztelèkedettèl a· Ložda mene fòmèžedec a· tengežbè kèt èžèžiglèn τ megfulanac a· tengežbè / (14) Kic ke· ozižic uala èlfutanac τ meghizdètec a· vazòfban τ a· mèžžò zèzent τ ki menen^o latnioc mi lòt volna / (15) τ iutanac i^ohož τ latic ažt ki až oždògtòl getrètic uala vluèn mežžuhažtatuan τ ègèžèlmeuèl τ fèlemenèc (16) τ megmòdac ònèkic kic lattacuala mikeppèn lòtuolna ònèki ki až oždògtòl vallottauala τ a· dižnoczòl (17) τ kèždec kèžni hog èltauožnec ò videkecbòl (18) Ès mikož fèlmenè a· haioba kèžde òtet onžollani ki až oždògtòl getre-

eum ligare, (4) quoniam saepe compedibus et catenis vinctus dirupisset catenas et compedes comminisset, et nemo poterat eum domare, (5) et semper die ac nocte in monumentis et in montibus erat, clamans et concidens se lapidibus. (6) Videns autem Iesum a longe cucurrit et adoravit eum, (7) et clamans voce magna dixit: Quid mihi et tibi, Iesu, fili Dei altissimi? adiuro te per Deum, ne me torqueas. (8) Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine. (9) Et interrogabat eum: Quod tibi nomen est? Et dicit ei: Legio mihi nomen est, quia multi sumus. (10) Et deprecabatur eum multum, ne se expelleret extra regionem. (11) Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens. (12) Et deprecabantur eum spiritus dicentes: Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. (13) Et concessit ei statim Iesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos, et magno impetu grex praecipitatus est in mare ad duo milia, et suffocati sunt in mari. (14) Qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum; (15) et veniunt ad Iesum et vident illum, qui a daemonio vexabatur, sedentem, vestitum et sanae mentis, et timuerunt. (16) Et narra-verunt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei, qui daemonium habuerat, et de porcis. (17) Et rogare coeperunt eum ut discederet de finibus eorum. (18) Cumque ascenderet navim, coepit illum deprecari, qui a daemonio vexatus fuerat, ut

¹ Latin: *lapidibus* 'a kövekkel'.

tet vala hog lēnē q vèlè / (19) I hē ke nē èzèz̄te q̄tèt de monda q̄nēki mēl̄ te hazadba a tennēidhēz τ hizdēfedm̄g q̄nēkie mēnnēt² t̄t̄ tenēked v2 τ hog k̄oñq̄z̄lt legen te zaitad / (20) τ èlmenē τ kēz̄de p̄dicalni Decapolifban mēnnēket³ q̄nēki t̄t̄ volna v2 i^c / τ mēden^c ludalkodnac vala⁴ / (21) Es micoz felment volna i^c a haioba menē èf-meg tēngez èlue τ gōlekezec q̄ hozia foc gōlekezēt / τ vala a tengezn̄l / (22) Es iqu⁹ q̄ hozia nemēl a finagoga fe- |

40rb

iedèlmē k̄q̄z̄z̄ol iayzos nēu⁹ / τ latuan q̄tèt èfec q̄ labaihoz / (23) τ iġen onz̄offauala q̄tèt monduan mēt èn Iañom halalan vagon iqu⁹ τ vèl- lèd zeia te kēzedet hog megv̄du⁹- z̄off̄on τ èllèn (24) τ èlmenē q̄ vèlè / τ k̄oñeticuala q̄tèt foc gōlekezētec τ megz̄ozeifacuala q̄tèt (25) Es Eg nembezi ki vala vèz̄ofalban t̄iz̄enkēt èz̄tēnd̄q̄t̄ol foguan (26) τ foc —⁵ vzuofoc̄tol fokacat z̄ēnuēdet vala τ mēd q̄ iauat èlk̄olt̄t̄t̄q̄ vala / τ fēmit nē hažnalt⁶ vala de inkab megnēhēzedet vala / (27) miko2 hal- lot uolna i^cz̄ol iqu⁹ a gōlēkezēt k̄oz̄ibē hat mēḡol τ illete q̄ zuhaiat (28) mezt q̄ vg mōduala / hog ha èn q̄ zuhaiat illetēndem meg v̄du⁹z̄ol̄oc / (29) τ legottan m̄g aža q̄ vezen^c fozzafa / τ èz̄ze⁷ q̄ tēl̄teb̄ol mezt megvigaz̄ot a Lapaf̄tol / (30) Es legottan i^c m̄gēfm̄ēzuē q̄n bēnnē a

¹ Az m fölött kitörölt tintacsepp.

² Az m fölött kitörölt tintacsepp.

³ Az m fölött egy kitörölt és egy meg- hagyott pont. Az m egyik szarát i-nek nézhette a másoló.

⁴ A sor fölött, jellel helyére utalva.

⁵ Hosszabb törlés, színes díszítéssel fedve.

esset cum illo; (19) et non admisit eum sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos et annuntia illis quanta tibi Dominus fecerit et misertus sit tui. (20) Et abiit et coepit praedicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Iesus, et omnes mirabantur. (21) Et cum transcendisset Iesus in navi rursus trans fretum, convenit turba multa ad eum, et erat circa mare. (22) Et venit quidam de archisynagogis nomine Iairus; et videns eum procidit ad pedes eius, (23) et deprecabatur eum multum dicens: Quoniam filia mea in extremis est; veni, impone manum super eam, ut salva sit et vivat. (24) Et abiit cum illo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebant eum. (25) Et mulier, quae erat in profluvio sanguinis annis duodecim (26) et fuerat multa perpessa a compluribus medicis et erogaverat omnia sua nec quidquam profecerat, sed magis deterius habebat, (27) cum audisset de Iesu, venit in turba retro et tetigit vestimentum eius; (28) dicebat enim: Quia si vel vestimentum eius tetigero, salva ero. (29) Et confestim siccatus est fons sanguinis eius, et sensit corpore quia sanata esset a plaga. (30) Et statim Iesus in semetipso cognoscens virtutem,

⁶ Az n fölött a fényképmásolaton látható pont valószínűleg annak a következménye, hogy az előző sorban levő q farkát húzó toll ugyanabban a vonalban később ismét papírost ért. RMNy. III. [374.] szerint a kézirat hibája az n fölötti pont.

⁷ Helyesen: èz̄ze, a 3 mellékjele nélkül. RMNy. III. [374.]

iozagot ki ki žazmazot vala q
 bēlōlō megfozdoluan a gōlēkezēt-
 hēz mōda Ki illēte èn zuhaimat (31)
 Ès mōdnacuala q nēki q taneituani
 / latod è a gōlēkezētet tegèd meg
 zoreituan / z vg mōdaz Ki illetet
 èngemèt (32) Ès kōzñōl tèkentuē¹
 nēzi¹ vala ažt ki èžt tōttō vala /
 (33) De a nēbezi feluen z remōluèn |

Maze

40va

tuduan mèl lōtuolna q bēnne iquō z
 le èsec q èlōttō z megmonda qnēki
 mēdž igaffagot / (34) Ihē² ke-
 mōda qnēki / leanom tegedet te hu-
 tōd megvdužzeitet meñ bekeffeggèl /
 z legottan meguigažot a
 lapafol (35) Meg q è bēžellette iquē³
 k q u è t e c a finağōga fēiedèlme-
 hēz³ mōduan mit bufeitod toabba a
 mēftezt mezt megholt te leañod (36)
 Ihē ke è žo haluan mèl mōdaticuala
 mōda a finağōga fēiedèlmenèc / ne
 akazih felnèd dè lac hig / (37) z nē
 èzèžte valakit qtet kquètni hanē
 lac Petēz Iacabot z Ianofst Iacab-
 nac affafiat / (38) z iutanac a fina-
 gōga fedèlmen⁴ hazaba / z lata⁴ a
 žait z a fizokat / z a foc⁵ ozdeitocat
 (39) z be menuen monda q nēkie mit
 habozgotoc z mit fiztoc / a leañ nē
 holtmīg de aložon (40) z megmqū-
 ticuala qtet de q mēnden⁴ ki vètuèn
 / veue a leañnac affat z añiat / z
 kie q vèle valanac / z bemēuen hol
 a leañ fēkžen vala / (41) z foguā a
 leañnac kēzet / Ès mōda nēki / Ta-
 bitagumi⁶ / ki magazažtatic / leañ
 mōdom teneked keļ fēl / (42) z
 legottā |

¹ Latin: *circumspiciebat videre*.

² Latin: *ille*, variáns: *Iesus*.

³ Latin: *ab archisynagogo*.

⁴ Variáns: *vidit*.

quae exierat de illo, conversus ad
 turbam aiebat: Quis tetigit vesti-
 menta mea? (31) Et dicebant ei
 discipuli sui: Vides turbam comprim-
 mentem te et dicis: Quis me tetigit?
 (32) Et circumspiciebat videre eam,
 quae hoc fecerat. (33) Mulier vero
 timens et tremens, sciens quod
 factum esset in se, venit et procidit
 ante eum et dixit ei omnem veritatem.
 (34) Ille autem dixit ei: Filia,
 fides tua te salvam fecit, vade in
 pace et esto sana a plaga tua.
 (35) Adhuc eo loquente, veniunt ab
 archisynagogo dicentes: Quia filia
 tua mortua est, quid ultra vexas
 magistrum? (36) Iesus autem audito
 verbo, quod dicebatur, ait archisy-
 nagogo: Noli timere, tantummodo
 crede. (37) Et non admisit quem-
 quam se sequi nisi Petrum et
 Iacobum et Iohannem fratrem Iacobi.
 (38) Et veniunt in domum
 archisynagogi, et videt tumultum
 et flentes et eiulantes multum. (39)
 Et ingressus ait illis: Quid turbamini
 et ploratis? puella non est mortua,
 sed dormit. (40) Et irridebant eum.
 Ipse vero eiectionibus assumit
 patrem et matrem puellae et qui
 secum erant, et ingreditur ubi puella
 erat iacens. (41) Et tenens manum
 puellae ait illi: Talitha cumi, quod
 est interpretatum: Puella, tibi dico,
 surge; (42) et confestim surrexit

⁵ Latin: *multum 'nagyon'*.

⁶ Latin: *Talitha cumi* ~ görög *talitha koumi* < aram. *talitha 'leány'*; *kumi* vagy *kum 'kelj fel'* (Kiss: Újszöv. szótár).

felkele a lan z iaz uala / Vala ke tizen-
kettöd èztèndei z megyèden^c nag
yèztettel / (43) z igèn pāLola ɔnekic /
hog lenki azt megne tudna z mōda
ānac ènni adnioc

VI 6

Es innèn ki mēnuén menè ɔ
hazaiaba z kouètic uala ɔtet
ɔ taneituanì / (2) z žombat
leuè kèzdè i^c a' finagògabā
taneitani / z fokac haluā Ludalkod-
nac uala ɔ tanofagan mōduan Hon-
nan ènnèc mēd èzec / z mel' è bōl-
lèseg mel' —¹ adattatot ɔ nèki /
z èz illeten iozagoc / mellec ɔ kèzei
miat ležn^c / (3) Nemdè èz az a l l
f i a é marianac fia Iacabnac iosephn^c
Iudafnac z simonnac attoefia Nemdè
ɔ hugi mit² mù vèlone vadnak é / z
meg' gonožbodnacuala ɔn bènne (4)
z monda ɔ nèkie i^c / Mezt n l l pphā
tižtèlfešnèlkul hanēlac ɔ hazaiaban
/ (5) z nē tehète ot valami iožagot /
hanē lac kèues betegeket kezè reiaioc
vètuen viğazta meg (6) z Ludalko-
dicuala ɔ hütötlensègeken / z kèzengì
vala a' castelocat kòznòl taneituan
(7) Es hiua a' tiženkèttöt / z kèzde
azocat èzèztèni kèttèn z ketten / ||

ewta

4lra

z aduala nèkie hatal[m]mat³ fezte-
zètes žèllèteken / (8) z pazanLola
ɔnekic hog valamit az vtban ne
vennen^c / hanēlac vèžžòt ne taffolt
fem keñèzèt fem èzèt mažžagòn
(9) dè follaackal fazužtaffanac m̄g /
z hog ne ɔtòžtèffen^c ket žocnackal

¹ Egy- vagy kétbetűnyi törlés. Való-
színűleg elfutott a tinta.

puella et ambulabat; erat autem
annorum duodecim; et obstupue-
runt stupore magno. (43) Et prae-
cepit illis vehementer ut nemo id sci-
ret, et dixit dari illi manducare.

VI

Et egressus inde abiit
in patriam suam; et sequebantur eum
discipuli sui. (2) Et facta sabbato
coepit in synagoga docere, et multi
audientes admirabantur in doctrina
eius dicentes: Unde huic haec om-
nia? et quae est sapientia, quae data
est illi, et virtutes tales, quae per
manus eius efficiuntur? (3) Nonne
hic est faber, filius Mariae, frater
Iacobi et Ioseph et Iudae et Simo-
nis? nonne et sorores eius hic nobis-
cum sunt? Et scandalizabantur in
illo. (4) Et dicebat illis Iesus: Quia
non est propheta sine honore nisi in
patria sua et in domo sua et
in cognatione sua. (5) Et
non poterat ibi virtutem ullam
facere, nisi paucos infirmos impositis
manibus curavit; (6) et mirabatur
propter incredulitatem eorum; et
circuibat castella in circuitu docens.
(7) Et vocavit duodecim et coepit
eos mittere binos et dabat illis
potestatem spirituum immundorum.
(8) Et praecepit eis ne quid tollerent
in via nisi virgam tantum, non
peram, non panem, neque in zona
aes, (9) sed calceatos sandaliis, et ne
induerentur duabus tunicis. (10)

² Valószínűleg másolási hiba *it* 'itt'
helyett. Vö. utána: *mű*.

³ A kitörölt *m* betű a sor végén van.

(10) τ mōduala 9 nèkic / valahoua
 m e l ha3ba bè menēdetec ot lakozia-
 toc miglèn onnan ki mentec / (11) τ
 valakic nē fogadandnac tütöket on-
 nan ki mēuen leraziatoc a· pozt tū
 labatoczol 9 nèkic tanofagocra / (12)
 τ ki mēuen p̄dicalnacuala hog p̄niat
 müuelkednen^o (13) τ foc 9zdö9öket
 ki vètnèc vala / τ loc bètègekct
 olayual megkenètnèc vala τ megui-
 gāztnac vala (14) Es halla hezodes
 kizal mezt 9 nèuè m̄g hizhötuala /
 τ monduala / mezt Iang baptifta
 költ fèl halottaibol / τ a2za müuel-
 kedn^c è iožagoc 9 bènne (15) Egebèc
 ke mōdnac uala / mezt Illes / dè
 egebec mōdnac uala mèzt pphā
 E g e b è c k e · m ò d n a c u a l a
 / m e z t e g a · p p h e t a c k o z z o l (16)
 Ki haluā hezodes monda E Iang |

41rb

Költfel halottaibol kit èn ñakazec-
 meg (17) Mezt èz Hezodes èzèzte τ
 megfoga Ianoft / τ megköteleze
 ötet a· t̄ömlöcbèn hezodiale2t 9
 affafianac phülopñec felesegèiezt
 mezt vött9 vala ötèt (18) mond uala
 ke· Iang hezodèln^c / nē illic tenèked
 te afadfanac felefeget vallanod /
 (19) Hezod[ès]ias¹ ke· alnolkodic
 vala öñèki τ akazia vala megölnie
 ötet τ nē tehèti vala (20) Erodes ke-
 feli vala Ianoft tuduā ötet igaz
 fezfiunac τ scentn^o τ 9zi3i vala ötet
 τ ötet halgatuan lokakat težèn vala
 / τ 9z9lu9 halgaffa vala ötet / (21)
 Es micö alkalmas nap tötentvol-
 na / hezodes 9 lete napiā t9n n a g
 vaLozat a· fedèlmèenèc τ a· bizac-
 nac / τ galileabèli 9zegbècnèc / (22)
 Es mico2 bèment volna a3 hezodia-
 difnac Iaña / τ žököt volna τ kellet
 volna hezodefn^c / τ vèlè'özü9 egembè

Et dicebat eis: Quocumque introie-
 ritis in domum, illic manete donec
 exeatis inde; (11) et quicumque
 non receperint vos nec audie-
 rint vos, exeuntes inde excu-
 tite pulverem de pedibus vestris in
 testimonium illis. (12) Et exeuntes
 praedicabant ut paenitentiam age-
 rent, (13) et daemonia multa eicie-
 bant et ungebant oleo multos ae-
 gros et sanabant. (14) Et audivit rex
 Herodes, manifestum enim factum
 est nomen eius, et dicebat: Quia
 Iohannes Baptista resurrexit a mor-
 tuis, et propterea virtutes operan-
 tur in illo. (15) Alii autem dicebant:
 Quia Helias est; alii vero dicebant:
 Quia propheta est, quasi unus ex
 prophetis. (16) Quo audito Herodes
 ait: Quem ego decollavi Iohannem,
 hic a mortuis resurrexit. (17) Ipse
 enim Herodes misit ac tenuit Iohan-
 nem et vinxit eum in carcere propter
 Herodiam uxorem Philippi fra-
 tris sui, quia duxerat eam. (18) Dice-
 bat enim Iohannes Herodi: Non licet
 tibi habere uxorem fratris tui. (19)
 Herodias autem insidiabatur illi
 et volebat occidere eum, nec poterat.
 (20) Herodes enim metuebat Iohan-
 nem sciens eum virum iustum et
 sanctum, et custodiebat eum, et
 audito eo multa faciebat et libenter
 eum audiebat. (21) Et cum dies
 opportunus accidisset, Herodes na-
 talis sui cenam fecit principibus et
 tribunis et primis Galilaeae. (22)
 Cumque introisset filia ipsius Hero-
 diadis et saltasset et placuisset
 Herodi simulque recumbentibus, rex

¹ Az *ias* szórész lapszéli betoldás.

éuqknèc / Monda a· kizaI a· Iannac
 Kezih èn tollèm / τ adom tenèked
 mit akazǵ / (23) Es megefkeuec
 qnèki / hog valamit kézèndèǵ adō
 tenèked lehèt èn ozǵagōnac fèlet
 (24) Ki micoz ki ment volna mōda
 q añanac |

Mazc

41va

Mit keziec Es a· monda Ianus bap-
 tiftanac feièt (25) Es micoz bèment
 volna a· kizalhoz fiètelmèl / legottan
 kerè mōduan Akazom hamazan ag-
 gad nèkem Ian9 baptiftanac feièt
 eg talnezon (26) Es megǵomozodec
 a· kizaI az èfezt / τ a· vèle qǵu9
 egèmbè eu9kezt / nem akaza azt
 megǵomozeitani / (27) dè èzèztuen
 a· nac vagot / pazāiola oda hozatni
 Ian9 baptiftanac feièt eg
 talnezon (28) τ ada azt a· leannac
 / τ a· Iañ ada q añanac (29) Haluan
 q taneituanì iquen^o / τ veuec q tèftet
 τ vètec a· kopozfoba (30) Es egbè
 gòlekezuè az aḡloc i^ohoz megmōdac
 qnèki mèdeneket meffeket müuelket-
 tèt uala τ taneitottac uala (31) Es
 mōda i^o q nèkie Iquetec magatoc-
 nak puǵta hèlze / τ ñugoggatocmḡ¹
 kèuèfenne / mèt fokac valanac kic
 iqnèc vala τ menn^o vala / τ i n g ē
 èniec valo idot fem valnac vala /
 (32) Es felmèuè a· haioba èlmenenec
 puǵta hèlze magoēnac (33) Es latac
 azokat èlmènèttec / τ fokac megef-
 mèrec / τ galogon futanac oda menden
 vazofbol |

41vb

τ èl9l kèlec azokat (34) Es ki mènue
 i^o lata· a· gòlekezètèket τ k9n9z9l9

¹Az u fölött valószínűleg szándéktalan
 tollvonás.

ait puellae: Pete a me quod vis, et
 dabo tibi. (23) Et iuravit illi: Quia
 quidquid petieris dabo tibi, licet
 dimidium regni mei. (24) Quae cum
 exisset, dixit matri suae: Quid
 petam? At illa dixit: Caput Iohan-
 nis Baptistae. (25) Cumque introis-
 set statim cum festinatione ad
 regem, petiuit dicens: Volo ut protin-
 us des mihi in disco caput Iohannis
 Baptistae. (26) Et contristatus est
 rex; propter iusiurandum et propter
 simul discumbentes noluit eam con-
 tristare; (27) sed misso speculatore,
 praecepit afferri caput eius in disco.
 Et decollavit eum in
 carcere, (28) et attulit ca-
 put eius in disco et dedit
 illud puellae, et puella dedit matri
 suae. (29) Quo audito, discipuli eius
 venerunt et tulerunt corpus eius et
 posuerunt illud in monumento. (30)
 Et convenientes apostoli ad Iesum
 renuntiaverunt ei omnia, quae ege-
 rant et docuerant. (31) Et ait illis:
 Venite seorsum in desertum locum
 et requiescite pusillum. Erant enim
 qui veniebant et redibant multi,
 et nec spatium manducandi habe-
 bant. (32) Et ascendentes in navim
 abierunt in desertum locum seor-
 sum. (33) Et viderunt eos abeuntes,
 et cognoverunt multi, et pedestres de
 omnibus civitatibus concurrerunt il-
 luc et praevenērunt eos. (34) Et exiens
 vidit turbam multam Iesus, et

9 zaitoc / mezt valanac mikent iuhoc
 pažtozt nē valloc / τ kežde azocat
 taneitani fokacza / (35) Es miko2
 imaz foe id9 lēuē hozia vepenēc 9
 taneituañi monduā A· hel it pužta /
 τ az id9 imaz èlmult (36) èzèžd èl
 a· g o l è k è ž e t e k e t / hog mèn-
 uen a· zokon falueba / vegenēc
 9magoenac etkekèt / kiket egèn° /
 (37) Es feleluē mōda 9nèkie / Agga-
 toc tū ènniēc Es mondanac 9nèki
 Mènuen veg9nc kèt žaz penž a2za
 keñèzèt / τ aggonc ènniēc 9nèkie
 (38) Es mōda 9nèkie Hañ keñèzèt
 vallotoc meñnētec z laffatoc Es
 miko2 meg èsmèztec volna monda-
 nac / Ot kènèzèket¹ τ ket halat /
 (39) Es pazanLola 9 nèkie hog le
 vltētnen° mèdenekèt fèzègēc žèzent
 a· žold ženan / (40) τ režecbè ožtac
 žazacba / τ 9tuenechè / (41) Es
 vèuēn az 9t keñezekèt / τ a· ket
 halakat meñbè tekentuē mǵalda z
 mǵ žège a· keñezekèt z a· ket hala-
 cat z ada 9 taneituañinac hog vèt-
 nec 9 èleicbè / τ a· ket hala- ||

cwīta

42ra

kat megožta mendènècnēc / (42) z
 9nēc mēd τ meğ èlegèden° / (43) z
 fel veuec a· dèzebecn° mazadecat
 tijènkēt fūles kofazocat tellèfèket a·
 k è n e z e c b o l τ a· halacbol / (44)
 valanac ke· kic 9ttèn° vala 9tžèz
 èzež fežfiac (45) Es legottan kènžè-
 zeite 9 taneituañit fèlmēniec a haioba
 hog èl9l mulnac 9tet bethfaidatol²
 tengež èlue mǵlen 9 èlèzèžte a·
 nepèt (46) Es micoz èlèzèžtette vol-
 na azocat / mene fel a· hegre imad-
 kožni / (47) Es micoz èftuē 9t volna
 / a· haio vala a· tengež k9žepet

¹ Variáns: *quinque panes.*

² Hibás fordítás; vö. latin: *ad Bethsaidam.*

misertus est super eos, quia erant
 sicut oves non habentes pastorem,
 et coepit illos docere multa. (35)
 Et cum iam hora multa fieret, acces-
 serunt discipuli eius dicentes: De-
 sertus est locus hic, et iam hora prae-
 teriit; (36) dimitte illos, ut euntes
 in proximas villas et vicos
 emant sibi cibos, quos manducent.
 (37) Et respondens ait illis: Date
 illis vos manducare. Et dixerunt ei:
 Euntes emamus ducentis denariis
 panes et dabimus illis manducare.
 (38) Et dicit eis: Quot panes habe-
 tis? ite et videte. Et cum cogno-
 vissent, dicunt: Quinque et duos
 pisces. (39) Et praecepit illis ut
 accumbere facerent omnes secundum
 contubernia super viride faenum.
 (40) Et discubuerunt in partes per
 centenos et quinquagenos. (41) Et
 acceptis quinque panibus et duobus
 piscibus, intuens in caelum bene-
 dixit et fregit panes et dedit discipu-
 lis suis, ut ponerent ante eos, et
 duos pisces divisit omnibus. (42) Et
 manducaverunt omnes et saturati
 sunt. (43) Et sustulerunt reliquias
 fragmentorum duodecim cophinos
 plenos, et de piscibus. (44) Erant
 autem qui manducaverunt quinque
 milia virorum. (45) Et statim coegit
 discipulos suos ascendere navim,
 ut praecederent eum trans fretum
 ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret
 populum. (46) Et cum dimisisset
 eos, abiit in montem orare. (47) Et
 cum sero esset, erat navis in medio

/ z ōmaga vala a· földō / (48) z latuan azocat mūkalkodattoc az euèzettèl mezt vala q èllenec žèl / z az eyn^e neged vígazattá kozon / iquq q hoziaioc a· téngezen iazuan / z akāia vala èlql mulni azocat (49) Es qk hog latic qtèt a· téngezen iazatta / alaitac qtèt tündezlètn^e z iuqltènèc (50) mezt mēd lattac vala qtèt / z megžomozodanac Es legottan bèželle q vèlec z monda q nèkic Rēmenkeggètec mezt en vagoc ne akaziatoc felnetèc / (51) Es felmenè q |

42rb

q¹ hoziaioc a haioba / z megžonec a· žèl / z naggal inkab Ludalkodnac vala q bènn^e / (52) mezt nē èztettec vala a· kežezerql / mezt vala q žuuoq mežauolt (53) Es micoz tēngezèn altal menten^e volna / iutanac genazazetn^e földèbè / z meg allatac a· haiot (54) És mikož ki mēt volna a· haiohol / legottan megèlmèzec qtèt / (55) z befutuan mēd a· vidèket / kèždec egbe hozdani agacban kic gonožol valanac oda hol hallac q voltat / (56) z valahoua be mégèn vala žallafocba falucba auagvazofocba / az véacba vètic vala a· bètegekèt / z kèžic vala qtèt hog auag illetnec q zuhaianac pèzèmet / z valamenèn illètic vala qtèt mēgvižnac vala

VII

Es egbè gòlèkezen^e q hozia a· leualtac z az iraftudoc kqz-žol nemellec iquén ihzlmbql / (2) Es micoz lattacuolna q taneituanì kqzžol nēmellec kqz kèžeckel azaž nē mofottackal ènni

¹ Fölötte törlés. Az első q az ra. hasáb végén, a második q az rb. hasáb elején.

mari, et ipse solus in terra. (48) Et videns eos laborantes in remigando, erat enim ventus contrarius eis, et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare et volebat praeterire eos. (49) At illi ut viderunt eum ambulantem supra mare, putaverunt phantasma esse et exclamaverunt. (50) Omnes enim viderunt eum et conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis et dixit eis: Confidite, ego sum, nolite timere. (51) Et ascendit ad illos in navim, et cessavit ventus. Et plus magis intra se stupebant; (52) non enim intellexerunt de panibus, erat enim cor eorum obcaecatum. (53) Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesareth et applicuerunt. (54) Cumque egressi essent de navi, continuo cognoverunt eum; (55) et percurrentes universam regionem illam coeperunt in grabatis eos, qui se male habebant, circumferre, ubi audiebant eum esse. (56) Et quocumque introibat, in vicos v e l in villas aut civitates, in plateis ponebant infirmos et deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent; et quoquot tangebant eum salvi fiebant.

VII

Et conveniunt ad eum pharisaei et quidam de scribis venientes ab Hierosolymis. (2) Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, idest non lotis, manducare panes, vitupera-

kenèzèt megzidalmažac (3) mezt a-
leualtae z mēden lidoc nē eznēc
hanē ha gakorta m̄gmoffac |

Maze

42va

o kèzeket tartuan a· venecnēc žèz-
zefekèt / (4) z a· vafazrol megfo-
doluan¹ nem éžn^c ha nem ha
g a k o z t a meg kèzèžtelkedèndnēc
/ z egebec fokac vadnac mellec
zezèttetten^c onēkie taztanioe z ke-
hecn^c z rolkacnac kèzèžtfegeket
èzé nēmquèke z electromoke / (5) z
kèrdic vala otet a· leualtae z až
irastudoc mō d u a n / Mirè nē
iaznac a· te taneituanid a· véneen^c
žèzžefec — —² žèzent / dè a· kqž
kèžèckèl éžn^c kènèzet (6) Es o
felèluē mōda o nēkie Iol pphē-
talt Ifaias tū zollatoc kepmuta-
loczol miként izuan vagon E nēp
aiakauaI tižtel èngemèt / ožuuoc ke-
mèžžè èn tōllē / (7) hežaba bōlōln^c
ke· èngemèt / taneituan èmbereen^c
tanofažit z pazāLolatit / (8) mezt
meghaguan iftènn^c pazanLolatit ta-
fatoc èmbezeen^c žèzžefekèt zolkac-
nac z kèlhecn^c kèzèžtfegeket / z egebe-
ket èžechèž halonlocat tēžtec foka-
cat (9) Es monda o nēkie Iol m̄g
lēmieitettètèc iftènn^c pazanLolatit /
hog tū žèzžefteket tazlatoc / (10)
Mezt Moyses mondot Tižtelled te
ažadat z te ažadat |

42vb

/ z ki megzidanga affat auag aňnat
halallal halon / (11) tū ke· mōdotoc
Ha èmbez mōdand affanac auag
aňnanac kozban ki mōdatic aian-
docnac / valamēl èn tōllēm važō

¹ Variáns: *aforo cum venerint.*

² Rövid törlés.

verunt. (3) Pharisei enim et omnes
Iudaei, nisi crebro laverint manus,
non manducant, tenentes traditio-
nem seniorum, (4) et aforo nisi bap-
tizentur non comedunt, et alia multa
sunt, quae tradita sunt illis servare,
baptismata calicum et urceorum et
aeramentorum et lectorum; (5) et
interrogabant eum pharisei et scri-
bae: Quare discipuli tui non ambu-
lant iuxta traditionem seniorum,
sed communibus manibus mandu-
cant panem? (6) At ille respondens
dixit eis: Bene prophetavit Eſaias de
vobis hypocritis, sicut scriptum est:
Populus hic labiis me honorat, cor
autem eorum longe est a me; (7) in
vanum autem me colunt, docentes
doctrinas et praecepta hominum.
(8) Relinquentes enim mandatum
Dei tenetis traditionem hominum,
baptismata urceorum et calicum,
et alia similia his facitis multa. (9)
Et dicebat illis: Bene irritum facitis
praeceptum Dei, ut traditionem
vestram servetis. (10) Moyses enim
dixit: Honora patrem tuum et
matrem tuam. Et: Qui maledixe-
rit patri vel matri, morte moria-
tur. (11) Vos autem dicitis: Si dixerit
homo patri aut matri Corban, quod
est donum, quodcumque ex me tibi

tes z̄elletet / hog halla q rolla b̄emene / z̄ ēfec q labainac ēlōttq / (26) Vala ē n̄ēbezi pogan n̄ēzettel fezofeniffa / z̄ kezi vala q̄tet hog ki v̄etne q Iānabol az q̄zdq̄gt (27) Ki mōda q n̄ēki Haggad ēlōz̄ez a· fiakat megēlēgedniēc / mezt n̄ē io a· fiacnac kēnezekēt |

43rb

megv̄enni z̄ v̄etni az ēbecn° / (28) Es a· f̄ēlēle z̄ monda q̄n̄ēki Biqōn valo v̄zam / d̄ē mağa a· kōk̄kec es ēzn° a· d̄ēzebecb̄ol / a· gezmekecn° āz̄taloc alat (29) Es mōda q n̄ēki Meñ el ē b̄ēzedezt ki ment az q̄zdq̄g te Iānodbol (30) Es micoz haza ment volna/lele a· leant az agon v̄lettē z̄ az q̄zdq̄gt ki m̄ēnuen (31) Es efneg ki m̄ēnuen Tirufnac videkib̄ol / iquq Sidon altal / galileab̄ēli tengez̄z̄ē / ki v̄agōn decapolifnac v̄igēi¹ kōz̄gt / (32) Es hozanac q n̄ēki fik̄ētet z̄ nemat / z̄ onz̄ollfacuala q̄tet hog v̄etne q̄ kez̄et q̄ reia / (33) Es veuē q̄tet a· golēkez̄ettol — —² maganac / ēzezte q̄ v̄yāt q̄ f̄ülēib̄ē / z̄ hagapan illete q̄ n̄ēluet / (34) z̄ fel tekentuē meñb̄ē fohaz̄koduān / z̄ mōda Effeta ki mōdatic megn̄ilatni / (35) z̄ legottan megn̄ilanac q̄ fulei / z̄ megoldatec q̄ n̄ēluen° k̄t̄ēle / z̄ z̄ol vala iḡazan / (36) z̄ pazanLola n̄ēkic hog valakin° ne mōdanac / Ment incab ke· pazāLol vala q̄ n̄ēkic attol inkab p̄dicalnac vala / (37) z̄ attol inkab Ludalkodnac vala mōduā Iol tq̄t mendeneket |

immundum, intravit et procidit ad pedes eius. (26) Erat enim mulier gentilis, Syrophoenissa genere. Et rogabat eum ut daemonium eiceret de filia eius. (27) Qui dixit illi: Sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. (28) At illa respondit et dixit illi: Utique Domine, nam et catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. (29) Et ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit daemonium a filia tua. (30) Et cum abiisset domum suam, invenit puellam iacentem supra lectum et daemonium exiisse. (31) Et iterum exiens de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos. (32) Et adducunt ei surdum et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi manum. (33) Et apprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in aurículas eius et exspuens tetigit linguam eius (34) et suspiciens in caelum ingemuit et ait illi: Ephphetha, quod est adaperire. (35) Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum linguae eius, et loquebatur recte. (36) Et praecepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis praeicipiebat, tanto magis plus praedicabant (37) et eo amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit,

¹ E kódex nem *i-zō*, tehát helyesen: *ve'ei* 'fines' lenne. RMNy. III. [374.] Valószínűleg másolási hiba az őskéziratbeli *vē'ēi* helyett.

² Rövid törlés.

fiketeket töt halloua z nemacat
 zoloua

VIII

A napocban micoz èfmg foc gò-
 lèkezèt volna i¹fal¹ / z
 nem volna mit ènnièc / taneitu-
 uanit egbe hiuan mōda o nè-
 kie² / (2) Kōñqoçlòc è gòlèkezèteken /
 mèt ime mar hazmad naptol foguan
 zenuèdn^o èngemèt / z ninl mit egen^o /
 (3) z ha èl èzèztèndem azokat bōitq-
 lōuql o hazocba megfogatkoznac az
 vtban / mezt nemellec o kōzçollòc
 mèzçol iqtèn^o / (4) z felelen^o o
 nèki o tanèituani / Honnā èlègeithèti
 meg èzeket keñezeckel valaki ith è
 kiètlenbèn / (5) z kezde azocat han
 kenèzetec vagon / kie mōdanac hèt
 / (6) z pazanlola a gòlèkezèt^o a
 földzè le vlnièc / Es veuen a het
 keñèzèt halat aduā megzège / z
 ada o taneituaniac hog a gòlèkezèt
 èlèibe vètnec / (7) Es vala keues
 halalkaioc / azocat es megalda z
 pazanlola èlèicbè vètni / (8) z
 onèc z megèlegeden^o / z fel véuec
 hèt kofa22al a dèzebecbøl / mellec
 megmazattanac vala / (9) valanac
 ke kie ottèn^o vala monnal negzèz
 èzez è m b e z e c / z èlèzèzte azokat
 / (10) z legottā |

43vb

felmene a haioba o taneituaniual z
 iuta dalmanita videkibè / (11) z ki
 iquenèc a leualtac / z kezdenèc o
 vèle kèzdezkednièc kquètuè menni
 ièlenfeget oçollò kefeztuen oçet / (12)
 Es o zèlletèuèl ohaituan mōda / mi

¹ Nestle egyik variánsában: *cum Iesu*.

² Piros tintacsepp az i pontja alatt.

et surdos fecit audire et mutos
 loqui.

VIII

In diebus illis iterum
 cum turba multa esset nec haberent
 quod manducarent convocatis di-
 scipulis, ait illis: (2) Misereor super
 turbam, quia ecce iam triduo susti-
 nent me nec habent quod mandu-
 cent, (3) et si dimisero eos ieiunos
 in domum suam, deficient in via;
 quidam enim ex eis de longe vene-
 runt. (4) Et responderunt ei disci-
 puli sui: Unde illos quis poterit hic
 saturare panibus in solitudine? (5)
 Et interrogavit eos: Quot panes ha-
 betis? Qui dixerunt: Septem. (6)
 Et praecepit turbae discumbere su-
 per terram. Et accipiens septem
 panes gratias agens fregit et dabat
 discipulis suis ut apponerent, et
 a p p o s u e r u n t turbae. (7) Et
 habebant pisciculos paucos, et ipsos
 benedixit et iussit apponi. (8) Et
 manducaverunt et saturati sunt,
 et sustulerunt quod superaverat de
 fragmentis septem sportas. (9)
 Erant autem qui manducaverant,
 quasi quattuor milia, et dimisit eos.
 (10) Et statim ascendens navim
 cum discipulis suis venit in partes
 Dalmanutha. (11) Et exierunt phari-
 saei et coeperunt conquirere cum eo
 quaerentes ab illo signum de caelo
 tentantes eum. (12) Et ingemiscens
 spiritu ait: Quid generatio ista si-

ièlenfeget kòuèt è nemžèt / bizoñ
 mōdom tūnèctec / nē adatic è nē-
 žètn^c ièlenfeg / (13) τ èl hagian azo-
 cat fel mene elmeg a· haioba / τ èl
 mene tenge2 èlue (14) τ èlfeletkeztec
 kènèzèt v è l e c vènniec / τ Lac eg
 keñez vala 9 vèlec a· haiobā / (15)
 Es pazāLola 9 nèkic mōduan / Laffa-
 toc τ 9zizkeggètèc a· leualtaenac
 kouažitol / (16) τ gòndolkodnac uala
 egmalnac mōduan / mezt keñèzèket
 nē vallonc (17) Ki meg èlmezuē mōda
 9nèkic i^o Mit gondoltoc mezt keñeze-
 kèt nē vallotoc / meg sem èlmèzitàc
 è τ nem èztitec meg es / Vakon vaſſa-
 toc tū žūuèteket / (18) žemeket val-
 uā nem lattoc / τ fūleket valuan
 nē hallotoc τ nē èmlèkeztecmeg¹
 (19) mico2 az 9t keñèzet žegdèlem
 / az 9tžèz èžez è m b e z e c k9zibè
 ||

eŵta

44ra

/ τ han fūles kofazockal v9t9c dèze-
 bekèt fèl / Mōdanac nèki tizenket-
 t9uel (20) Es mico2 a — —² het
 keñèzèket a· negžez èžez è m b e z è c
 k9zibè / han kofaz dèzebeket v9t9c
 fel τ mōdnac nèki hètèt / (21) Ès
 mōd vala nèkic Mikeppèn nem èzti-
 tēc meges (22) Es iutanac bethfai-
 daba / τ hozanac 9 nèki eg vakot z
 kèzicuala³ 9tet hog illètne ažt (23)
 τ a· vaenac kezèc foguan viue 9tet
 az vèan kuu9l Es 9 žemèibè hagam-
 uan 9 kezèit zeia vètuèn kèzde
 9tèt ha mit latna / (24) Es tèkent-
 uē monda / Latoc èmbezèket mon-
 nal fakat iaznioc (25) Enn^c utanna
 vète 9 kèzèit 9 žemeize z kèzde latni
 z megadatec ug hog fenefen latna

gnum quaerit? Amen dico vobis, si
 dabitur generationi isti signum. (13)
 Et dimittens eos ascendit iterum
 navim et abiit trans fretum. (14)
 Et obliti sunt panes sumere, et
 nisi unum panem non habebant se-
 cum in navi. (15) Et praecipiebat
 eis dicens: Videte et cavete a fermento
 pharisaeorum et fermento
 Herodis. (16) Et cogitabant ad
 alterutrum dicentes: Quia panes non
 habemus. (17) Quo cognito, ait illis
 Iesus: Quid cogitatis quia panes non
 habetis? nondum cognoscitis nec
 intellegitis? a d h u c caecatum ha-
 betis cor vestrum? (18) oculos ha-
 bentes non videtis, et aures habentes
 non auditis? nec recordamini,
 (19) quando quinque panes fregi
 in quinque milia quot cophinos
 fragmentorum p l e n o s sustulistis?
 Dicunt ei: Duodecim. (20) Quando
 et septem panes in quattuor milia,
 quot sportas fragmentorum tulistis?
 Et dicunt ei: Septem. (21) Et dice-
 bat eis: Quomodo nondum intellegi-
 tis? (22) Et veniunt Bethsaidam,
 et adducunt ei caecum et rogabant
 eum ut illum tangeret. (23) Et
 apprehensa manu caeci, eduxit eum
 extra vicum et exspuens in oculos
 eius impositis manibus suis, interro-
 gavit eum si quid videret. (24) Et
 aspiciens ait: Video homines velut
 arbores ambulantes. (25) Deinde
 i t e r u m imposuit manus super
 oculos eius et coepit videre et re-
 stitutus est ita ut clare videret om-

¹ A legelső è betű zárt fejű e-ből igazítva.

² Olvashatatlan folt: törlés vagy nagy tintacsepp.

³ A c betű, valamint az u első szára téves betűből igazítva.

mēdenekèt / (26) τ èzèžte ɔtèt ɔ ha-
zaba monduan Meñ èl te hazadba
τ ha az vécaba bèmenēdēž senkin^e fe
mōgad¹ (27) Es bèmenuē i^e τ ɔ taneitua-
uañi Phuloḡ cefareanac caſtelaba
/ kèzdeživala az vtban ɔ taneitua-
ñit monduan ɔnèkie Kinèc mōdnac
èmbezec èngemèt / (28) kic felelenèc
monduan È g e b è e Iang baptif-
tanac / Egebèc Iflefneç / de egebec
monnal a · pphetac kəʒʒɔl egn^e |

44rb

(29) De monda ɔ nèkie Tù kinèc
mondotoc ènge! Feleluen Petez mon-
da ɔ nèki Te vag x^e / (30) Es m̄g
fèneite azocat hog valakinèc ne
bèžellènen^e ɔ rolla (31) Es kèzde
taneitani azokat / mezt kèl èmbez
fianac locat žènuèdñi τ megulat-
tatni² a · papoc fedèlmitɔl / τ a · fɔ
venectɔl² τ az iraftudoctol τ meğ-
ɔlètni τ hazmad napon felkèlni (32)
Es ñiluā bèželli vala az igèt / Es
ragaduā ɔtèt peter kezde ɔtèt m̄g
fèddèni (33) Ki megfozdoluan τ
latuā ɔ taneituañit m̄g fèneite petežt
mōduan Meñ èn mègem ſathanas
mezt nē èzted azocat melleç iftene
dè mel èmbezec (34) Es a · gòlèke-
zèt hozia hiuan ɔ taneituañiual
ɔʒuɔ mōda nekic Ha ki akaz ènge-
mèt kɔuetni megtagagga ɔmagat τ
feluège ɔ kèzèžtet τ kɔuèffen enge-
mèt / (35) mezt ki akazāga ɔ lelket
vduɔzeitèni èluèžti azt Ki ke · èluèž-
tēdi ɔ lèlket èn eztem τ az ewange-
liomezt meg vduɔzeiti azt (36) Mezt
mit hažnal èmbezec ha mend è
uilagot nèzie / ɔ lèlken^e ke · nèheffe-
get tegen / (37) Auag mi valtfagot
ad èmbez ɔ lèlkeiezt |

¹ A g fölött tintafolt.

² Latin: *reprobati a senioribus et a
summis sacerdotibus*; variáns nem isme-
rünk.

nia. (26) Et misit illum in domum
suam dicens: Vade in domum tuam
et si in vicum introieris, nemini dixe-
ris. (27) Et egressus est Iesus et
dispiculi eius in castella Caesareae
Philippi, et in via interrogabat
discipulos suos dicens eis: Quem me
dicunt esse homines? (28) Qui re-
sponderunt illi dicentes: Iohan-
nem Baptistam, alii Heliam, alii vero
quasi unum de prophetis. (29) Tu n c
dicit illis: Vos v e r o quem me esse
dicitis? Respondens Petrus ait ei:
Tu es Christus. (30) Et commina-
tus est eis, ne cui dicerent de illo.
(31) Et coepit docere eos, quoniam
oportet Filium hominis pati multa
et reprobari a senioribus et a sum-
mis sacerdotibus et scribis et occidi
et post tres dies resurgere. (32) Et
palam verbum loquebatur. Et appre-
hendens eum Petrus coepit increpare
eum. (33) Qui conversus et videns
discipulos suos comminatus est Petro
dicens: Vade retro me satana, quoni-
am non sapis quae Dei sunt, sed
quae sunt hominum. (34) Et con-
vocata turba cum discipulis suis,
dixit eis: Si quis vult me sequi, dene-
get semetipsum et tollat crucem
suam et sequatur me. (35) Qui enim
voluerit animam suam salvam facere
perdet eam; qui autem perdiderit
animam suam propter me et evan-
gelium, salvam faciet eam. (36)
Quid enim proderit homini, si lucre-
tur mundum totum et detrimentum
animae suae faciat? (37) Aut quid
dabit homo commutationis pro ani-

/ (38) Mezt ki èngemèt z èn igeimèt
vallanga a· pazazna z è bünøs
nemzèt¹ kòzot / valla ötet èmbezn^o
fia micoz iquènd o attanac dilöfege-
bèn o angalial (39) Es mondvala
önèkie Bizon mōdom tünètec mezt
vadnac nēmeflec az it alloc kòzöl
kie nem koftöfacc a halalt mignem
laffac iftenn^o ozúgát tehetfegebèn
iquèndöet

IX

Es hatod nap utan veue i^o Petezt
z Iacobot z Ianost / z viue
azocat magocnac magás hēgrè
Es èl valtoztatec o èlöttöc /
(2) z o ruhái / lõn^o fēnefec mikēt ho
/ z mēl fenēsecke è földön valo fefe-
töc² nē tēhēt^{ic} / (3) Es iēlenec önèkie
Illes Moýfessèl / z valanac bēzellöc
i^ofal (4) Ès fēleluen pētez monda i^onac
Rabi io nēkone it lēnnone alkoffonc
m ũ m a g o n e n a c i t h a z o m
hailakocat / Tenèked egget Moýfēn^o
eggèt z Ilfēnèc egget / (5) mezt nē
tuggauala mit mōdana / mezt vala-
nac fēlèlmel ýettèc / (6) z lõn nag
kød meg kòzñekezuen azokat / Es
iquo zo a· kòdböl mōduan Ith vagon
èn dragalatos fiam ötèt halgaffatoc
/ (7) Es legottan kòznöllöc tè- |

44vb

kentuen fenkit lem latanac toabba
o vèlec hanemlac i^ot (8) Es ok a·
hēgröl le žallattocban³ / pazälola
önèkie hog valakin^o ne mōdanac mel-
feket lattac volna / ha nē mikor èm-

¹ Az *n* betű *m*-ből igazítva. Az eredeti *m* harmadik szára az *e* betű alapszára lett.

ma sua? (38) Qui enim me confusus
fuerit et verba mea in generatione
ista adultera et peccatrice, et Filius
hominis confundetur eum, cum vene-
rit in gloria Patris sui cum angelis
s a n c t i s. (39) Et dicebat illis:
Amen dico vobis quia sunt quidam
de hic stantibus, qui non gustabunt
mortem donec videant regnum Dei
veniens in virtute.

IX

Et post dies sex assumit
Iesus Petrum et Iacobum et Iohan-
nem et ducit illos in montem excel-
sum seorsum solos et transfiguratus
est coram ipsis. (2) Et vestimenta
eius facta sunt splendentia et can-
dida nimis velut nix, qualia fullo
non potest super terram candida
facere. (3) Et apparuit illis Helias
cum Moyse, et erant loquentes cum
Iesu. (4) Et respondens Petrus ait
Iesu: Rabbi, bonum est nos hic esse,
faciamus tria tabernacula, tibi unum
et Moysi unum et Heliae unum. (5)
Non enim sciebat quid diceret;
erant enim timore exterriti. (6)
Et facta est nubes obumbrans eos,
et venit vox de nube dicens: Hic est
Filius meus carissimus, audite illum.
(7) Et statim circumspicientes nemi-
nem amplius viderunt, nisi Iesum
tantum secum. (8) Et descendentibus
illis de monte, praecepit illis: ne
cuiquam quae vidissent narrarent
nisi cum Filius hominis a mortuis

² A latinban: *fullo non potest*; többes számú variánst nem ismerünk.

³ A *ža* szórészt kitörölt tintafoltra írva.

bezn^o fia halottaibol felkelénd (9) Es megtasztac èz ígét õnaloc egmalfal kèzdezkeduè / hog mi volna micoz halottaibol felkelénd (10) Es kezdic vala õtet monduan Azezt mit mōdnac a leualtac z az iraftudoc mezt èlõzèz illesn^o èl kel iqni (11) Ki felèluè õnèkic [II-]¹ Illest² micoz èlõzèz èl iqnèd megad mendeneket / Es mikeppèn izuan vagon èmbezn^o fiazol hog fokacat zènuèggen z megkazhoztaffec / (12) de mōdom tunèctec mezt Illes èliõ / z valameffeket akasztanac tõttènèc õ raita mikent izuā vagon õ rolla (13) Es iqnen õ taneituanihoz / lata nag gølekezètet õ kòznõllõc / z az iraftudokat kèzdezkeduè õ vèlec / (14) Es legottan mēd a nep i^o latuan megýède z megredène / z õ hozia futuan kòzõnn^o vala õnèki (15) Es kèzde azocac mit kèzdekettèc tu kòzõttètèc (16) Es feleluè eg a gølekezèt ||

e-wta

45ra

kòzõzõl monda Mèstèz hozam ènfiamat nema zèllet vallot te hoziad (17) ki valahol õtet ragadangu le eiti õtet z — —³ taitekoztaffa / z fogaiual Likozgattatta Ès mondam te taneituanidnac hog⁴ ki vètnec õtèt z nē tēhètec (18) Ki feleluen monda õnèkic / o — —⁵ gonoz hütõtlèn nemzèt miglè lezèc tūuèletèc / z miglè zènuèdlec tütõket / hoziatoc idè hoziam õtèt / (19) z õ hozia hozac azt / legottā a zèllet meghabozeita õtet / z le èituen a földzè hompoiguala taitekozuā (20) Ès kèzde õ affat mene idèie vagõ hog õ nèki è tõztent / Es a monda Gèzmezdèdfegetõl foguan / (21) z gako-

resurrexerit. (9) Et verbum continuerunt apud se conquirentes, quid esset: Cum a mortuis resurrexerit. (10) Et interrogabant eum dicentes: Quid ergo dicunt pharisaei et scribae, quia Heliam oportet venire primum? (11) Qui respondens ait illis: Helias cum venerit primo, restituet omnia; et quomodo scriptum est in Filium hominis, ut multa patiat et contemnatur. (12) Sed dico vobis quia et Helias venit, et fecerunt illi quaecumque voluerunt sicut scriptum est de eo. (13) Et veniens ad discipulos suos vidit turbam magnam circa eos et scribas conquirentes cum illis. (14) Et confestim omnis populus videns Iesum stupefactus est, et expaverunt et accurrentes salutabant eum. (15) Et interrogavit eos: Quid inter vos conquiritis? (16) Et respondens unus de turba dixit: Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum, (17) qui ubicumque eum apprehenderit allidit illum, et spumat et stridet dentibus et a r e s c i t; et dixi discipulis tuis ut eicerent illum, et non potuerunt. (18) Qui respondens eis dixit: O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? afferte illum ad me. (19) Et attulerunt eum. Et cum vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum; et elisus in terram volutabatur spumans. (20) Et interrogavit patrem eius: Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia, (21) et frequenter eum in

¹ A kitörölt szótag sor végén van.

² Illes a mondat alanya, tárgyessettel való fordítása hibás. Vö. Helias.

³ Rövid törlés.

⁴ A g fölött tintafolt.

⁵ Egybetűnyi törlés.

ta èzèzti q̄tèt túzbe z vizbè hog èl
 vèztène q̄tet / de ha mit tèheç fegeh
 mükèt k̄ñq̄zqluen mù zaitonc (22)
 Ih̄e ke mōda q̄ nèki / Ha hihètet
 hiuon^e mēden^e lèhètfegefec / (23) Es
 legottan iuqltuē a· gèzmeçn^e atfa
 k̄ñuèzue mōda Hižèm vzam / fegef-
 fed èn hutq̄tlènfegegètt (24) Es micoz
 latta volna i^e a· golekezètn^e egbè
 futtat fèneite a· feztezètes žellètet
 mōduan q̄ nèki Siket z nema žellèt
 èn pazantlo- |

45rb

loc tenèked iq̄y ki belq̄llq̄ z toabba
 q̄ bèle ne meñ (25) Es iuqltuē z igen
 megnq̄uen q̄tet ki mene q̄ bèlq̄llq̄ /
 Es lq̄t mikènt megholt ug hog lokac
 mondananac mezt megholt (26) Ih̄e
 ke· foguan q̄ kezet felèmèle q̄tet z
 felkele (27) Es micoz be mēt volna
 a· hazba / q̄ tancituañi titkon meg-
 kezdec q̄tet m ò d u a n / Mizè mù
 nem vèthètq̄c ki ažt (28) Es mōda
 q̄ nèkie E faizat lēmiuèl ki nē
 vettethetic hanēlac b̄q̄itel z imad-
 fağğal (29) Es innèt èlèrèduç menn^e
 vala galilcaba / z fenkin^e nē akaziaua-
 la tuttat (30) Tancituañi z mōdvala
 nekic / mezt èmbezn^e fia adatic èmbezeçn^e
 kèzec-
 bè z meg qlie q̄tèt z meg qltuē
 hazmadnapon felkel / (31) z q̄k nē
 èztic vala až iğet z felicvala meğkè-
 deni q̄tèt (32) Es iutanac Capha-
 naūba Kic micoz hon volnanac kezdī
 vala azocat mit t̄rèkettèuolna až
 vtban / (33) z q̄k vèžtegn^e vala /
 valobizō q̄n k̄q̄zq̄ttq̄c až vtban
 vetq̄kq̄dtec vala hog ki q̄ k̄q̄zq̄ttq̄c
 nagob volna (34) Es le vluē hia a·
 tizenkettq̄t z mōda q̄ nekic Ha ki
 akazād èlq̄ lēni / ležen m ò n a l
 mēdenectq̄l vtolfob / z mēdenecn^e
 žolga (35) Es veuē eg gezmeket allap-
 tata ažt q̄ k̄q̄zpettec |

ignem et in aquas misit, ut cum per-
 deret; sed si quid potes, adiuva
 nos misertus nostri. (22) Iesus autem
 ait illi: Si potes credere, omnia
 possibilia sunt credenti. (23) Et
 continuo exclamans pater pueri cum
 lacrimis aiebat: Credo, Domine, ad-
 iuva incredulitatem meam. (24) Et
 cum videret Iesus concurrentem tur-
 bam, comminatus est spiritui immun-
 do dicens illi: Surde et mute spiritus,
 ego praecipio tibi: Exi ab eo, et
 amplius ne introeas in eum. (25)
 Et exclamans et multum discerpens
 eum exiit ab eo, et factus est sicut
 mortuus, ita ut multi dicerent: Quia
 mortuus est. (26) Iesus autem tenens
 manum eius elevavit eum, et sur-
 rexit. (27) Et cum introisset in
 domum, discipuli eius secreto inter-
 rogabant eum: Quare nos non potu-
 imus eicere eum? (28) Et dixit illis:
 Hoc genus in nullo potest exire,
 nisi in oratione et ieiunio. (29) Et
 inde profecti praetergredebantur
 Galilaeam, nec volebat quemquam
 scire. (30) Docebat autem discipulos
 suos et dicebat illis: Quoniam Filius
 hominis tradetur in manus homi-
 num, et occidetur, et tertia die resurget.
 (31) At illi ignorabant verbum et timebant interro-
 gare eum. (32) Et venerunt Caphar-
 naum. Qui cum domi essent, interro-
 gabat eos: Quid in via tractabatis?
 (33) At illi tacebant, siquidem
 in via inter se disputaverant, quis
 eorum maior esset. (34) Et residens
 vocavit duodecim et ait illis: Si
 quis vult primus esse, erit omnium
 novissimus et omnium minister. (35)
 Et accipiens puerum statuit eum in

Kit micoz megöleltuolna monda
 9nèkic (36) Valaki vèd egget èzèc k93-
 39l èngemèt vezèn / τ valaki ènge-
 met vènd / nē L a c èngemèt vèzèn
 de a3t ki èzèztet èngemèt (37) Felele
 Ian9 9nèki mōduan Meftèz latanc
 nemellèt te nèuèdbè 92d99kèt ki
 vèt9t ki nem kouèt mükèt τ megtil-
 toc a3t (38) Ihē ke mōda Ne akazia-
 toc a3t megtiltanotoc / mezt fenki
 inL ki iot tegē èn nèuembe / τ hamaz
 gono3t bèzèlhèssen èn rollam (39) Ki
 nīL m ù ellen9c m ù e3t9nc vagō /
 (40) mezt valaki adand eg pohaz
 hid e g vīzet tū nèctec èn nèuembe /
 mèzt x^ce vattoc / bizō mōdom tūnèc-
 tec nē vèzti èl èzdèmet (41) Es valaki
 egget èz èn belē hūu9c kúfdèdec
 k9339l meggōnozbeitand inkab iob
 volna 9 nèki hog eg 3amaz tèzeh
 k9 k9ttètneec 9 nāka k92h9l / τ a-
 tèngezbè èzèztetneec / (42) Es ha te
 kezèd meggōnozbeitand tegedet med
 èl a3t / iob tenèked bennan bèmen-
 nèd a3 èletbè / hog nē ket kèzèd
 valuā èzèztetned po[c]kolnac¹ alha-
 tatlan tūzèbè¹ / (43) hol 9 fezgec
 megnē hal τ 9 tūz9c megnē alo3ec
 (44) Es |

45vb

ha te labad tegèd meg gono3beitād
 / vagd èl a3t iob teneked fantaol
 bèmennèd a3 929c èletbè / hog nē
 kèt labad valuā èzèztetned pokol-
 nac alhatatlan tūzèbè / (45) hol 9
 fezgec megnē hal τ 9 tūz9c megnem
 alo3ec (46) Hog ha te 3emed meg
 gono3beitād tegedet / vèsdki 9tèt
 mezt iob tenèked fèl 3ēmèl bè mē-

medio eorum; quem cum complexus
 esset, ait illis: (36) Quisquis unum
 ex huiusmodi pueris rece-
 perit in nomine meo, me
 recipit; et quicumque me susceperit,
 non me suscipit, sed eum qui misit
 me. (37) Respondit illi Iohannes
 dicens: Magister, vidimus quemdam
 in nomine tuo eicientem daemonia,
 qui non sequitur nos, et prohibuimus
 eum. (38) Iesus autem ait: Nolite
 prohibere eum; nemo est enim qui
 faciat virtutem in nomine meo et
 possit cito male loqui de me. (39)
 Qui enim non est adversum vos,
 pro vobis est. (40) Quisquis enim
 potum dederit vobis calicem aquae
 in nomine meo, quia Christi estis,
 amen dico vobis, non perdet mer-
 cedem suam. (41) Et quisquis scan-
 dalizaverit unum ex his pusillis
 credentibus in me, bonum est ei
 magis, si circumdaretur mola asina-
 ria collo eius et in mare mitteretur.
 (42) Et si scandalizaverit te manus
 tua, abscide illam; bonum est tibi
 debilem introire in vitam, quam duas
 manus habentem ire in gehennam,
 in ignem inextinguibilem, (43) ubi
 vermis eorum non moritur, et ignis
 non extinguitur. (44) Et si pes tuus
 te scandalizat, amputa illum; bonum
 est tibi claudum introire in vitam
 aeternam, quam duos pedes haben-
 tem mitti in gehennam ignis in-
 extinguibilis, (45) ubi vermis eorum
 non moritur, et ignis non extingui-
 tur. (46) Quod si oculus tuus scan-
 dalizat te, eice eum; bonum est tibi
 luscum introire in regnum Dei,

¹ A latinban nem birtokos jelzős szerke-
 zet van, hanem: *in gehennam, in ignem* . . .

ned iftènn^o oázagaba hog nē ket žemed valuā èzèztetned pokolnac alhataflan tūžebè / (47) hol q fèžgec megnē hal / τ q tūžoc megnē aložec / (48) mezt mēden adeps¹ tūžzel fožatic / τ mēden aianlat foual fožatic / (49) Io a· fo / hog ha a· fo faitalan[d] lend mibè fožiatoc ažt / Vallatoc fot tū bēnetec / τ bekèleget vallatoc tū bēnnētec

Cap X 10

Es innèn felkèluen iquq Iudeanac videkebè Iordan èlue / τ efīng gòlèkežen^o q hozia gòlèkezètec / Es mikeppèn žoctauala èfmeg taneitauala ažocat / (2) Es a· leualtac q hozia vepuē kèrdic vala q̄tèt / ha illic fežfiunac felefeget èlhagni kefeztuen q̄tèt (3) Es q felèluē monda Mit pazanLolt |j

ewīta

46ra

tūnētec moyfes / (4) Kic mōdanac Hatta mūnèkqonc hagogannac leuèlet adnonc² τ èlhagnonc (5) Kien^o feleluen monda i^o Tū žuuētec^o kemenfègèicet izta tūnētec moyfes e pazanLolatot / (6) Tezemtetn^o kekeždètetq̄l foguā fežfiat τ nēbežiet tōttq̄ ažocat iften τ mōdot (7) Èžèt meghagga èmbez affat τ aňnat τ eggèlq̄l q fèlèfègeuèl / (8) τ ležn^o ket-tèn eg teftben / τ ugīmaz nē vadnac kettèn dè eg teft / (9) Mezt mellfet iften eggèfeitet èmbez meg nem valažta / (10) Es efīng a· hazban q taneituani kèždec q̄tèt ažonzol / (11) Es mōda q̄nèkie Valaki èl haganga q

¹ Az *adeps* latin szó: 'zsír, háj', de ezen a helyen a rendelkezésünkre álló latin szövegben nem fordul elő.

² Latin: *scribere*.

quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, (47) ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. (48) Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. (49) Bonum est sal; quod si sal insulsum fuerit, in quo illud condietis? Habete in vobis sal et pacem habete inter vos.

X

Et inde exsurgens venit in fines Iudaeae ultra Iordanem, et conveniunt iterum turbae ad eum, et sicut consueverat iterum docebat illos. (2) Et accedentes pharisaei interrogabant eum, si licet viro uxorem dimittere, tentantes eum. (3) At ille respondens dixit eis: Quid vobis praecepit Moyses? (4) Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudii scribere et dimittere. (5) Quibus respondens Iesus ait: Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud; (6) ab initio autem creaturae masculum et feminam fecit eos Deus, (7) propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit ad uxorem suam: (8) et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo, sed una caro. (9) Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet. (10) Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. (11) Et ait illis; quicumque dimiserit uxorem suam

fèlefeget z maft vënd tqzuent tqz
 q raita / (12) Es ha feleseg òlhaganga
 q feziet z maffal hazafkodandic
 pazašnalkodic / (13) Es hoznac uala
 q nēki apzodocat hog illēne azocat
 A taneituañoc ke' òlfēneitic vala a-
 hozokat (14) Kit mikož latot volna
 i° mèltatlanol véue / z monda azoc-
 nac / haggatoc az apzodokat iqñiēc
 èn hoziam z nè tillatocm̃g azocat
 mezt offatanoke iftenn° |

46rb

ozžaga (15) Bižon mondom tūnec-
 tec / Valaki nē vëndi iftēnn° ozžagat
 mikeppèn apzod nem mèhèt be¹ ab-
 ba / (16) z m̃g qlēluē azocat q kēžeit
 zeiaioc vètuen m̃g alga uala qkèt
 (17) Es mikož ki ment volna az vtba
 èleibe futa eg nemèl / tēzdet haituā
 q èlōttq kēzde qtet mōduan² Io
 mèftez mi iot tegec hog az qzqc
 èlētet vallam / (18) Ih̃ ke' mōda
 neki Mit mōdaž èngemèt ionac /
 fenki io hanēlac iftē qmaga (19)
 Efmēztēd a pazanlatocat è Tqz-
 uēt ne tqzih Ne qldqkih Ne vzožih
 / hamiltanofagocat ne mong / al-
 lagot ne teg Tižtēllēd te afadat z te
 aňadat / (20) Es q felēluē mōda qñeki
 Mēftez mēd èzeket taztottā èn ifiu-
 lagomtol foguan (21) Ih̃ ke' tekent-
 uē q reia žèzète qtet / z mōda q nēki
 Eg fogatkozatod tenēked Meñ el
 valameffeket vallaž³ ad èl / z aggad
 žègenecc° z vallaž kēnlēt meñbèn z
 iqy kques èngemèt (22) Ki megžomo-
 zodec èž igèbèn z èlmene / ban-
 koduan mezt vala foe valalocat
 vallo (23) Es kqzñql tekentuen i° /
 mōda q taneituañinac / Meñ nèhe-
 zèn |

et aliam duxerit, adulterium commit-
 tit super eam. (12) Et si uxor dimi-
 serit virum suum et alii nupserit,
 moechatur. (13) Et offerebant illi
 parvulos, ut tangeret illos. Discipuli
 autem comminabantur offerentibus.
 (14) Quos cum videret Iesus, indigne
 tulit et ait illis: Sinite parvulos venire
 ad me, et ne prohibueritis eos; talium
 enim est regnum Dei. (15) Amen dico
 vobis: Quisquis non receperit re-
 gnum Dei velut parvulus, non intra-
 bit in illud. (16) Et complexans eos
 et imponens manus super illos bene-
 dicebat eos. (17) Et cum egressus
 esset in viam, procurrens quidam,
 genu flexo ante eum, rogabat eum:
 Magister bone, quid faciam ut vitam
 aeternam percipiam? (18) Iesus au-
 tem dixit ei: Quid me dicis bonum?
 Nemo bonus, nisi unus Deus. (19)
 Praecepta nosti: ne adulteres, ne
 occidas, ne fureris, ne falsum testi-
 monium dixeris, ne fraudem feceris,
 honora patrem tuum et matrem.
 (20) At ille respondens ait illi:
 Magister, haec omnia observavi a
 iuventute mea. (21) Iesus autem
 intuitus eum, dilexit eum et dixit
 ei: Unum tibi deest, vade, quae-
 cumque habes vende et da pauperi-
 bus et habebis thesaurum in caelo
 et veni, sequere me. (22) Qui contri-
 status in verbo abiit macrens; erat
 enim habens multas possessiones.
 (23) Et circumspiciens Iesus ait
 discipulis suis: Quam difficile qui

¹ Latin: *intrahit*.

² Variáns: *dicens*.

³ Az eredetiben a második a betű

fölött testesebb fekete pont mellett véko-
 nyabb vesszőféle van, alkalmasint a pont
 kihúzása céljából.

mènnècbè iftènn^c o2zagaba azoc kie
penžt valnac / (24) A taneituanoc ke-
Ludalkodnac uala i^c n a c iğeibèn
Es efmg feleluè i^c mōda 9 nèkie
Fialim mef nèhèz penzbe bizoenac
bè mēni iftènn^c o2zagaba (25) Kōñuèb
a tēuen^c a tōfoc altal mēni / hog
nē a každagnac iftènn^c o2zagaba
mēnni (26) Kie inkab Ludalkoduā
mōdanac egmafnac Es ki vduo39l-
hèt (27) Es tekentuē i^c 9 reiaioc
mōda n è k i c Embezecnèl lehe-
tetlen de nē iftènnèl / mezt iftèn-
nel mēden^c lehètséğelec / (28) Es
ē n^c v t a n n a kezde petē 9 nèki
mōdani / Ime mū meg hattone
mēdenekèt z kōuèttone tegedet (29)
Feleluē ke i^c mōda Bizon mōdom
tūnèctec / Senki nīL ki meghaganga
hazat auag affa fiait auag hugit /
ağ affat ağ aūnat / ağ fiait auag
fōldet èn èztem / z az ewāgeliomezt
/ (30) ki nē za3 aūnat vezèn èz idobē
hazacat z afafiacat z hugocat z
a t a k a t z aūakat z fiacat z fōlde-
ket / z a iquēd9 vilagban az o29c
èlètét¹ / (31) Sokac ke elquec lézn^c
vtouac / z vtolfoc èl9l9c / (32)
Valanac ke a taneituañoc az
vtban ihzlmbe felmen9c / Es i^c èl9l-
keli vala 9kèt z lu- |

46vb

dalkodnac vala / z kōuētuen fel-
menn^{c2} vala Es efmg veuē i^c a-
tizenkètt9t kezde mōdani azoenac
mellèc iquēd9c volnanac 9nèki / (33)

¹ A szó második magánhangzója két-
ségtelenül nyílt è, de tévedésből pontot
is tett rá a másoló, mivel az első és a
harmadik e-n is pont van.

pecunias habent in regnum Dei
introibunt! (24) Discipuli autem
obstupescabant in verbis eius. At
Iesus rursus respondens ait illis: Fili-
oli, quam difficile est, confidentes
in pecuniis in regnum Dei introire!
(25) Facilius est camelum per fora-
men acus transire, quam divitem
intrare in regnum Dei. (26) Qui
magis admirabantur dicentes ad
semetipsos: Et quis potest salvus
fieri? (27) Et intuens illos Iesus ait:
Apud homines impossibile est, sed
non apud Deum; omnia enim possibi-
lia sunt apud Deum. (28) Et coe-
pit ei Petrus dicere: Ecce nos dimisi-
mus omnia et secuti sumus te. (29)
Respondens Iesus ait: Amen dico
vobis: Nemo est, qui reliquerit
domum aut fratres aut sorores aut
patrem aut matrem aut filios aut
agros propter me et propter evange-
lium, (30) qui non accipiat centies
tantum n u n c in tempore hoc, domos
et fratres et sorores et matres et
filios et agros c u m p e r s e c u t i o n i b u s,
et in saeculo futuro vi-
tam aeternam. (31) Multi autem
erunt primi novissimi, et novissimi
primi. (32) Erant autem in via ascen-
dentes Hierosolymam, et praecede-
bat illos Iesus, et stupebant, et
sequentes timebant. Et assumens
iterum duodecim coepit illis dicere
quae essent ei eventura: (33) Quia

² Másolási hiba *felènnèc vala helyett:*
timebant. RMNy. III, V.

Mezt im fel megõnc ihl̄m̄be / τ
 ẽmbezn^o fia adatic a¹ papoc fedel-
 min^o / τ az irastudoenac τ a· venecn^o
 / τ megkazhoztaftak õtet halallal /
 τ aggac õtet a· poganocnac (34) τ
 megkazomlac õtet / τ egembè megpõ-
 kie õtèt / τ megõftozoziac õtet / τ
 megõlic õtet τ hazmad napon felkèl
 (35) Es vepn^o õ hozia iacob τ Ianõ
 Zebedeufnac fiai mõduan / Mẽftez
 akaziuc hog valamit kezèndõnc te-
 ged múnèkõnc (36) Es õ monda õnè-
 kie Mit akaztoc hog tegec túnèctec
 (37) Kic mõdanac Aggad múnè-
 kõnc hog egginc te iog fellõlled / τ
 mafinc te balod felõl v̄llõnc te dilõ-
 fegedbèn (38) Ih̄ ke· mõda õ nèkie
 Nè tuggatoc mit kèziètec Ihatfatoc
 è a· kelhet kit èn ýãndo vagoc /
 Auag kezèztelkedhettec a· kèzèzt-
 feggel è kiuel èn kezèztelkedendõ
 vagoc (39) Es õk mõdanac õ neki
 Ihatfuc Ih̄ ke· monda õnekic A·
 kelhet valobizon̄ iõiatoc kit ||

cw̄ta

47ra

èn ýãndo vagoc / τ a· kèzèztfeggel
 kezèztelkettec kiuel èn kezèztelkeden-
 dõ vagoc / (40) v̄nõtoc ke· èn iogom
 felõl / auag balom felõl nè èn adha-
 tom túnèctec / de kicn^o alkotuã
 vagon (41) Haluan ke· a· tiz kèzden^o
 mèltatlankodnioc Iacobzol τ Ianof-
 zol (42) Ih̄ ke· hiuan azocat mõda
 õ nèkie Tuggatoc è mezt azoc kic
 lattatnac fedelmkednièc poganokon
 vralkodnac õ zaitoc τ õ fedelmec
 vallac õ hatalmocac (43) Tũ kõzõt-
 tètèc ke· n̄l vgã de valaki akazand
 nagob lenni lezèn tũ zõlgatoc / (44)
 τ valaki akazãd tũ kõzõttetec elõ
 lènni / lezèn mendentecn^o zõlga /
 (45) mezt ẽmbezn^o fia fem iõt hog

ecce ascendimus Hierosolymam, et
 Filius hominis tradetur principibus
 sacerdotum et scribis et senioribus,
 et damnabunt eum morte et tradent
 eum gentibus, (34) et illudent ei et
 conspuent eum et flagellabunt eum
 et interficient eum, et tertia die
 resurget. (35) Et accedunt ad eum
 Iacobus et Iohannes filii Zebedaei
 dicentes: Magister, volumus ut quod-
 cumque petierimus facias nobis.
 (36) At ille dixit eis: Quid vultis ut
 faciam vobis? (37) Et dixerunt:
 Da nobis ut unus ad dexteram tuam
 et alius ad sinistram tuam sede-
 amus in gloria tua. (38) Iesus autem
 ait eis: Nescitis quid petatis: pote-
 stis bibere calicem, quem ego bibo,
 aut baptismo, quo ego baptizor,
 baptizari? (39) At illi dixerunt ei:
 Possumus. Iesus autem ait eis: Cali-
 cem quidem, quem ego bibo, bibetis;
 et baptismo, quo ego baptizor, bap-
 tizabimini; (40) sedere autem ad
 dexteram meam vel ad sinistram
 non est meum dare vobis, sed quibus
 paratum est. (41) Et audientes
 decem coeperunt indignari de Iacobo
 et Iohanne. (42) Iesus autem vocans
 eos ait illis: Scitis quia hi qui viden-
 tur principari gentibus, dominantur
 eis, et principes eorum potestatem
 habent ipsorum. (43) Non ita est
 autem in vobis, sed quicumque
 voluerit fieri maior, erit vester
 minister; (44) et quicumque voluerit
 in vobis primus esse, erit omnium
 servus. (45) Nam et Filius hominis

¹ Az a betű kezdõ vonásán piros tinta-
 csepp.

3olgaltaffec de hog 3olgalna / 2
 adna 9 lèlket fokake2t valtfagba
 (46) Es iqnen^e Iezichoba / z 9k
 Iezichobol ki èzeduen / z 9 taneitu-
 uani z nag fokaffag 9 uèle vac
 Baztimeus timeufnac fia / vluala az
 vt felen koldoluan (47) Ki mico2
 hallottauolna hog è nazazeti i^e
 kèzde iuolteni Ihē dauidnac fia
 izgalma3ih ènnèkem / (48) Es — —¹
 fokac feneitic vala 9tet hog vè3teg-
 lene |

47rb

z 9 inkab iuoltuala Daidnac fia
 izgalma3ih ènnèkem / (49) Es megal-
 uā i^e pazāLola oda hiuatni 9tet / z
 hýac vala 9tet mōduan 9nèki /
 Leg vig kēl fel hiu tegetet / (50) Ki
 èlhañuā 9 zuhaiat fel39cuèn i9u9 9
 hoziaia / (51) z fèleluē i^e mōda 9nèki
 / Mit akaz3 hog tegec tenèked / A-
 vac ke· monda 9nèki Rabi hog laffac
 (52) Ihē ke· mōda 9 neki Meñ el te
 hüt9d tegetet megvdu9zeitet / z
 legottā lata z kouèti vala 9tet az
 vtbā

XI

Es miko2 k9zeleitene izlñhèz
 z iutotuolna Betpha-
 geba oliuetnac hegère / è-
 ze3te kett9t 9 taneituani k9z-
 39l (2) z mōda 9 nèkie Meñnètec a-
 caftelba ki tú èllentec vagon / Es
 legottan oda bēmēuē / leltec eg
 vèhmet meg k9tuen kin meg eg
 èmbez lem vlt oggatoemeg / z hozia-
 toc ide a3t / (3) Es ha valaki tūnec-
 tec v a l a m i t mōdand / mit te3tec
 / Mōgatoe mezt v3nac kellemetes /

¹ Hosszú törlés, színes díszítéssel fedve.

non venit, ut ministraretur ei, sed
 ut ministraret et daret animam suam
 redemptionem pro multis. (46) Et
 veniunt Hiericho, et proficiscente
 eo de Hiericho et discipulis eius et
 plurima multitudine, filius Timaei,
 Bartimaeus, caecus, sedebat iuxta
 viam mendicans, (47) Qui cum au-
 disset quia Iesus Nazarenus est,
 coepit clamare et dicere: Iesu
 fili David, miserere mei. (48) Et
 comminabantur ei multi ut taceret.
 At ille multo magis clamabat: Fili
 David, miserere mei. (49) Et stans
 Iesus praecipit illum vocari. Et
 vocant e a e c u m dicentes ei: Ani-
 maequior esto, surge, vocat te. (50)
 Qui proiecto vestimento suo, exsili-
 ens venit ad eum. (51) Et respondens
 Iesus dixit illi: Quid tibi vis faciam?
 Caecus autem dixit ei: Rabboni,
 ut videam. (52) Iesus autem ait
 illi: Vade, fides tua te salvum fecit.
 Et confestim vidit et sequebatur
 eum in via.

XI

Et cum appropinquarent
 Hierosolymae et Bethaniae ad
 montem Olivarum, mittit duos ex
 discipulis suis (2) et ait illis: Ite in ca-
 stellum, quod contra vos est, et sta-
 tim introeuntes illuc invenietis pul-
 lum ligatum, super quem nemo
 adhuc hominum sedit; solvite illum
 et adducite. (3) Et si quis vobis
 dixerit: Quid facitis? dicite, quia
 Domino necessarius est, et conti-

z legottan idè èzèztic a3t / (4) Es èlmenuè lelec a· vèhmèt / megkòtuè kùuql a3 aito elqt a· kettqs vtban z megodac a3t (5) Es nemellec a3 ot alloc kq33ql mōdanac qnèkie Mit te3tec megoduan a· vèhmet |

Maze

47va

(6) Kic mondanac azocnac mikent pazanLoltuala qnèkie i^c/z èlhagac / (7) z viuec a· vèhmet i^choz / z vetec q reiaia q zuhaiocat / z vlq reiaia / (8) fokac ke· tèteitic vala q ruhaio-cat a3 vtbā / Egebec ke· mèteln^c vala aḡakat a· fac2ol / z tèteiticvala a3 vtban / (9) z kic elql mulnacvala z kic kouètic uala qtet iuqltn^c vala mōduan / Ofanna (10) aldot ki iqt v2nac nèuebè / aldot ki iqt dauidnac mù atancnac o2ḡaḡa / Ofanna magaffa-ḡocban / (11) Es bèmène ih2lmbè a· templomba / z kq2nql nezuè mèdene- ket / micoz İmaz èftuè idq volna ki mene bethaniaba a· tizenkettquèl (12) Es micoz mafod napon ki mene betaniabol èhezec (13) Es miko2 latotuolna mè33ql eg fiḡe fat leueleket vallot iquq ha talantal lelne valamit q zaita Es micoz iutot volna q hozia a· leuèlectql mḡ valuan fēmit nē lèle q zaita mezt nē vala fiḡen^c idèie (14) Es feleluè monda qnèki / İmmaz toabba ne egec valaki gimqlqt te belqlled q2qcke z haluā q taneituani (15) iquen^c ih2lmbè Es micoz bèment volna |

47vb

a· templomba kè3de ki hannı a3 azolocat z a· veuqket a· templombol / z a· pen3 valtocnac a3talocat / z a· galamb azolocnac zekeket el dōite / (16) z nē haggā vala hog valaki èdent vinne a· templom altal / (17)

nuo illum dimittet huc. (4) Et abeuntes invenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio et solvunt eum. (5) Et quidam de illic stantibus dicebant illis: Quid facitis solventes pullum? (6) Qui dixerunt eis sicut praeceperat illis Iesus, et dimiserunt eis. (7) Et duxerunt pullum ad Iesum et imponunt illi vestimenta sua, et sedit super eum. (8) Multi autem vestimenta sua straverunt in via, alii autem frondes caedebant de arboribus et sternerant in via. (9) Et qui praeibant et qui sequebantur clamabant dicentes: Hosanna, (10) Benedictus qui venit in nomine Domini; benedictum quod venit regnum patris nostri David; hosanna in excelsis. (11) Et introivit Hierosolymam in templum, et circumspexit omnibus, cum iam vespera esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim. (12) Et alia die cum exirent a Bethania, esuriit. (13) Cumque vidisset a longe ficum habentem folia, venit, si quid forte inveniret in ea, et cum venisset ad eam, nihil invenit praeter folia; non enim erat tempus ficorum. (14) Et respondens dixit ei: Iam non amplius in aeternum ex te fructum quisquam manducet. Et audiebant discipuli eius. (15) Et veniunt Hierosolymam. Et cum introisset in templum, coepit eicere vendentes et ementes in templo, et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit. (16) Et non sinebat, ut quisquam transferret vas per templum, (17)

z taneifa vala azocat mōduan
 Nemde izuā vagon é/ mezt èn hazam
 hiuatic imadlagnac hazanac mēdz
 nemzētecn^o / tū ke· tōttetec azt
 toluaiocnac bazlangia (18) Ki haluan
 a· papoc fedelmi z az iraftudoc kèzè-
 lic vala ōtet mikeppèn èl vèzthetnec
 / felic vala ke· ōtet / mēt mēdz gōle-
 kezèt Ludalkodic uala ō tanofagan
 (19) Es micoz eftuè lōt volna ki
 megen vala a· vazofbol / (20) Es
 micoz holual mennenèc latac a·
 figè fat gōkèretōl foguan megāzuan
 (21) Es megemlekezuè petez mōda
 ōnèki Rabi yme a· figè fa kit megat-
 kozal m̄g aōt (22) Es feleluè i^o mōda
 ō nèkie Vallatoc iftènn^o hütèt / (23)
 Biōn mōdom tūnèctec mezt vala-
 kitec mōdand è hēgn^o fel vetetni z
 a· tēngezbe èzèztetni / z nē ketelke-
 dendic ō zūuebèn / dè hièndi valamit
 mōdand lezèn ōnèki ||

eŵta

48ra

/ (24) Azezt mondom tūnèctec Men-
 denèkèt valameffeket imadkozuan
 keztec higgetèc mezt vežitèc z lezn^o
 tūnèctèc / (25) Es micō allandotoc
 imadkoznotoc meg bolaffatoc / ha
 valamit vallotoc valaki èllè / Hog
 es tū afatoc ki vagō meñnechen
 megbolaffa tū buntōket / (26) Hog
 ha tū nē bolatādotoc / tū afatoc
 ki vagō meñnècbèn / nē bolaffam̄g
 nèctec buntōkèt (27) Es efmeg iquen^o
 ihzlm̄bè / z micoz iažna a· templom-
 ban vepen^o ō hogia a· papoc fedelmi
 z az izaftudoc z a· venèc (28) z mōda-
 nac ō nèki Mēl hatalmal težèd èze-
 kèt z ki atta tenèked è hatalmat hog
 èzeket težed¹ (29) Ih̄c ke· monda
 ōnekic Kèzdlec² èn es eg ižen tutō-
 ket / z fèlletec ènnèkem z m̄g mō-

et docebat dicens ei s: Nonne scrip-
 tum est: Quia domus mea domus
 orationis vocabitur omnibus genti-
 bus? Vos autem fecistis eam spelun-
 cam latronum. (18) Quo audito, prin-
 cipes sacerdotum et scribae quaere-
 bant quomodo eum perderent; time-
 bant enim eum, quoniam universa
 turba admirabatur super doctrina
 eius. (19) Et cum vespera facta esset,
 egrediebatur de civitate. (20) Et cum
 mane transirent, viderunt ficum
 aridam factam a radicibus. (21) Et
 recordatus Petrus dixit ei: Rabbi,
 ecce ficus cui maledixisti aruit. (22)
 Et respondens Iesus ait illis: Habete
 fidem Dei. (23) Amen dico vobis quia
 quicumque dixerit huic monti: Tol-
 lere et mittere in mare, et non haesi-
 taverit in corde suo, sed crediderit
 quia quodcumque dixerit fiat, fiet
 ei. (24) Propterea dico vobis, omnia
 quaecumque orantes petitis, credite
 quia accipietis, et evenient vobis.
 (25) Et cum stabitis ad orandum,
 dimittite si quid habetis adversus
 aliquem, ut et Pater vester qui in
 caelis est dimittat vobis peccata
 vestra. (26) Quod si vos non dimiseri-
 tis, nec Pater vester qui in caelis
 est dimittet vobis peccata vestra.
 (27) Et veniunt rursus Hierosoly-
 mam. Et cum ambularet in templo,
 accedunt ad eum summi sacerdotes
 et scribae et seniores (28) et dicunt
 ei: In qua potestate haec facis? et
 quis dedit tibi hanc potestatem ut
 ista facias? (29) Iesus autem re-
 s p o n d e n s ait illis: Interrogabo
 vos et ego unum verbum, et respon-
 dete mihi, et dicam vobis in

¹ Latin: *facias*; helyesen: *težed*. (Talán másolási hiba, vö. fölötte: *težéd*.)

² A d a sor fölött, jellel a helyére utalva.

dom tünèctec / mèl hatalmal težē
 èzekèt (30) Ianofnac kezèztfege meñ-
 bøl vala è auag èmbezec k9339l fè-
 llefletec ènnèkem / (31) Es 9k gondol-
 kodnac vala 9n k939tt9c mōduan /
 Ha mōdanguc menbøl mōd nèk9nc¹
 azezt mizè nē hittetec 9nekì
 / (32) ha mōdanguc èmbezect9l
 felluc è nepèt mezt mōden^c vallac |

48rb

vala Ianofst hog bizoñ pphā volna /
 (33) τ felèluē mondanac i^cnac nē
 tugguc / Es felèluē i^c mōda 9nekic
 En fē mōdom tú nèktec ki hatal-
 maual težē èzeket

XII

Es kèzde 9 nèkie peldabèžedbē
 bēželleni ž9l9t plantalt èmbez
 τ meğk92hèkeže ř9uēñèl / τ afot
 patakot / τ rakot to2not² /
 τ aianlotta ažt a^c vincelezeen^c τ èze-
 det žazandociani / (2) τ ideie kozan
 ezèžtette ž9lgaiat³ a^c vincelezechèž
 hog vènnen^c a^c vinèlèzeect9l a^c
 ž9l9n^c gim9lebeñ (3) Kie meğfoguan
 megvèzec / τ èl ezèžtec 9ket hiuan
 (4) Es èsmeg èzèžte 9 egeb ž9lgat
 ažt es meğfehètec fèien τ božž9fağ-
 gal getzec / (5) τ èsmeg èzèžte egèbet
 ažt es meğ9lec / τ egebeket t9bbekèt
 / nèmèlleket megvèzuèn / dè egebe-
 ket meğ9luē / (6) Azezt meğlen valuā
 eg dzagalat9 fiat ažt es èzèžte 9
 hoziaioc vt9lžèz mōduā / mezt
 nètalanal altaflac èn fiamat (7) A^c
 vincelezeec ke^c latuā mōdanac egmaf-
 nac èž a^c magzat ř9uètec 9ffùc9ng
 9tet τ mienc ležen až 929c / (8) τ
 m9g foguan 9tet vètec⁴ a ž9l9n |

¹ Variáns: *dicet nobis.*

² Az első o betű a-ból igazítva.

³ A második a betű a sor fölött, jellel helyére utalva.

qua potestate haec faciam. (30)
 Baptismus Iohannis de caelo erat
 an ex hominibus? Respondete mihi.
 (31) At illi cogitabant secum dicen-
 tes: Si dixerimus: de caelo, dicet:
 Quare ergo non credidistis ei? (32)
 Si dixerimus: ex hominibus, ti-
 memus populum; omnes enim ha-
 bebant Iohannem quia vere propheta
 esset. (33) Et respondentes dicunt
 Iesu: Nescimus. Et respondens Iesus
 ait illis: Neque ego dico vobis in
 qua potestate haec faciam.

XII

Et coepit illis in para-
 bolis loqui: Vineam pastinavit homo
 et circumdedit sepem et fodit lacum
 et aedificavit turrim et locavit eam
 agricolis et peregre profectus est.
 (2) Et misit ad agricolas in tempore
 servum, ut ab agricolis acciperet de
 fructu vineae. (3) Qui apprehensum
 eum cecciderunt et dimiserunt vacu-
 um. (4) Et iterum misit ad illos
 alium servum, et illum in capite
 vulneraverunt et contumeliis affe-
 runt. (5) Et rursum alium misit, et
 illum occiderunt, et plures alios, quos-
 dam caedentes, alios vero occidentes.
 (6) Adhuc ergo unum habens filium
 carissimum et illum misit ad eos
 novissimum dicens: Quia reveren-
 tuntur filium meum. (7) Coloni
 autem dixerunt ad invicem: Hic
 est heres: venite, occidamus eum,
 et nostra erit hereditas. (8) Et
 apprehendentes eum occiderunt et

⁴ Vö. a latin mondat szavainak sor-
 rendjével, variánst nem ismerünk.

küuql z megölec¹ / (9) azezt mit tēzen
 a· zolqñ° vza iq z èl vēžti a· vince-
 lezekèt z agga a· žolqt egebecn° (10)
 Es nē oluafiatoc è az iraft A· kouèt
 kit megutaltanac a· rakoc èž lqt a·
 zegeletn° feibèn (11) v2tol lqt èž z
 ludalatos mü žemèincbèn / (12) z
 kerelicuala qtèt megfognioc / z felic
 uala a· gplèkezètet / mezt m̄g èlmez-
 tec uala hog q reiaioc mōdana è
 pelda bèžedèt / z qtèt m̄g haguā
 èlmenen° (13) Es èžžtnèc q hozia
 nemellekèt a· leualtac kqžžql z az
 ezodianofoc kqžžql hog megfognac
 qtèt bèžedebèn (14) Kic iqnen mon-
 danac qnèki Meftez tugguc mezt igāž
 vag / z nem gondolž valakiuèl z
 mezt nē nèž èmbezecn° ozcaiaza /
 de taneitod iftènn° utat igāffagban /
 Illic è adot adni lažaznac auag ne
 aggone (15) Ki tuduan q alnoefago-
 cat monda nèkic / Mit kēfcztetec
 èngemèt / hoziatoc ènnèkem a·
 penzt hog laffam / (16) Es azoc
 hozac q nèki Es monda q nèkic Kic
 è kep z e kozñql izat / mōdanac nèki
 lažaze (17) Feleluè ke· i° monda nèkic
 / Aggatocm̄g azezt mef lažaze lažā-
 nac |

48vb

z mef iftène iftènnèc / z m ē d è n è c
 ludalkodnac vala q zaita (18) Es
 iqnen° q hozia a· saduceofoc kic
 mōgac a· felkeletet nē volni z kēždec
 qtèt monduan (19) mēftē Moýfes
 irt múnèkqnc hog ha mef afa fiu
 meg haland z meghaganga q felèfe-
 get z fiacat nē hagand atfafia vege
 q feleleget z feltamazia q atfavianac

eiecerunt extra vineam. (9) Quid ergo
 faciet Dominus vineae? Veniet et
 perdet colonos et dabit vineam
 aliis. (10) Nec scripturam hanc
 legistis: Lapidem, quem reproba-
 verunt aedificantes, hic factus est in
 caput anguli; (11) a Domino factum
 est istud, et est mirabile in oculis
 nostris? (12) Et quaerebant eum
 tenere, et timuerunt turbam; co-
 gnoverunt enim quoniam ad eos
 parabolam hanc dixerit. Et relicto
 eo abierunt. (13) Et mittunt ad
 eum quosdam ex pharisaeis et Hero-
 dianis, ut eum caperent in verbo.
 (14) Qui venientes dicunt ei: Magi-
 ster, scimus quia verax es et non
 curas quemquam; nec enim vides in
 faciem hominum, sed in veritate
 viam Dei doces. Licet dari tributum
 Caesari, an non dabimus? (15) Qui
 sciens versutiam illorum ait illis:
 Quid me tentatis? afferte mihi
 denarium ut videam. (16) At illi
 attulerunt ei. Et ait illis: Cuius
 est imago haec et inscriptio? Dicunt
 ei: Caesaris. (17) Respondens autem
 Iesus dixit illis: Reddite igitur quae
 sunt Caesaris Caesari, et quae sunt
 Dei Deo. Et mirabantur super eo.
 (18) Et venerunt ad eum sadducei,
 qui dicunt resurrectionem non esse,
 et interrogabant eum dicentes: (19)
 Magister, Moyses nobis scripsit, ut
 si cuius frater mortuus fuerit et
 dimiserit uxorem et filios non reli-
 querit, accipiat frater eius uxorem
 ipsius et resuscitet semen fratri suo.

¹ Vö. a latin mondat szavainak sor-
 rendjével, variánst nem ismerünk.

magzatlat / (20) valanac azezt
 na lo n c hēt afafiac / az èlō felē-
 feget vōn τ meghala magzat nē
 hagian / (21) τ a· mafod veue aʒt τ
 mīg hala τ fem èz nē haga magzatot
 τ a· hazmad azonkeppēn / (22) τ
 veuec aʒt¹ aʒt¹ azonkeppēn mēd
 hētēn τ nē hagianac magzatot Mēn-
 denectōl vtolban meghala a· nem-
 bezi es (23) A· felkeletbēn azezt
 micoz felkelēnd^o kie leʒēn èzec
 kōʒʒōl a· felefeget / mezt hētēn vallot-
 tac aʒt felēfeget (24) Felelū^o mōnda
 o nekic Nemde azezt teuelgetec è
 mezt izaft nē tuttoc fem iftēn^o
 tēhētfeget (25) mezt micoz felkel^o
 halottaibol fem hazafkodnac τ fem
 hazafzagba nē vitet^o Dē lezn^o 2 mi-
 kēt iftēn^o 3 angali mcūbēn (26) A·
 halottaczol ke· hog |j

ewta

49ra

felkellen^o nē oluafatoc è Moýsefn^o
 kōnuebēn a· bokoz felet mikeppēn
 mondot legen o nēki iftē monduan
 En vagoc Abrachamnac iftene τ
 Ifaacnac iftenē τ Iacobnac iftēne (27)
 nem holtac iftēnē dē èlèuēneke / tū
 azezt igēn teuelgetec (28) Es hozia
 vépec aʒ iraftudoc kōʒʒōl eg ki hal-
 lotta vala⁴ azocat egbē — —⁵ kēz-
 dezkedettec / τ latuā hog onēkie
 iol felelt volna / kezde otet mef men-
 denectōl èlō pazanlolat (29) E s i^o
 mōda / mēdenectōl èlō pazālolat èz
 Halgas ifēl Te vʒad iftēned èg (30)
 τ ʒēzeffed te vʒadat iftēnedēt mēd
 te ʒuuēddēl τ mēd te lelkeddel τ
 mēd te èlmeddēl τ mēd te tēhētfe-
 geddēl / Èz èlō panlolat (31) mafod
 ke· èhhez hafonlo / ʒēreffed te fele-

(20) Septem ergo fratres erant, et
 primus accepit uxorem et mortuus
 est non relicto semine. (21) Et secun-
 dus accepit eam et mortuus est, et
 nec iste reliquit semen. Et tertius
 similiter. (22) Et acceperunt eam
 similiter septem et non reliquerunt
 semen. Novissima omnium defuncta
 est et mulier. (23) In resurrectione
 ergo cum resurrexerint, cuius de his
 erit uxor? septem enim habuerunt
 eam uxorem. (24) Et respondens
 Iesus ait illis: Nonne ideo erratis non
 scientes Scripturas neque virtutem
 Dei? (25) Cum enim a mortuis
 resurrexerint, neque nubent neque
 nubentur, sed sunt sicut angeli in
 caelis. (26) De mortuis autem quod
 resurgant, non legistis in libro Moysi
 super rubum quomodo dixerit illi
 Deus inquit: Ego sum Deus Abra-
 ham et Deus Isaac et Deus Iacob?
 (27) Non est Deus mortuorum sed
 vivorum. Vos ergo multum erratis.
 (28) Et accessit unus de scribis,
 qui audierat illos conquirentes, et
 videns quoniam bene illis responde-
 rit, interrogavit eum quod esset
 primum omnium mandatum. (29)
 Iesus autem respondit ei: Quia
 primum omnium mandatum est:
 Audi Israhel, Dominus Deus tuus
 Deus unus est: (30) et diliges Domi-
 num Deum tuum ex toto corde tuo
 et ex tota anima tua et ex tota mente
 tua et ex tota virtute tua. Hoc est
 primum mandatum. (31) Secundum
 autem simile est illi, diliges proxi-

¹ Az első aʒt sor végén, a második pedig a következő sor elején van.

² Variáns: *erunt*.

³ Nestle egyik variánsában: *angeli Dei*.

⁴ A *val* és az *a* szórészek között egybetűnyi törlés.

⁵ Hosszabb törlés, színes díszítéssel fedve.

det mēt tenmagadat / Egeb pazan-
 Lolat èzectol nagob nīlèn (32) Es
 mōda nèki a3 iraftudo Mēftez igaffag-
 bā iol mōdad / mezt eg iften / z
 tōlletol megualua nīl. egeb / (33)
 Hog ke· zèzèttèffec mēdz 3uùèl z
 mēdz leleckèl z mēdz èlmèuèl / z
 mēdz èzètmèl z mēdz èzouèl / z
 zèzètned te feledet ment |

49rb

tenmagadat nagob mēdèn aldoza-
 tocnal z mēdz aianlatocnal (34)
 Ihē ke· latuā hog bōlLèn felètuolna
 monda 9 nèki Nē mèz3ze vag iften^o
 o23agatol / z İmaz senki nē mèzi vala
 9tet kèzdèni (35) Es feleluē^o mōd-
 uala a· templomban taneituan / mi-
 keppèn mongac a3 izaftudoc x^{ct}
 dauidfianac / (36) kin^{e1} dauid mōd
 fcent se želletbèn Monda v2 èn
 v2ammac vl èn iogom fèl9l miglè
 vèffem te èllènfegidet te labaidnac
 famo3a ala / (37) Azezt è dauid
 monga 9tet v2anac z honnan 9 fia
 / z a· foc golekezèt 929lu9 halgatfa
 uala 9tèt / (38) z mōd vala nekic
 9 tanofagabā Qzi3keggetec a3 izaf-
 tudoctol kic akaznac ia2nioc ftolac-
 bā z k9z9ntetnīec vafazhèlt (39) z
 vlnīec èl9 žekeken linag9gacban /
 z èl9 vl9 hēleken valorakon / (40)
 kic beñèlic 93uegecnèc hazocat
 hoziu imad3agnac okauval èzèc ho3-
 iaban ve3èc a3 itèlètèt (41) Ès
 vluè^o i^o a· gazofilancium² ellen ne3i³
 vala mikeppè a· golekezèt hanna
 èzècèt a· gazofilanciomba / z foc
 kazdagoc hanna uala fokakat / (42)
 Miko2 ke· i9tuolna eg žègen 93uèg

mum tuum tamquam teipsum.
 Maius horum aliud mandatum non
 est. (32) Et ait illi scriba: Bene
 magister, in veritate dixisti, quia
 unus est Deus et non est alius prae-
 ter eum. (33) Et ut diligatur ex toto
 corde et ex toto intellectu et ex
 tota anima et ex tota fortitudine;
 et diligere proximum tamquam seip-
 sum maius est omnibus holocausto-
 matibus et sacrificiis. (34) Iesus au-
 tem videns quod sapienter respondi-
 set, dixit illi: Non es longe a regno
 Dei. Et nemo iam audebat eum
 interrogare. (35) Et respondens Ie-
 sus dicebat docens in templo: Quo-
 modo dicunt scribae Christum filium
 esse David? (36) Ipse enim David
 dicit in Spiritu sancto: Dixit Domi-
 nus Domino meo, sede a dextris
 meis, donec ponam inimicos tuos
 scabellum pedum tuorum. (37) Ipse
 ergo David dicit eum Dominum, et
 unde est filius eius? Et multa turba
 eum libenter audivit. (38) Et dice-
 bat eis in doctrina sua: Cavete a
 scribis, qui volunt in stolis ambulare
 et salutari in foro (39) et in primis
 cathedris sedere in synagogis et
 primos discubitus in cenis; (40) qui
 devorant domos viduarum sub ob-
 tentu prolixae orationis, hi accipient
 prolixius iudicium. (41) Et sedens
 Iesus contra gazophylacium aspicie-
 bat, quomodo turba iactaret aes in
 gazophylacium, et multi divites
 iactabant multa. (42) Cum venisset
 autem vidua una pauper, misit duo

¹ Latin: *ipse*; variáns nem ismerünk.

² Latin *gazophylacium* ~ görög *γαζο-
 φυλάκιον* 'kincstár'; 'persely' (a jeruzsá-
 lemi templom bejáratánál, melybe a
 templom karbantartására s a szegények-

nek szánt adományokat tették). (Kiss:
 Újszöv. szótár.)

³ Helyesen: *nezi*, a *z* mellékjele nélkül.
 RMNy. III. [374.]

ezèzte ket fel akLat ki mōdatic
negedn° / (43) τ egbe hiuan 9 taneitua-
uānit monda 9nèkie |

Mazc

49va

Bi9on mondom tūnèctec mezt è
zègen 93uèg mēdenect9l kic èzèztet-
tec a gazofilanciomba t9bbèt èzèz-
tet / (44) mezt mēden° abbol èzèztet-
tec mellèl b9u9lk9ttec / de mēd 9
nauafaiabol mēdeneket mellèket val-
lot èzèztettè mēd 9 èlètet

XIII

Es [k] mico2 ki menne a temp-
lombol mōda 9nèkie eg a ta-
neituañoc k9339lMeftez tè ken-
Lèd¹ mēl k9uèc τ mēl rakafoe
(2) Es fèleluè i° monda 9nèkie Latofè]²
è nag rakafoeat è nē marattatic k9
k9u9n ki nem megt9zètic (3) Es
mico2 vln9 oliuetnac hēgen a temp-
lom èllèn / Kezdic 9magocnac Pete2
τ Iacab τ Ianos τ Andozias / (4)
V z a m mōgadīng mūnèk9nc mi-
co2 èzec leznèc / τ mēl ièlenfeg lezèn
micor mēd èzec kezdnec megt9kel-
lètniec (5) Es feleluè i° kèzdè nèkie
mōdani Laffatoc hog valaki tut9-
ket èl ne hitèffen / (6) mezt fokac
i9n° èn nèuèbè mōduan mezt èn
vagoe τ èlhitètn° fokacat / (7) Mico2
ke hallandotoc hadacat τ hadacnac
hizekèt / ne fèlletec mezt èzecn° kel
lènièc de nē lègottan vegè / (8)
mezt tamad nemzèt nemzèt èllen /
τ o2zag o2zag èllen / τ lezn° f9ld
indolatoc hēlec zèzent / τ èhfegèc
èzec a fèzèlmecn° kezdeti / (9) Laf-
fatoc ke tū tūn9nmagatocat / mezt
tanal9cbā èl azolnac tūt9kèt / τ a
finagogacban meguèznèc³ |

¹ Másolási hiba *tèkentèd* helyett:
aspice. RMNy. III, V.

minuta, quod est quadrans, (43)
et convocans discipulos suos ait
illis: Amen dico vobis, quoniam
vidua haec pauper plus omnibus
misit, qui miserunt in gazophylaci-
um. (44) Omnes enim ex eo quod
abundabat illis miserunt; haec vero
de penuria sua omnia quae habuit
misit totum victum suum.

XIII

Et cum egrederetur de
templo, ait illi unus ex discipulis
suis: Magister, aspice quales lapides
et quales structurae. (2) Et respon-
dens Iesus ait illi: Vides has omnes
magnas aedificationes? Non relin-
quetur lapis super lapidem qui non
destruatur. (3) Et cum sederet in
monte Olivarum contra templum,
interrogabant eum separatim Petrus
et Iacobus et Iohannes et Andreas:
(4) Dic nobis, quando ista fiet? et
quod signum erit, quando haec
omnia incipient consummari? (5)
Et respondens Iesus coepit dicere
illis: Videte ne quis vos seducat;
(6) multi enim venient in nomine
meo dicentes, quia ego sum, et
multos seducent. (7) Cum audieritis
autem bella et opiniones bellorum,
ne timueritis; oportet enim haec
fieri, sed nondum finis. (8) Exsurget
enim gens contra gentem et regnum
super regnum, et erunt terraemotus
per loca et fames. Initium dolorum
haec. (9) Videte autem vosmetipsos.
Tradent enim vos in conciliis, et
in synagogis vapulabitis, et ante

² Helyesen: *Latod*.

³ Az e betű fölött kitörölt tintaesopp.

τ κζαλοϑ — ¹ èlòτ τ fedèlmeç èlòτ
 allaptatòç èn èztèm ϑ nèkie tano-
 fagocra / (10) τ mèdζ nemzèteçbèn
 èlòzèç az ewangeliònac meg kel p̄di-
 caltatni (11) Ès micor vièndn^o tutò-
 kèt megfoguan ne akaziatòç gondol-
 notòç mit bèzèllètèç / dè mèl lènd
 adatuan tùnèkteç az idòbèn aζt
 bèzèlleteç / mezt nē tū vattòç a-
 bèzèllòç dè a· scent ζèllet (12) Ela-
 zolla ke· afañiu afañiat halalza / τ
 afa fiat / τ tamadnac fiac ζùleieç el-
 lèn / τ halallal gètzieç azocat / (13) τ
 leζteç gùlòfegbē mèdζ è m b e z e c n^o
 èn nèuèmèt / Ki ke· vegiég allanga az
 vduoζòl (14) Mikoζ ke· latangatòç
 a· puζtolatnac vndocfağat allani hol
 nē illic ki oluaffa èzLè Tahat kie
 iudeaban vadnac fuffanac a· hegeçrè
 (15) τ ki a· haiazaton ne ζaillon le
 τ bè mennèn ϑ hazaba hog èluegen
 valamit ϑ hazabol / (16) τ ki lènd
 a· mèzòñ megne fozdòllon hatmege
 ϑ ruhaiat fel vènni / (17) yaý ke· tèz-
 hèfècèç τ ζùlòcèç a· napocbā / (18)
 imadkoziatòç azezt hog telbè ne
 legen^o èzèç / (19) Leζnèç ke· azoc
 tòròdelmnèç napi oñlac melleç nem
 voltaç tèzèmtetn^o kèzdètètòl foguan
 / kit ζèzetet iftèn maiglan τ nem
 leζn^o / (20) Ès ha nem vr a· napocat
 megruideitette volna ||

eŵta

50ra

nē vduoζòlt uolna mèdζ tèft / de a
 valaζtòttakezt kit valaζtòt meg-
 ruideitette a· napocat / (21) Ès tahat
 ha ki mondand tùnèkteç im it
 vagò x^o ne higgetèç / (22) mezt
 tamadnac hamis x^ofoc τ hamis
 ,pphètac τ adnac fòldi ièlenfegekèt

praesides et reges stabitis propter
 me in testimonium illis. (10) Et in
 omnes gentes primum oportet praedi-
 cari evangelium. (11) Et cum duxe-
 rint vos tradentes, nolite praecogi-
 tare quid loquamini, sed quod da-
 tum vobis fuerit in illa hora, id
 loquimini; non enim vos estis loquen-
 tes, sed Spiritus sanctus. (12) Tra-
 det autem frater fratrem in mortem
 et pater filium, et consurgent filii in
 parentes et morte afficient eos. (13)
 Et eritis odio omnibus propter
 nomen meum. Qui autem susti-
 nuerit in finem hic salvus erit. (14)
 Cum autem videritis abominationem
 desolationis stantem ubi non debet
 — qui legit intellegat — tunc qui
 in Iudaea sunt, fugiant in montes,
 (15) et qui super tectum, ne de-
 scendat in domum nec introeat ut
 tollat quid de domo sua; (16) et
 qui in agro erit, non revertatur
 retro tollere vestimentum suum.
 (17) Vae autem praegnantibus et
 nutrientibus in illis diebus. (18)
 Orate vero ut hieme non fiant. (19)
 Erunt enim dies illi tribulationes
 tales, quales non fuerunt ab initio
 creaturae, quam condidit Deus, us-
 que nunc neque fient. (20) Et nisi
 breviasset Dominus dies, non fuisset
 salva omnis caro; sed propter
 electos quos elegit brevavit dies.
 (21) Et tunc si quis vobis dixerit:
 Ecce hic est Christus, e c c e illic,
 ne credideritis. (22) Exsurgent enim
 pseudochristi et pseudoprophetae

¹ Hosszabb törlés.

τ mēnièkèt τ Ludakat èlhitetetrè
 ha lèhetfegeſ volna a· valažtottacat
 es (23) Tù azezt laffatoc ýmè eleuè
 m̄g mondottam tùnètec mèdene-
 ket (24) de a· napocban a· tōzōdèl-
 mec utan a· nap megfètetōl τ a·
 hod nē agga 9 vilagat / (25) τ a·
 meñni Lillagoc lezn° lè hulloc τ a·
 iožagoc¹ vadnac meñnècbèn / m̄g
 mozdoltatnac (26) Es tahat laffac
 èmbezn° fiat iōni m e ñ ñ è c n° kō-
 diben nag tehetfeggel τ diLofeggel /
 (27) τ tahat èzèžti 9 angalit τ egbe
 gōiti 9 valažtottit / a· neg žèlectōl
 foguan földnèc vegetōl foguan meñ-
 nèc magaffaiglan / (28) A· fige
 fazol ke· tanollatoc è peldabèžedèt /
 mikor imar 9 ađai meg gezmecdè-
 dōln° τ leuèli lendnèc èsmèzietèc
 mezt rokon vagon a· ñar / (29) Igen
 es tù micor latangatoc èžekèt len-
 nièc tuggatoc mezt rokon legen τ
 aitočban / (30) Bižon mondóm tū-
 nectec mezt nem mulic èl |

50rb

è nemžèt mignē mēden° legènèc (31)
 meñ τ fōld èlmulnac èn iğeim ke· èl
 nē mulnac / (32) a· napzōl ke· auag
 až idōzōl lenki fem tud fem angaloc
 mēnbèn fem fiu hanē Lac afa (33)
 Laffatoc vigaziatoc τ imadkoziatoc
 mezt nē tuggatoc micoz až idō
 legen (34) mezt mikent² až èmbez ki
 žarandoclani èžèdet meghatta 9 ha-
 zat / τ atta 9 žolgainac mēden
 mùuèlkedètnèc tèhetfeget / τ až
 aito taztonac paranLolt hog vigazion
 (35) azezt vigaziatoc mezt nē tugga-
 toc mikož iō a· hažnac vza èftuè
 auag èfelkožon / ađ tikžō kozon auag
 holual (36) hog micor hiztèlen iquèd

¹ Kimaradt — valószínűleg a sor vége miatt — a vonatkozó névmás.

et dabunt signa et portenta ad
 seducendos, si fieri potest, etiam
 electos. (23) Vos ergo videte: ecce
 praedixi vobis omnia. (24) Sed in
 illis diebus post tribulationem il-
 lam sol contenebrabitur, et luna
 non dabit splendorem suum: (25)
 et stellae caeli erunt decedentes, et
 virtutes quae in caelis sunt move-
 buntur, (26) Et tunc videbunt Fili-
 um hominis venientem in nubibus
 cum virtute multa et gloria. (27)
 Et tunc mittet angelos suos et
 congregabit electos suos a quattuor
 ventis, a summo terrae usque ad
 summum caeli. (28) A ficu autem
 discite parabolam. Cum iam ramus
 eius tener fuerit, et nata fuerint
 folia, cognoscitis quia in proximo
 sit aestas; (29) sic et vos cum videri-
 tis haec fieri, scitote quod in proximo
 sit in ostiis. (30) Amen dico vobis
 quoniam non transibit generatio
 haec, donec omnia ista fiant. (31)
 Caelum et terra transibunt, verba
 autem mea non transibunt. (32) De
 die autem illo vel hora nemo scit,
 neque angeli in caelo neque Filius,
 nisi Pater. (33) Videte, vigilate et
 orate; nescitis enim quando tempus
 sit. (34) Sicut homo, qui peregre
 profectus reliquit domum suam et
 dedit servis suis potestatem cuius-
 que operis, et ianitori praecepit ut
 vigilet. (35) Vigilare ergo; nescitis
 enim quando dominus domus veniat,
 sero an media nocte an galli cantu an
 mane; (36) ne cum venerit repente,

² Az e betű o-ból igazítva, az n első szára pedig z-ből: eredetileg mikož-t írt a másoló.

ne lèllen tutòkèt aluuan / (37) mellec ke· tunèctec mōdoc mēdenec^e mōdom vigaziatoc

XIII

Uala ke· hufuèt τ pogala etèl kèt nap vtan / τ kezèficuala a· papoc feiedèlmi / τ az irafudoc mikèppèn 9tet alnoc-fagáal megfoghatnac τ megolhèt nec (2) Mondnac vala ke· ne è 3 ÿnep napon netalantal zaý lènnè a· nēp k939t (3) Es micoz volna i^e Betaniaban poclos fimōnac hazaban τ vln9 i9u9 eg nembezi valuan dragalat9 nazdipifticos¹ kènèt nec alabaftromat / τ az alabaftrom megzeguèn 9tte 9 feiezè |

Maze

50va

(4) Valanac ke· nemellec meltatlanol vífeluèn 9n9n bènnec τ monduan hog mi l9n è kènètn^e vèzèdèlmè (5) mezt èladathatic vala è kenet t9b-b9n hog nem harom 3az penzèn / τ adathatic vala zègenecnèc τ meltatlankodnac uala 9 reiaia (6) Ih̄c kemonda nèkie / Haggatoc èl azt mit nèhèzèltec 9 hozia i9 muuèlkedètet muuèlkedet èn bènnè (7) mezt zègeneket mēdzha vallotoc tú vèletec / (8) mellec vallot azt t9tt9 èleuè k9ltè èn teftemet megkènètni èltemetbèn / (9) Bizoñ mōdz túnèctec Valahol pdicaltatic e3 ewangeliom mēd è vilagban megmondatic 9 megèmlèkezèteze hog 9 èzt t9tt9 (10) Es |caziuti Judas a· tizènkett9 k9399| eg èlmenè a· papoc feiedèl-

inveniat vos dormientes. (37) Quod autem vobis dico omnibus dico: Vigilate.

XIV

Erat autem Pascha et azyma post biduum; et quaerebant summi sacerdotes et scribae quomodo eum dolo tenerent et occiderent. (2) Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. (3) Et cum esset Bethaniae in domo Simonis leprosi et recumberet, venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto alabastro, effudit super caput eius. (4) Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos et dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est? (5) Poterat enim unguentum istud venundari plus quam trecentis denariis et dari pauperibus. Et fremebant in eam. (6) Iesus autem dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me; (7) semper enim pauperes habetis vobiscum, et cum volueritis potestis illis benefacere; me autem non semper habetis. (8) Quod habuit haec fecit: praevenit ungere corpus meum in sepulturam. (9) Amen dico vobis: Ubiicumque praedicatum fuerit evangelium istud in universo mundo, et quod fecit haec narrabitur in memoriam eius. (10) Et Iudas Iscariotes unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes,

¹ Magyarosított formája a latin *nardus spicatus* ~ görög *ναρδος πιστικός* 'igazi nárdus balzsam' szavaknak.

mihèz hog èlazolna ötet önèkie (11) Kic haluan özölenèc / z pèzt igèze-
nèc neki adouol / z kerèfi vala mikip-
pèn ötet okofon kèzbè adhatna (12) Es a· pogaLa ètèln^e èlönapián micor
a· bazán aialatic uala mōdanac a·
taneituañoc önèki / Houa akazod
hog meññönc / z alkoffuc tenèked a·
bazāt ènned / (13) Es èzèzöte kettöt
ö taneituañi közööl z |

50vb

monda önèkie Meññètec a· vazofba
/ z tü èlötoçbè kèl eg èmbez viuen eg
vatale vizèt Köuèlfetec ötet / (14)
z valahoua bemèñèd mōgatoc V2nac
haz¹ mèt mèftez monga hol vagon
èn hizodalmam / — —² hol — —³
egèm en taneituañimal a· bazant /
(15) z ö mutat tünètec nag valozalo
hèlt vèttètèt / z — —⁴ ot alkoffatoc
münèkönc / (16) z èlmenenèc ö taneit-
uañi / z iutanac a· vazofba / z
lelec mikeppèn mondotuala önèkie /
z mīg alkotac a· bazant (17) Eftue
leuè ke· iouö a· tizenkettöuèl / (18)
z az egembe euöc^e z vlöc^e mōda
i^e Bizöñ mōdom tünètec / mezt eg
tü közööllètec ki èn vèlem èzèc èla-
zol èngemèt / (19) Es azöc kèzdenèc
zomozodnioc z mondanioc ö nèki /
eggen eggèn / minè èn vagic (20)
Ki monda önèkie eg a· tizenkettö
közööl Ki bèmazfa ö kèzet ènvèlem
a· falas talba / (21) z èmbezⁿ fia
v a g ö mikeppèn izuā v a g ö ö zolla
iaý ke· az èmbezⁿèc ki miat èmbezⁿ
fia èlazoltatic / iob vala nèki ha
nè zületet volna az èmbez (22) Es
azöc euèn veue i^e a· kenèzèt z megal-

ut proderet eum illis. (11) Qui audi-
entes gavisi sunt et promiserunt ei
pecuniam se daturus. Et quaerebat
quomodo illum opportune traderet.
(12) Et primo die azymorum quando
pascha immolabant, dicunt ei disci-
puli: Quo vis eamus et paremus tibi
ut manduces pascha? (13) Et mittit
duos ex discipulis suis et dicit eis: Ite
in civitatem, et occurret vobis homo
lagoenam aquae baiulans; sequimini
eum, (14) et quocumque introierit,
dicite domino domus, quia magister
dicit: Ubi est refectio mea, ubi
pascha cum discipulis meis mandu-
cem? (15) Et ipse vobis demonstra-
bit cenaculum grande stratum; et
illic parate nobis. (16) Et abierunt
discipuli eius et venerunt in civita-
tem et invenerunt sicut dixerat illis,
et paraverunt pascha. (17) Vespere
autem facto, venit cum duodecim.
(18) Et discumbentibus eis et man-
ducantibus ait Iesus: Amen dico
vobis quia unus ex vobis tradet me,
qui manducat mecum. (19) At illi
coeperunt contristari et dicere ei
singulatim: Numquid ego? (20) Qui
ait illis: Unus ex duodecim, qui
intingit mecum manum in catino. (21)
Et Filius quidem hominis vadit
sicut scriptum est de eo; vae autem
homini illi, per quem Filius hominis
trahetur; bonum erat ei, si non
esset natus homo ille. (22) Et man-
ducantibus illis, accepit Iesus panem

¹ Fordítási hiba; a *domus* genitivusát a fordító nominativusnak vélte. Helyesen: 'ház urának'.

² Rövid törlés.

³ Rövid törlés.

⁴ Egybetűnyi törlés.

⁵ A második szótagbeli c utólag van betoldva az ö és az n közé.

da τ megžege τ ada 9 nèkie τ mōda
Vègetèc èž èn teftē / (23) Es a· keleh
veuen halat aduan ada 9nèkie / τ
yūnac ||

ewta

51ra

abbol mēd / (24) τ mōnda 9 nèkie
Ež èn¹ vezèm vȳ tȳzueñe ki foka-
kezt èl ȳtletic (25) Bižon̄ mondom
tūnec̄tec / mezt imaz nē izom è
ž9lȳ vèžž9n^e vènèzekebȳl a· napiglā
micoz ažt izom tū uèletec
vȳonnan iftènn^e ožžagabā / (26) τ
halat aduā ki menen^e až olaiocnac
hègeze (27) Es mōda 9nèkie i^e
Mend tū meḡ gonožbotoc èž èyèl
èn bènnèm mezt izuā vagon m̄gvè-
zem a· pažtozt / τ èlhimletn^e a·
L o 2 d a n a c iohi / (28) dè mi
vtan fel kelèndec / èlȳl — —² kel-
lec tūtoket galileaban / (29) Pètez
ke· mōda 9 nèki / Es ha mēd meḡgo-
nožbolandnac èn bènnē³ dè èn nem
(30) Es mōnda 9nèki i^e Bižon̄ mō-
dom tūnec̄tec mezt te ma èž èyèl
mi elȳt kacas žauat kečèez adanga /
hazomžez vag meḡtağadando ènge-
mèt (31) Es 9 toabba bèžel vala τ
ha kelletendic ènnèkē egembe meg-
hálnom te vèled nem tagadlacm̄g
tegedèt Ažonkeppèn ke· es menden^e
mondnacuala / (32) Es iutanac a·
maiozba kin^e nèue getsemani / Es
mōda 9 taneituañinac / VIIetec ith
miglen imadkožiam⁴ / (33) Es vele
viuen pètezt / τ Iacobot τ Ianoft
kèžde kibni τ nèhèžedni (34) τ mōda
9 |

¹ Az *Ež èn* szavak helyén eredetileg *En-t* írt a másoló, majd az *n* betű első szarát *ž*-vé, második szarát *è*-vé igazította.

² Hosszabb törlés, színes díszítéssel fedve.

et benedicens fregit et dedit eis et
ait: Sumite, hoc est corpus meum.
(23) Et accepto calice, gratias
agens dedit eis, et biberunt ex illo
omnes. (24) Et ait illis: Hic est
sanguis meus novi testamenti, qui
pro multis effundetur. (25) Amendico
vobis quia iam non bibam de hoc
genimine vitis usque in diem illum,
cum illud bibam novum in regno
Dei. (26) Et hymno dicto exierunt
in montem Olivarum. (27) Et ait eis
Iesus: Omnes scandalizabimini in
me in nocte ista, quia scriptum est:
Percutiam pastorem, et dispergen-
tur oves. (28) Sed postquam resur-
rexero, praecedam vos in Galilaeam.
(29) Petrus autem ait illi: Et si
omnes scandalizati fuerint in te,
sed non ego. (30) Et ait illi Iesus:
Amen dico tibi quia tu hodie in
nocte hac, priusquam gallus vocem
bis dederit, ter me es negaturus.
(31) At ille amplius loquebatur:
Et si oportuerit me simul commori
tibi, non te negabo. Similiter autem
et omnes dicebant. (32) Et veniunt in
praedium, cui nomen Gethsemani.
Et ait discipulis suis: Sedete hic
donec orem. (33) Et assumit Petrum
et Iacobum et Iohannem secum,
et coepit pavere et taedere. (34)
Et ait illis: Tristis est anima mea

³ Helyesen: 'tebenned': *in te*.

⁴ A *ž* utáni *i* betű a sor fölött, jellel helyére utalva.

nèkie 3omo2o èn lelkē a· halaliglan
 Tüziètec ith z vigaziatoc èn v è l e m
 (35) Es mico2 keuèfenne èleb ment
 volna èfec a· földzè z imadkozié
 uala hog ha lehètfegec volna èlmēne
 9 toll9 az id9 (36) z mōda Abba¹ afa
 mēden^o lehètfegefec teneked ved èl
 a· kelhet en tollēm dè nē mellèt èn
 akazo2 dè mellèt te / (37) Es i9u9
 z lele azocat alattoz z mōda petezn^o
 Simon aloz nem vigazhattal e n
 v è l è m eg id9t / (38) Vigaziatoc
 z imadkoziatoc hog ne menètec
 kéfeztetbè / A zèllet valobizon kéz
 de a teft bètég / (39) Es emeg èl-
 menuē imadkoze2 azon bèzedèt mōd-
 uan / (40) z megfozdola vyonnan /
 z lele azocat alattoz / mezt valanac
 9 zeme2 megnèhèzettec / z nē tug-
 gacuala mit felelnenec 9 nèki / (41)
 Ès i9u9 hazmadzè z monda 9
 nekic Alogatoc imaz z nùgoggatoc
 / èleg èli9t az id9 yme² èmbeznèc
 fia adatic bün9f9cn^o kèze2bè (42)
 keffetec fel èzegg9nc / yme k9zèl
 vagon ki èngemèt kèzbe ad (43) Meg
 9 è bèzèlèttè / i9u9 scaziuti³ iudas
 eg a· tizenkett9 k9z99l / z 9 vèle
 foc g9lekezèt t9z9ckèl / z rudackal
 èzèzèttèc⁴ a· papi fedelmèct9l |

Ma2c

51va

z az iraftudoctol z a· venect9l / (44)
 mezt az azolo adotuala ièlt nèkie
 mōduan Valakit megapolandoc 9
 az fogiatoc z vigètèc okofon (45) z
 mico2 iutotuolna legottan vepuē 9
 hozia mōda vdu9z leg rabi z meg

¹ Arameus szó: 'atya' (amint le is van fordítva), az Isten megszólítása.

² Az yma2 szóból javítva, az z betű a szó végén át van húzva, de az y fölött ott maradt a vízszintes vonal.

usque ad mortem, sustinete hic et
 vigilate. (35) Et cum processisset
 paululum, procidit super terram et
 orabat, ut si fieri posset, transiret
 ab eo hora, (36) et dixit: Abba,
 Pater, omnia tibi possibilia sunt,
 transfer calicem hunc a me; sed non
 quod ego volo, sed quod tu. (37)
 Et venit et invenit eos dormientes.
 Et ait Petro: Simon, dormis? non
 potuisti una hora vigilare? (38)
 Vigilate et orate, ut non intretis in
 tentationem. Spiritus quidem promp-
 tus est, caro vero infirma. (39)
 Et iterum abiens oravit eundem
 sermonem dicens. (40) Et reversus
 denuo invenit eos dormientes; erant
 enim oculi eorum gravati, et igno-
 rabant quid responderent ei. (41)
 Et venit tertio et ait illis: Dormite
 iam et requiescite. Sufficit; venit
 hora: ecce Filius hominis tradetur in
 manus peccatorum. (42) Surgite,
 eamus, ecce qui me tradet prope
 est, (43) Et adhuc eo loquente,
 venit Iudas Iscariotes unus de duo-
 decim, et cum eo turba multa cum
 gladiis et lignis a summis sacerdoti-
 bus et scribis et senioribus. (44)
 Dederat autem traditor eius signum
 eis dicens: Quemcumque osculatus
 fuero ipse est, tenete eum et ducite
 caute. (45) Et cum venisset, statim
 accedens ad eum ait: Ave Rabbi;

³ Az a betű fölött látszó pont alkalmasint az előző sorban levő m betű második szárának a vége.

⁴ Variáns: missi.

apola 9tet / (46) τ οκ κεζεκετ 2cia
 vètec τ megfogac 9tèt (47) Eg ke· a·
 k92ñ9l alloc k9339l kefit veuen
 Lapa a· papoc fedèlmè 3olgiaiat τ èl
 va9a 9neki fülèt (48) Ès feleluè i^c
 mōda 9nèki¹ / Ès felèluè i^c mōda 9
 nèkie Ki i9ttetec mikent toluaihoz
 t929cèl z rudackal τ f a e l a c k a l
 megfognotoc èngemèt (49) L a m
 mend3 nap tú nataloc uoltam a· tēp-
 lomban taneituan τ nē fogtatocm̄g
 èngemèt de hog izafoac bètèlfeleggè^c
 (50) Tahat 9 taneituañi 9tet meghag-
 uā mèd èlfutanac (51) Eg neminèm9
 h9s ke· gollal 9 mèzeitèlènen ruha3-
 tatot kouèti vala 9tet z m̄gfogac a3t
 (52) τ a· goll meghaguā èl futa 9
 t9ll9c (53) τ èl viuec i^t a· papoc feie-
 dèlmèhèz / τ egbè g9leke3en^c mend
 a· papoc τ a3 izaftudoc τ a· venec
 (54) Petez ke· mè339l kouèti vala
 9tet mèd èl be a· papoc feiedèlmè
 pituazaiglan / τ vluala a· 3olgackal |

51vb

τ fūiti vala 9magat a· tū3h9z (55)
 dè a· papoc fedelmi τ mend a· tanal
 kèzèfn^c vala hamifanofagocat i^c èllèn
 hog 9tèt halalza adhatnac τ nē leln^c
 vala / (56) i o l l e h e t fokac mōda-
 nanac hamifanofagot 9 èllènè τ a· ta-
 nofagoc alkolmafoc nē valanac / (57)
 2 nemeflec felkeluè valnac vala hamif-
 tanofagot 9 èllènè monduan (58)
 Mezt hallottuc 9tet mōdani En
 megt9zhètem è kè3zel alkotot temp-
 lomot / τ — —² hazmad nap maft
 alkotoc nem kè3zèl alkotottat /
 (59) τ nē vala 9 tanofagoc alkolmas
 (60) Felkeluè a· papoc fedèlme k93ep-
 bè kèzde i^t mōduan nē felel3 a3ocra
 valamit melfec te èllènèd mōdatnac
 è3ect9l (61) I h ē ke· vè3tegl vala /

et osculatus est eum. (46) At illi ma-
 nus iniecerunt in eum et tenuerunt
 eum. (47) Unus autem quidam
 de circumstantibus educens gladium
 percussit servum summi sacerdotis
 et amputavit illi auriculam. (48)
 Et respondens Iesus ait illis: Tam-
 quam ad latronem existis cum gladiis
 et lignis comprehendere me? (49)
 cotidie eram apud vos in templo
 docens, et non me tenuistis; sed
 ut impleantur Scripturae. (50) Tunc
 discipuli eius relinquentes eum om-
 nes fugerunt. (51) Adulescens au-
 tem quidam sequebatur eum amictus
 sindone super nudo, et tenuerunt
 eum. (52) At ille reiecta sindone,
 nudus profugit ab eis. (53) Et
 adduxerunt Iesum ad summum sa-
 cerdotem et convenerunt omnes
 sacerdotes et scribae et seniores. (54)
 Petrus autem a longe secutus est
 eum usque intro in atrium summi
 sacerdotis et sedebat cum ministris
 ad ignem et calefaciebat se. (55)
 Summi vero sacerdotes et omne con-
 cilium quaerebant adversus Iesum
 testimonium, ut eum morti trade-
 rent, nec inveniebant. (56) Multi
 enim testimonium falsum dicebant
 adversus eum, et convenientia testi-
 monia non erant. (57) Et quidam
 surgentes falsum testimonium fere-
 bant adversus eum dicentes: (58)
 Quoniam nos audivimus eum dicen-
 tem: Ego dissolvam templum hoc
 manu factum et per triduum aliud
 non manu factum aedificabo. (59)
 Et non erat conveniens testimonium
 illorum. (60) Et exsurgens summus
 sacerdos in medium interrogavit
 Iesum dicens: Non respondes quid-
 quam ad ea quae tibi obiciuntur
 ab his? (61) Ille autem tacebat

¹ Tévedésből leírt mondat; vö. a kö-
 vetkezővel.

² Rövidebb törlés.

τ fēmit nē felèlè A· papoc fēiedèlme kezde 9tet efmeg τ mōda neki Te vag è x° az aldot iftènn° fia (62) Ih̄c ke-monda neki En vagoc Es meglatfatoc èmbeznece fiat vlètte a· tēhèt-segnèc iogia fèl9l τ i9uètte meñn° k9dibèn (63) A papoc fedèlmè ke-meg mèteluè 9 zuhaiat mōda Mit aieitonc meges tanocat / (64) hallotatoc è kazomlatot mi teccèc tū nètèc / Kic mend meg ||

eŵta

52ra

kazhoztatac 9tèt / hog mèlto volna halalnac (65) Es nemellèc kèzdenèc 9 zeia p9kni / τ 9 ozcaiat bek9tni / τ ñac Lapafockal vèzni τ mōdani 9nèki Pphetizal τ a· 9olgac azcol Lapafockal vèzicuala 9tet (66) Es micoz volna Peter alat a· pituazban / i9u9 eg a· papoc fēiedèlmi lani k9339l / (67) Es micoz latta volna pètezt — —¹9magat fuitette tèkent-uen 9 reia monda Te es a· nazazèti i°fal valal / (68) Es 9 megtagada mōduan Ingè sem tudom sem efmèztè mit mondaž Es ki menè a· pituaz èlèibe / τ tik 9ola (69) Efmeg ke· micoz lattauolna 9tet a· leañ kèzde mōdani a· k92ñ9l alloenac / mezt èž azoc k9339l valo (70) τ 9 efmeg tagada / τ keuèfenne vaztat-uan kic ot alnac uala mōdanac efmeg pètezn° Bizoñ azoc k9339l valo vag mezt te es galileai vag (71) 9 ke· kèzde atkozodni τ efkenni mezt nē efmèzem èž èmbèt kit mōdotoc / (72) τ legottan efmeg kacas 9ola Es meg èmlèkezec Pèter az igèr9l kit mondot vala neki i° / mi èl9t kacas keccèc 9oland har9zer tagačng èngemet τ kèzde fizni |

et nihil respondit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum et dixit ei: Tu es Christus filius Dei benedicti? (62) Iesus autem dixit illi: Ego sum; et videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei et venientem cum nubibus caeli. (63) Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait: Quid adhuc desideramus testes? (64) Audistis blasphemiam; quid vobis videtur? Qui omnes condemnauerunt eum esse reum mortis. (65) Et coeperunt quidam conspuere eum et velare faciem eius et colaphis eum caedere et dicere ei: Prophetiza; et ministri alapis eum caedebant. (66) Et cum esset Petrus in atrio deorsum, venit una ex ancillis summi sacerdotis, (67) et cum vidisset Petrum calefacientem se, aspiciens illum ait: Et tu cum Iesu Nazareno eras. (68) At ille negavit dicens: Neque scio neque novi quid dicas. Et exiit foras ante atrium, et gallus cantavit. (69) Rursum autem cum vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est. (70) At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus qui adstabant dicebant Petro: Vere ex illis es; nam et Galilaeus es. (71) Ille autem coepit anathematizare et iurare: Quia nescio hominem istum, quem dicitis. (72) Et statim gallus iterum cantavit. Et recordatus est Petrus verbi, quod dixerat ei Iesus: Priusquam gallus cantet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

¹ Hosszabb törlés, színes díszítéssel fedve.

Es legottan holual tanalL tazt-
uan a· papoc fedelmi a· ve-
neckèl τ a3 iraftudockal / τ
mèd a· tanalL megkòtò3uen i^{ct}
viuec τ adac q t e t pilatofnac / (2) τ
kèrde qtet pilatos Te vag é a· fidoc-
nac kirafa Ès q felèluen mōda qnèki
Te mōdod / (3) Es a· papoc fedèlmi
vadoffnac uala qtèt lokacban (4)
Pilatos ke· èsmeg kèzde qtet mōduan
Nem felèlj valamit / Latod é meñ-
necbèn vadolnac tegedèt (5) Ih̄c ke-
inkab femmit fē fèlèlè ug hog Ludal-
kodnec pilatos (6) Az ÿnep napon
ke· žokotuala qnèkie a· fogloc kq339l
eggèt èl èzèžteni valameffet kèztec
uolna (7) Vala ke· ki mōdatie uala
bazzabafnac ki a· kéfacockal fogat-
tatot vala meg ki a· kefaban gilko-
fagot tqtuala / (8) Es mico2 felment-
uolna a· gòlèkezèt / kèzde kèzni
hog t è n n è q n è k i c mikèt /
mèdžha težen vala nèkie (9) Pilatq
ke· felele nèkie τ mōda Akaziatoc é
èzèžiem èl tùnètec a· fidocnac kiza-
lat / (10) mèt tuggauala hog izeg-
febèn azoltacuolna èl qtet (11) A·
papoc fedèlmi k e · τ a · pūfpokoc / |

Mazc

52va

rezžèztec a· gòlekezètet hog inkab
bazzabaft èzèžtene èl qnèkie (12)
Pilatq ke· feleluè τ èsmeg monda
qnèkie / Ažet mit akaztoc hog
tegec a· fidoc kizafanac / (13) τ qk
iuqlten^c / megfèžehèd qtèt (14)
Pilatq ke· monduala nèkie Miezt
mi gonozt tqt Es qk inkab iuqltn^c
vala / fežeid meg qtet / (15) Pilatq
ke· akāuan èlegèt tēni a· nepn^c

¹ Feketévol.

Et confestim mane con-
siliium facientes summi sacerdotes
cum senioribus et scribis et universo
concilio, vincientes Iesum duxerunt
et tradiderunt Pilato. (2) Et interro-
gavit eum Pilatus: Tu es rex Iudaeo-
rum? At ille respondens ait illi: Tu
dicis. (3) Et accusabant eum summi
sacerdotes in multis. (4) Pilatus au-
tem rursus interrogavit eum dicens:
Non respondes quidquam? vide
in quantis te accusant. (5) Iesus
autem amplius nihil respondit, ita
ut miraretur Pilatus. (6) Per diem
autem festum solebat dimittere illis
unum ex vincetis, quemcumque pe-
tissent. (7) Erat autem qui diceba-
tur Barabbas, qui cum seditiosis erat
vincetus, qui in seditione fecerat
homicidium. (8) Et cum ascendisset
turba, coepit rogare, sicut semper
faciebat illis. (9) Pilatus autem re-
spondit eis et dixit: Vultis dimittam
vobis regem Iudaeorum? (10) Scie-
bat enim quod per invidiam tradi-
dissent eum summi sacerdotes. (11)
Pontifices autem concitaverunt tur-
bam, ut magis Barabbam dimitteret
eis. (12) Pilatus autem iterum respon-
dens ait illis: Quid ergo vultis faciam
regi Iudaeorum? (13) At illi i t e -
r u m clamaverunt: Crucifige eum.
(14) Pilatus vero dicebat illis: Quid
enim mali fecit? At illi magis
clamabant: Crucifige eum. (15) Pila-
tus autem volens populo satisfacere

èlèzèzte q nèkie bārabast Es i^ot
 oftozual m̄gvèzètuē ada nèkie hog
 megfèzèitenec (16) A vitèzec ke-
 viuec bè qtet az itèlò haznac¹ pit-
 tuazaba / z egbè hiuanac q h o z i a
 mēdz sezéget / (17) z q k qltqzitetec
 qtèt bazfòiba / z vèten^o q reia
 tūuifbèn font kozonat (18) z kèzdec
 vduozleni qtèt Vduoz leg fidocnac
 kizala (19) Es vèzicuala q feiet a-
 naddal z hagapiacuuala qtèt / z tèzdec
 haituā imaggac uala qtèt / (20) Es
 mi vtan megkazomlottacuolna qtèt
 / le vètkèzètètec qtèt a bazfòibol /
 z qltqzitetec qtèt qnō ruhahiaba / z ki
 viuec qtèt hog megfèzèitenec qtèt
 (21) Es kènzezeitec egneminèmq
 cireniai èmbezt limont a falubalol
 iquqt alexandoznac z rufòfnac atfat
 hog feluennec² q kezèztet (22) Es |

52vb

viuec qtet golgata nèuq hēlzè ki
 magazaztatic kopažlatnac hele (23)
 z adnac uala qnēki mizalt bozt ina
 z nē veue / (24) Es az qtet megfè-
 zèitqc megoztac q ruhait èzèztuē
 nilat azokon ki mit vènnè (25) Vāla
 ke hazmad idq z megfèzèitec qtet
 (26) q iğeienèc cimèzlete iztatuan
 fidocnac kizala / (27) z kèt toluait
 fèzèiten^o meg q vèlè eggèt iog fè-
 lollq z eggèt balfelollq / (28) z bètèl-
 lefedèt az iras ki mōd / z kègetlènec-
 kèl žamlaltatot / (29) Es az onnan
 muloc kazomlac uala qtet q feiekèt
 azuan z mōduan / Vach ki megtq-
 rōd iftènnèc tèmplomat z hazom
 napocban meg rakod ašt / (30)
 Vduozehèd te magadat a kezèztzol
 ležaluan / (31) Ažonkeppèn es a

dimisit illis Barabbam et tradidit
 Iesum flagellis caesum ut crucifi-
 geretur. (16) Milites autem duxerunt
 eum in atrium praetorii et convo-
 cant totam cohortem. (17) Et indu-
 unt eum purpura et imponunt ei
 plectentes spineam coronam. (18)
 Et coeperunt salutare eum: Ave, rex
 Iudaeorum. (19) Et percutiebant
 caput eius harundine et conspu-
 ebant eum et ponentes genua adora-
 bant eum. (20) Et postquam illuse-
 runt ei, exuerunt illum purpura et
 induerunt eum vestimentis suis. Et
 educunt illum ut crucifigerent eum.
 (21) Et angariaverunt praeter-
 eunte m quempiam Simonem
 Cyrenaeum venientem de villa, pa-
 trem Alexandri et Rufi, ut tolleret
 crucem eius. (22) Et perducunt
 illum in Golgotha locum, quod est
 interpretatum Calvariae locus. (23)
 Et dabant ei bibere murratum vi-
 num, et non accepit. (24) Et cru-
 cifigentes eum dividerunt vestimenta
 eius mittentes sortem super eis, quis
 quid tolleret. (25) Erat autem hora
 tertia, et crucifixerunt eum. (26)
 Et erat titulus causae eius inscrip-
 tus: REX IUDAEORUM. (27) Et
 cum eo crucifigunt duos latrones,
 unum a dextris et alium a sinistris
 eius. (28) Et impleta est Scriptura
 quae dicit: Et cum iniquis reputatus
 est. (29) Et praetereuntes blasphe-
 mabant eum moventes capita sua
 et dicentes: Vah, qui destruis tem-
 plum Dei et in tribus diebus reaedifi-
 cas, (30) salvum fac te metipsum
 descendens de cruce. (31) Similiter

¹ A haz és a nac szórészek között rö-
 vid törlés.

² Helyesen: *feluenne* 'tolleret'. Többes
 számú variánst nem ismerünk.

papoc feiedelmè az iraftudockal /
 egmaffal megkaromfacuala mōduan
 Egèbeket vduozzeitèt ōmagat nē vd-
 uozzeitèt / (32) H a 9 x^c ifēln^e
 kizala / žallon le ma a kezèžtrōl
 hog laffuc z higguc / Es kic 9 vele
 megfèzeitèttèc vala buntètic uala
 9tet / (33) Es hatod id9 leuen l9n^c
 fètetec mēd a föld9n / kilèncéd
 idèiglèn / (34) z kilencd id9bèn
 iuolt9 i^c nag žoual monduan Heli
 Heli Lamažabatani¹ / è ž — —² ki
 ig ||

ewta

53ra

magazažtatot En iftènè èn iftènem
 hog mit hattal meg èngemèt / (35)
 Es nemeflec a k9z9l alloc k9z9l
 haluan modnacuala³ yme Illeſt hya
 (36) Eg ke èl futuan / bet9lte a
 žouazuant ècettel / z a nadza
 tēuèn ad uala 9 nèki vènèzeket
 monduan ž9nnètec — —⁴ laffuc ha
 i9 Illeſ 9 le vetelezè (37) Ihē ke nag
 žo èzèžtuē ki lèhèlle / (38) z a
 templomnac fopozlaha kètte žakada
 fell9l mēd èl allaiglan / (39) Latuā
 ke a centuzio ki èllenbe aluala /
 mezt ig iuoltuē meg holtuolna /
 Bizoñ èž èmbè iftèn^c vala fia /
 (40) Valanac ke nèmbezièc z mēž-
 9l nezuèn / kic k9z9t vala Magdal-
 nai mazia / z a⁵ küffèb māia Iacab
 aña Iofephe z falomeenac aña⁵
 / (41) Es mico^c volna galileaban
 kouètic vala 9tet / z žolgalnac vala
 9nèki / z egebèc fokac mēntènèc
 vala fèl Ihzlmèbè 9 vèle egèmbè (42)
 Es micō immar eftuè l9t volna mēzt
 kèž9lèt vala ki vagō a žombat èl9t

et summi sacerdotes illudentes ad
 alterutrum cum scribis dicebant:
 Alios salvos fecit, seipsum non po-
 test salvum facere. (32) Christus
 rex Israhel descendat nunc de cruce,
 ut videamus et credamus. Et qui cum
 eo crucifixi erant, conviciabantur
 ei. (33) Et facta hora sexta, tene-
 brae factae sunt per totam terram
 usque in horam nonam. (34) Et
 hora nona exclamavit Iesus voce
 magna dicens: Heloi, heloi, lama
 sabachthani? quod est interpretatum:
 Deus meus, Deus meus, ut quid
 dereliquisti me? (35) Et quidam de
 circumstantibus audientes dicebant:
 Ecce Heliam vocat. (36) Currens
 autem unus et implens spongiam
 aceto circumponensque calamo po-
 tum dabat ei dicens: Sinite, videa-
 mus si veniat Helias ad deponendum
 eum. (37) Iesus autem emissa voce
 magna exspiravit. (38) Et velum
 templi scissum est in duo a summo
 usque deorsum. (39) Videns autem
 centurio, qui ex adverso stabat,
 quia sic clamans exspirasset, ait:
 Vere hic homo Filius Dei erat. (40)
 Erant autem et mulieres de longe
 aspicientes, inter quas erat Maria
 Magdalene et Maria Iacobi Minoris
 et Ioseph mater et Salome; (41)
 et cum esset in Galilaea, sequeban-
 tur eum et ministrabant ei, et aliae
 multae, quae simul cum eo ascen-
 derant Hierosolymam. (42) Et cum
 iam sero esset factum, quia erat
 parasceve, quod est ante sabbatum,

¹ Az eredetinek eltorzított írású alakja.
 Latin: *Heloi, heloi, lama sabachthani?*
Heli: Éli, József atyja Jézus ősei közt;
 aram. *lama: 'miért'; aram. sabachthani:*
 'elhagyttál'. (Kiss: Újszöv. szót.)

² Rövid törlés.

³ Az o betűn nincs rövidítésjel.

⁴ Egybetűnyi törlés.

⁵ Téves fordítása a megfelelő latin szö-
 vegnek.

(43) Iϑuϑ ioseph aromatiabol nèmes
 τ vduazi m e z t ϑ es vala varando
 iftènn^o o2žagat batron bèmene pila-
 tofho3 |

53rb

τ meg kezè i'nac tefèt (44) Pilatos
 ke· Ludalkodicuala ha Ìmar megholt-
 uolna / Es¹ micor megèfmèztè volna
 a· centuziotol¹ a· centurio oda hiuan
 kèzde ϑtet ha Ìmar megholtvolna /
 (45) Es micor megèfmèzte uolna a·
 centuziotol n è k i aianla i^o n a c tef-
 tèt (46) Ioseph ke· golL veuen / τ ϑtèt
 le veuèn a· golLba takara / τ vète
 ϑtet a· kopozfoba ki a· kϑžiztbol ki
 fazağtatotuala / τ hèngereite kϑuèt
 a· kopozfonac aitar / (47) Magdalnai
 mãia ke· τ Ioseph anña mãia
 nezic uala hol hèlhezètètnec

XVI.

Es mico2 èlmultuolna a· žom-
 bat magdalnai maria / τ Iacob
 anña mazia / τ salomee vϑn^o
 azomatakāt² / hog iϑuen meg-
 kènètnec i'et (2) Es a· žombatnac
 èlϑ napian igèn holual iϑuèn^o a· ko-
 pōfoho3 nap Ìma2 fel kèluē (3) Es
 mondnae eg mañnac Ki hèngereiti
 èl nèkϑnc a· kϑuèt a· kopozfo
 aita2ol (4) Es tekentuē latac a·
 kϑuèt èlhèngereituē / mezt bizō
 igèn nag vala / (5) Es bèmēuen a·
 kopozfoba / latanae ifiat v'lettè iob
 felϑl / be fedeztètuen fèie2 ftolual
 / τ megrednen^o (6) Ki mōda ϑnèkie
 Ne akaziatoc yednetec a· megfèžyolt |

¹ Ez a mondat a 45. versnek tévedésből
 itt leírt része.

(43) venit Ioseph ab Arimathaea
 nobilis decurio, qui et ipse erat
 exspectans regnum Dei, et audacter
 introivit ad Pilatum et petiit cor-
 pus Iesu. (44) Pilatus autem mira-
 batur si iam obiisset. Et accersito
 centurione, interrogavit eum si iam
 mortuus esset. (45) Et cum cognov-
 visset a centurione, donavit corpus
 I o s e p h. (46) Ioseph autem merca-
 tus sindonem et deponens eum invol-
 vit sindone et posuit eum in monu-
 mento, quod erat excisum de petra,
 et advolvit lapidem ad ostium mo-
 numenti. (47) Maria autem Magda-
 lene et Maria Ioseph aspiciabant
 ubi poneretur.

XVI

Et cum transisset sabba-
 tum, Maria Magdalene et Maria
 Iacobi et Salome emerunt aromata,
 ut venientes ungerent Iesum. (2) Et
 valde mane una sabbatorum veni-
 unt ad monumentum, orto iam sole.
 (3) Et dicebant ad invicem: Quis
 revolvit nobis lapidem ab ostio
 monumenti? (4) Et respicientes
 viderunt revolutum lapidem; erat
 quippe magnus valde. (5) Et intro-
 euntes in monumentum viderunt
 juvenem sedentem in dextris cooper-
 tum stola candida, et obstupuerunt.
 (6) Qui dicit illis: Nolite expavescere.
 Iesum quaeritis Nazarenum cruci-

² A latin *aromata* ~ görög *ἀρωματα*
 'jóillatú füveket' szónak magyar tolda-
 lékokkal ellátott alakja.

nazazeti i^{et} kezêfitêc felkolt nĪL it yme a· hêl hol vêttec q̄têt / (7) de meñnêtec mongatoc q̄ tancituañinac / z peteznêc / mezt êlql kel tutqket galileaban ot meglattatoc q̄têt mikent mōdotta tūnêctec (8) Es azoc ki mēnuē êlfutanac a· kopozfotol / mezt meghattauala azocat rēmqlêt z fêlêlm / z fēnkinêc fēmit sem mondanac mezt fēlnêcuala (9) Felkeluen ke· i^c holual a· zombat êlq napian / iêlenec êlqzê magdalnai marianac kibql ki vetette vala a· hêt q̄zdgqkêt / (10) Az mēnuē monda azocnac kie quêle valanac gâzoloc z fizoc / (11) z azoc haluan mezt elnê z lattatot² uolna q̄ tllq nem hiuec (12) Ezece vtâ ke· iêlentetet egeb³ zallafban³ q̄ kqz39liq̄c kêtton^c a· faluba menq̄c / (13) z azoc mēnuē mōdac az egebec^c / z sem azocnac nê hūn^c / (14) Mēntql vtolbzêr ke· tizen egn^c egembê ulêttec iêlenec q̄ nêkie i^c z meq̄ zidalmazâ q̄ hûtq̄tlênsegeket / z q̄ zūuq̄c^c kēmensegekêt mezt êzecn^c kie q̄têt lattac felkêlettê nem hittên^c (15) Es monda q̄nêkie Mēnuen mēd a vilagba p̄dicallatoc ewâgeliomot menden tēzemtêtnêc |

53vb

(16) Ki hiënd z meq̄kêzêztêlkedêdic v̄duq̄zql Ki ke· nem hiënd kazhozic / (17) Azokat ke· kie hiëndn^c è iêlensegêc kquêtic En nêuembê q̄zdgqkêt ki uetn^c / z v̄y nêluêckel⁴ zolnac (18) keq̄ocat fel vêznêc / z hamit halaloft yandnac nem azt q̄nêkie /

¹ Variáns: *autem Iesus.*

² A *u* betű *a*-ból vagy *o*-ból igazítva.

³ Másolási hiba *egeb zabalban* helyett: 'in alia effigie'. RMNy. III, V.

fixum: surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum. (7) Sed ite, dicite discipulis eius et Petro quia praecedit vos in Galilaeam; ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. (8) At illae exeuntes fugerunt de monumento; invaserat enim eas tremor et pavor; et nemini quidquam dixerunt; timebant enim. (9) Surgens autem mane, prima sabbati, apparuit primo Mariae Magdalene, de qua eiecerat septem daemonia. (10) Illa vadens nuntiavit his, qui cum eo fuerant, lugentibus et flentibus. (11) Et illi audientes quia viveret et visus esset ab ea, non crediderunt. (12) Post haec autem duobus ex his ambulantiibus ostensus est in alia effigie euntibus in villam; (13) et illi euntes nuntiaverunt ceteris; nec illis crediderunt. (14) Novissime recumbentibus illis undecim apparuit, et exprobravit incredulitatem eorum et duritiam cordis, quia iis qui viderant eum resurrexisse non crediderunt. (15) Et dixit eis: Euntes in mundum universum praedicate evangelium omni creaturae. (16) Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit; qui vero non crediderit condemnabitur. (17) Signa autem eos qui crediderint haec sequentur: In nomine meo daemonia eicient; linguis loquentur novis, (18) serpentes tollent, et si mortiferum quid

⁴ Az *e* betű fölött balra látható vonalka az előző sorban levő *q̄* betű farkának a folytatása.

bètègèc2è vètic kèzekèt τ ñg vanal-
nac / (19) Es valobizon mi vtan
v2 i° bèzèlletuolna qnèkie èluetè-
tec meùbè τ vl iftènn° iogia felql /
(20) Azoc ke· èlèzèduen p̄dicaltanac
mèdènqt vr egèmbè mùuèlkeduen /
τ bèzedeket ñgtqkèluè ièlènfeget
kquètuen

It keztic ·f· Lukal ewanta kqnuq

Mert valobizon fokac akara-
nac¹ zèzènièc è 3 allatoc-
nac mōdekitt mellec mù bèn-
nqnc bètèlfèfettèc / (2) mikent
attac munnèq̄c azoc kie kèzdetql fog-
uā lattac / τ è bezedn° zolgai voltac /
(3) tètet ènnèkem τ kquètqn° kezdet-
ql foguā zèzèlmèft mèdenckèt tenè-
ked o igen io otheofile zèzeuèl
megiznō (4) hog ñgèfmèzièd az
igecn° igāffagat kicql tancitattal |

54ra

Lukal ewanta

Ivdeabèli herodes kiralnac napiban
volt eg neminēq̄ pap zacharias
nèuq̄ pap Abiafnac zèzèbèli
τ q̄ felèlege Aaronnac Iani
kqz3ql τ q̄ nèue Erfebet (6)
Valanac ke· mōnoc igāzac iftèn
elqt iazuan v2nac mendz pazāLola-
tibā τ igāzolatiban m ē d 3 n è m q̄
zèplq̄nelkūl (7) τ nē vala qnèkie fioc
azert hog elfebet mèddq̄ volna τ
monnoc q̄ napocbā megèlèmettèc
volna (8) Lqt ke· micoz zacharias a·
papfāgāgal zolgalna iftèn elqt / q̄
zèzenèc zèzète zèzent (9) a· papfag-
nac zokafa zèzent / ñillal kelè hog
bèmenuè v2nac templomaba géziède-
tet vètnè (10) τ a· nepn° mèdz fokaf-
fāga vala kūuql imadkq̄zuan A

biberint, non eis nocebit, super aegros
manus imponent, et bene habebunt.
(19) Et Dominus quidem Iesus
postquam locutus est eis, assumptus
est in caelum et sedet a dextris Dei.
(20) Illi autem profecti praedica-
verunt ubique, Domino cooperante
et sermonem confirmante sequenti-
bus signis.

I

Quoniam quidem multi
conati sunt ordinare narrationem,
quae in nobis completae sunt, rerum,
(2) sicut tradiderunt nobis, qui ab
initio i p s i viderunt et ministri fue-
runt sermonis, (3) visum est et mihi,
assecuto omnia a principio diligenter,
ex ordine tibi scribere, optime Theo-
phile, (4) ut cognoscas eorum verbo-
rum, de quibus eruditus es, verita-
tem. (5) Fuit in diebus Herodis, regis
Iudaeae, sacerdos quidam nomine
Zacharias de vice Abia, et uxor illius
de filiabus Aaron, et nomen eius
Elisabeth. (6) Erant autem iusti
ambo ante Deum, incedentes in om-
nibus mandatis et iustificationi-
bus Domini sine querela, (7) et
non erat illis filius eo quod esset
Elisabeth sterilis, et ambo processis-
sent in diebus suis. (8) Factum est
autem, cum sacerdotio fungeretur
in ordine vicis suae ante Deum, (9)
secundum consuetudinem sacer-
dotii, sorte exiit ut incensum poneret,
ingressus in templum Domini; (10)
et omnis multitudo populi erat orans

¹ Helyesen: akarac.

gezièdetn° idèie koran / (11) ièleneç
 9 nèki Vznac angala aluan a· gezie-
 det oltaranac ioğ fêlloğ (12) z Zacha-
 rias latuã megzomorodec / z felèlm
 èfec 9 reiaia (13) Monda ke· 9nèki
 az angal nè fêl Zacharias mezt
 meghallattatot te imadfadod / z
 Erfebet te felefedged žùlt¹ te nèked
 fiat z hiuod 9 nèuet

54rb

Ianofnac / (14) z ležèn tenèked 929m
 z viğalag / z fokac 929ln° 9 žùlètètebè
 / (15) mêt nag ležèn v2 èl9t / bozt z
 f e m i vènèzekèt nē izic z ſcent
 žèllèttèl bètellefedic meg anñanac
 mehèbè / (16) z fokacat ifzìl fiaì
 k9339l fozeit 9 vzochoz iftènechèz
 / (17) z 9 èlèuè kel az èl9t Iffèfn°
 žèllètebè z iožagaban / hog meğ
 fozdeha az atacnac žuu9ket fiacha
 / z a· hut9tlènekèt iğazacnac ildo-
 moffagaza kežeitèni v2nac t9kelletes
 nèpèt / (18) Ès mōda Zacharias az
 angalnac Honnan tuggam ažt mezt
 èn ven vagoc / z èn fèlèlegèm
 megèlèmet 9 napiban / (19) Ès fèlèl-
 uen az angal mōda neki / En vagoc
 gabziel ki alloc iftèn èl9t / z èzèž-
 tettèm bèžèllenem te hoziad / z
 èzeket ewāgelizalnō te nèked (20)
 Ès ime lež vèžtèglo z nē žolhaè a-
 napiğlan mèllèn èzec legèn° ažèt hog
 nē hittèl èn iğéimn° mellèc bètèllè-
 fednèc 9 idèie kozan / (21) z vala a·
 nep vazuan Zachariaft z Ludalkodic-
 uala hog 9 v g kèfnec a· templom-
 ban / (22) Ki mènūè ke· nem žol-
 hatuala azochoz z mngèfmèzec hog
 latatot latot uolna a· templombā / |

Lucal

54va

z 9 vala imt9 9 nèkie z megmazada
 nemaol / (23) z è ž l9t hog betelle-

¹ Valószínűleg íráshiba *žul* helyett.

foris hora incensi. (11) Apparuit a u-
 t e m illi angelus Domini stans a
 dextris altaris incensi. (12) Et Zacha-
 rias turbatus est videns, et timor
 irruit super eum. (13) Ait autem ad
 illum angelus: Ne timeas, Zacharia,
 quoniam exaudita est deprecatio
 tua, et uxor tua Elisabeth pariet
 tibi filium, et vocabis nomen eius
 Iohannem, (14) et erit gaudium tibi
 et exultatio, et multi in nativita-
 te eius gaudebunt. (15) Erit enim
 magnus coram Domino, et vinum
 et siceram non bibet, et Spiritu sanc-
 to replebitur adhuc ex utero matris
 suae, (16) et multos filiorum Isra-
 hel convertet ad Dominum Deum
 ipsorum, (17) et ipse praecedet
 ante illum in spiritu et virtute Heliae
 ut convertat corda patrum in filios
 et incredulos ad prudentiam iusto-
 rum, parare Domino plebem per-
 fectam. (18) Et dixit Zacharias ad
 angelum: Unde hoc sciam? ego enim
 sum senex, et uxor mea processit in
 diebus suis. (19) Et respondens ange-
 lus dixit ei: Ego sum Gabriel, qui
 adsto ante Deum, et missus sum
 loqui ad te et haec tibi evangelizare.
 (20) Et ecce eris tacens et non pote-
 ris loqui usque in diem, quo haec
 fiant, pro eo quod non credidisti
 verbis meis, quae implebuntur in
 tempore suo. (21) Et erat plebs
 exspectans Zachariam, et miraban-
 tur quod tardaret ipse in templo.
 (22) Egressus autem non poterat
 loqui ad illos, et cognoverunt quod
 visionem vidisset in templo. Et ipse
 erat innuens illis et permansit mutus.
 (23) Et factum est, ut impleti sunt

fettèc uolna q tižten^e napi èlmènè
 q hazaba (24) E napoc utā ke· Erfe-
 bet q fèlefege foga z titkoffa uala
 qmagat qt honapocban mōduan (25)
 mezt ig tqt ènnèkè vr èž napocban
 mellecbè tèkèntette èluenni èn bož-
 žofagomat èmbezec kqžqt (26) A
 hatod honapbā ke· èžèžtetec gab-
 ziel angal iftèntql galileanac varo-
 laba kinèc nèuè nazazet / (27) a-
 fežfiunac mežèzet žùžhžž / kin^e nèuè
 vala ioseph dauidnac hazabol z a-
 žùžn^e nèuè maria (28) Es bèmenuè
 q hozia mōda až angal Vdužž leg
 maria v a g malažtal telles vž vagō
 tè vèled (29) Ki micoz hallottaugna
 mežhabozoltatec q bèžedebèn / z
 gondollauala minèmž volna è kqžž-
 nèt (30) Es monda q nèki až angal
 Ne fèl māia / mezt leltèl malažtot
 vžnal (31) yme fogžž mehedbèn z
 žùlžž fiat z hiuod q nèuèt iⁿnac (32)
 Ež ležèn nag z fellegec fianac hiuat-
 tatic / z agga vž iftèn q nèki dauidnac
 q atfanac žèkit / z ožžagl iacobnac
 hazaban |

54vb

ožžke (33) z q ožžaganac nē ležèn
 vegè (34) Monda ke· maria až angal-
 nac / Mikeppèn ležèn èž mezt fežfiat
 nē èfnèzec / (35) Ès feleluè až angal
 mōda qnèki Scent žellèt iq te bèled
 z fellegefⁿe iožaga meg hièdelmèž
 tenèked / Ažèt z mef žùletic te bèl-
 lèd / scent / hiuatic iftèn fianac (36)
 / Es ime Erfebet te rokonod / z a-
 fog fiat q vènfegebèn / z èž hatod
 honap q nèki ki hiuattatic mèdžn^e /
 (37) mezt nē ležèn lehètètlèn iftèn-
 nèl mèdž igè (38) Monda ke· mazia
 Ime vžnac žolgalo leaža leg ènnè-
 kem te bèžeded žèžèt / z èlualec
 q tqlq až angal (39) Felkèluè ke-
 mazia a· napocban èlmene fiètelmèl
 a· hegecbè Iudanac vazofaba (40)

dies officii eius, abiit in domum
 suam; (24) post hos autem dies
 concepit Elisabeth uxor eius et
 occultabat se mensibus quinque di-
 cens: (25) Quia sic fecit mihi Domi-
 nus in diebus, quibus respexit auferre
 opprobrium meum inter homines.
 (26) In mense autem sexto missus
 est angelus Gabriel a Deo in civita-
 tem Galilaeae, cui nomen Nazareth,
 (27) ad virginem desponsatam viro,
 cui nomen erat Ioseph, de domo
 David, et nomen virginis Maria.
 (28) Et ingressus angelus ad eam dixit:
 Ave gratia plena, Dominus tecum,
 benedicta tu in mulie-
 ribus. (29) Quae cum audisset,
 turbata est in sermone eius et cogita-
 bat qualis esset ista salutatio. (30)
 Et ait angelus ei: Ne timeas, Maria,
 invenisti enim gratiam apud Deum;
 (31) ecce concipies in utero et paries
 filium et vocabis nomen eius Iesum.
 (32) Hic erit magnus et Filius Altis-
 simi vocabitur, et dabit illi Dominus
 Deus sedem David patris eius, et
 regnabit in domo Iacob in aeternum,
 (33) et regni eius non erit finis. (34)
 Dixit autem Maria ad Angelum:
 Quomodo fiet istud, quoniam vi-
 rum non cognosco? (35) Et respon-
 dens angelus dixit ei: Spiritus sanc-
 tus superveniet in te, et virtus Altis-
 simi obumbrabit tibi. Ideoque et
 quod nascetur ex te sanctum vocabi-
 tur Filius Dei. (36) Et ecce Elisa-
 beth cognata tua et ipsa concepit
 filium in senectute sua, et hic mensis
 sextus est illi, quae vocatur sterilis,
 (37) quia non erit impossibile apud
 Deum omne verbum. (38) Dixit au-
 tem Maria: Ecce ancilla Domini,
 fiat mihi secundum verbum tuum.
 Et discessit ab illa angelus. (39)
 Exsurgens autem Maria in diebus
 illis abiit in montana cum festinatio-
 ne in civitatem Iuda. (40) Et intra-

Es bemene zachariafnac hazaba z
 kōzōnō Erfebetn° / (41) Es ug lōt
 hog hallotta Erfebet marianac kōzō-
 nētīt / vigāda a· gezmec q mēhebēn
 / z ezfebet bētelec scēt lelekel (42)
 z moda / Aldot vag te nēbeziēc kō-
 zōt z aldot te mehēdn° gimōlō /
 (43) Es honnan ēnnēkem a3 hog
 iōyōn ēn v2ammnac aīna ēn hoziam
 / (44) mezt ime hog lōn te kōzōnē-
 tedn° žaua ēn fūleimbē / vigāda
 q2ōmēl a· gezmec ēn mēhēbēn ||

eŵta

55ra

(45) Es bodog v a g ki hitted mezt
 megtōkellētnēc t e b e n n è d azoc
 mellec mōdattac tenēked v2tol (46)
 Es monda māia En lēlkem felmağaz-
 tatta v2at / (47) z ēn zēlletem vigadot
 ēn vduōffegēn° iftēnebēn (48) Mezt
 tēkentette q žolgalo laīnac alaza-
 toffagat / mezt ime ēzezt mēdz
 nemzētec mōdnac ēngemēt bodog-
 nac (49) Mezt tōt ēnnēkem nagocat
 ki hatalmas z q nēuē scēt (50) Es
 q izgalmaffağa nemzētecbōl nem-
 zētecbē q tēt felōcn° (51) Tōt hatal-
 mat q kaziaban ēlhimet keueleket
 q žuuōcn° ēlmeiebēn / (52) Leuētet
 hatalmafocat žekbōl z felmagažta-
 tot alazatofokat (53) Ehezōket be-
 tōltōt iōzagoekal z kazdagocat ēzēz-
 tet hiuan (54) Fogatta ifēl q gēzme-
 ket megēmlekezēt q izgalmaffagazol
 (55) Mikent bēzellec mū afainēnac
 abzachammnac z q mağzattānac q2ōc-
 ke (56) Lakozot ke q uēle mazia
 monnal harom honapocban z meğ
 fozdola q hazaba (57) Elfebetn° ke-
 bētelec žūlefen° idēiē z žulō fiat
 (58) z hallac žomzēdi / z q zokoni
 mezt felmagažtatta v2 q izgalmaf-
 fağat q uēlē / z egēmbē q2uēndežnēc
 vala q nēki (59). Es ug lōt a· nōlād
 napon iquēn° |

vit in domum Zachariae et salutavit
 Elisabeth. (41) Et factum est ut au-
 divit salutationem Mariae Elisa-
 beth, exsultavit infans in utero
 eius, et repleta est Spiritu sancto
 Elisabeth, (42) et exclamavit
 voce magna et dixit: Benedi-
 cta tu inter mulieres, et benedictus
 fructus ventris tui. (43) Et unde
 hoc mihi ut veniat mater Domini
 mei ad me? (44) Ecce enim ut facta
 est vox salutationis tuae in auribus
 meis, exsultavit in gaudio infans
 in utero meo, (45) et beata, quae
 credidisti, quoniam perficientur ea,
 quae dicta sunt tibi a Domino. (46)
 Et ait Maria: Magnificat anima mea
 Dominum (47) et exsultavit spiri-
 tus meus in Deo salutari meo. (48)
 Quia respexit humilitatem ancillae
 suae; ecce enim ex hoc beatam me
 dicent omnes generationes. (49) Quia
 fecit mihi magna qui potens est; et
 sanctum nomen eius. (50) Et miseri-
 cordia eius a progenie in progenies
 timentibus eum. (51) Fecit potenti-
 am in brachio suo, dispersit super-
 bos mente cordis sui. (52) Deposuit
 potentes de sede et exaltavit humi-
 les. (53) Esurientes implevit bonis
 et divites dimisit inanes. (54) Su-
 scipit Israhel puerum suum, recor-
 datus misericordiae suae, (55) sicut
 locutus est ad patres nostros, Abra-
 ham et semini eius in saecula. (56)
 Mansit autem Maria cum illa quasi
 mensibus tribus, et reversa est
 in domum suam. (57) Elisabeth au-
 tem impletum est tempus pariendi,
 et peperit filium. (58) Et audierunt
 vicini et cognati eius quia magnifi-
 cavit Dominus misericordiam suam
 cum illa, et congratulabantur ei. (59)
 Et factum est in die octavo venerunt

megkq2nekèzni a· gè2mekèt / z
 nèuèzicuala qtèt q affanac zachazial-
 nac nèuen / (60) z fèleluè q aña
 mōda Sēmi okon / de Ianofnac
 hiuattatic / (61) Es mōdanac qnèki
 Mezt lenki nīlèn te rokonfagidban
 ki è nèuuèl hiuattafec (62) Imtn^{et}
 vala ke· q affanac kinèc akazna
 qtèt nèuèzni / (63) z tollat kezuen² /
 iza mōduan Ianos q nèuè Es mēden^c
 Ludalkodanac / (64) Legottan ke-
 megnīlec q žaia z q nēluè Es bēzel-
 uala megalduā v2at / (65) Es lqt
 n a g felēlm mend q žomžedin / z
 meğ hizhezn^c uala mēd èz igēc
 Iudanac mēdz hegein (66) Es mēden^c
 kie hallottacuala vètec q žuuqcbè
 mōduā Mie alaitod hog a· gè2mec
 ležèn / z mezt v2nac kèze vala q
 uèlè / (67) Es zachazias q atfa bē
 tèlec·f· žèllettèl z pphetala mōduan
 (68) Aldot ifēln^c v2a iftènè / mezt
 meglatta z tq̄t žabadolatot q nēpènèc
 (69) Es felēmèle mūnèkq̄c vduq̄ffegn^c
 žazuat / dauidnac q gezmeken^c
 hazabā (70) Mikeppèn bēzellèt a· f·
 pphetaenac žaioc miat kie voltae
 vilag kèzdetitq̄l fogua / (71) Vduq̄f-
 feget mū èllènfeq̄inc kq̄z3q̄l z mē-
 denec^c kèzeqb̄l kie |

Lucas

55va

gūlq̄ltèn^c mūnkèt (72) Hog tènè
 izgalmaffagot mū afainkal / z hog
 m̄g èmlèkeznec q fcent teftamento-
 mazol (73) Až èfrq̄l kit èfkq̄t mū
 afancnac abrachamnac adandool
 qnq̄magat mūnèkq̄nc (74) Hog fe-
 lelmmèlkūl žolgaffonc qnèki / mū
 èllènfeq̄ncn^c kèzeqb̄l meğžabadol-
 tatuā (75) Scentfegbèn z igaffagbā

¹ Utána egybetűnyi törlés.

circumcidere puerum et vocabant
 eum nomine patris sui Zachariam.
 (60) Et respondens mater eius dixit:
 Nequaquam, sed vocabitur Iohan-
 nes. (61) Et dixerunt ad illam: Quia
 nemo est in cognatione tua, qui
 vocetur hoc nomine. (62) Innue-
 bant autem patri eius, quem vellet
 vocari eum. (63) Et postulans pugil-
 larem scripsit dicens: Iohannes est
 nomen eius. Et Mirati sunt universi.
 (64) Apertum est autem illico os eius
 et lingua eius, et loquebatur bene-
 dicens Deum. (65) Et factus est
 timor super omnes vicinos eorum, et
 super omnia montana Iudaeae divul-
 gabantur omnia verba haec; (66)
 et posuerunt omnes, qui audierant,
 in corde suo dicentes: Quis, putas,
 puer iste erit? Etenim manus Do-
 mini erat cum illo. (67) Et Zacharias
 pater eius repletus est Spiritu sancto,
 et prophetavit dicens: (68) Bene-
 dictus Dominus Deus Israhel, quia
 visitavit et fecit redemptionem ple-
 bis suae, (69) et erexit cornu salutis
 nobis in domo David pueri sui, (70)
 sicut locutus est per os sanctorum,
 qui a saeculo sunt, prophetarum
 eius; (71) salutem ex inimicis
 nostris et de manu omnium qui
 oderunt nos: (72) ad faciendam mis-
 ricordiam cum patribus nostris, et
 memorari testamenti sui sancti; ius-
 iurandum, (73) quod iuravit ad
 Abraham patrem nostrum daturum
 se nobis, (74) ut sine timore de manu
 inimicorum nostrorum liberati, ser-
 viamus illi (75) in sanctitate et
 iustitia coram ipso omnibus diebus

² A -uen -em-ból van igazítva.

9 èlòtt9 mù menden napincban (76)
 És te gèzmeç hiuattatol fellegefn^o
 pphetaianac / mezt èlèue kèl3 v2nac
 o2caia èl9t me9 ke9zeitened 9 vtait
 (77) Vdu9ffeg tanofaganac adattara
 9 nepèin^o 9 bün9cn^o bolanattara
 (78) Mù iftèn9c bèli iz9almalfagnac
 miatta / kichèn me9latot mùkèt
 kèluen magaffagbol (79) Vila9ofei-
 tani az9cnac kie vlnèc fèteteçbèn z
 halalnac aznèkaban / mù labaincnac
 vi9èletizè bekèfle9nèc utaban (81)
 A gèzmeç ke n9 vala z zèllèttèl bato
 zoltatic uala / z vala a kietlènbèn
 9 me9ièlenèten^o napiaiglan ifzlhez

II 2

L 9t ke a napocban pazanLolat
 k9lt ki Augu9t9 Lazattol hog
 me9irattatnec mend è 3 vilag
 (2) E me9iratat èl9zèz 9t
 Cirinu9tol / |

55vb

firiabèli fèdèlmt9l (3) z mèdènèc
 mennècuala 9 varofocba hog me9ad-
 nac 9 adoiokat (4) Felmenè ke-
 galileabol ioseph es nazazèt n è u 9
 vaz9fbol Iudèaba dauidnac vaz9-
 laba ki hiuatic betlechemn^o azezt
 mezt dauidnac volna hazabol z
 neme99l (5) hog me9adna 9 adoiat
 maziaual 9 nèki me9èzèt nèhèzkes
 felèfegeuèl (6) Vg 9t ke micoz
 bèt9ltèc volna a napoc hog 9ùln9
 (7) z zùle 9 fiat èl9letet / z ruha-
 kackal bètakaza 9tèt z fekete 9tet
 a ia9olba / mezt nè uala 9nèki
 hel a zallo hèlbèn (8) Es a pa9to-
 zoc valanac az9n¹ videçbèn viga9uan
 z 9zi9uen az9 eynèc viga9atit 9
 Lozdaioc fèlet / (9) z ime v2nac anga-

¹ Utána kétbetűnyi tórlés.

nostris. (76) Et tu, puer, propheta
 Altissimi vocaberis; praeibis enim
 ante faciem Domini parare vias
 eius, (77) ad dandam scientiam
 salutis plebi eius in remissionem
 peccatorum eorum, (78) per viscera
 misericordiae Dei nostri, in quibus
 visitavit nos oriens ex alto, (79)
 illuminare his qui in tenebris et in
 umbra mortis sedent, ad dirigendos
 pedes nostros in viam pacis. (80)
 Puer autem crescebat et conforta-
 batur spiritu, et erat in desertis
 usque in diem ostensionis suae ad
 Israhel.

II

Factum est autem in die-
 bus illis, exiit edictum a Caesare
 Augusto ut describeretur universus
 orbis. (2) Haec descripto prima facta
 est a praeside Syriae Cyrino; (3) et
 ibant omnes ut profiterentur singuli
 in suam civitatem. (4) Ascendit au-
 tem et Ioseph a Galilaea de civitate
 Nazareth in Iudaeam in civitatem
 David, quae vocatur Bethleem, eo
 quod esset de domo et familia
 David, (5) ut profiteretur cum Maria
 desponsata sibi uxore praegnante.
 (6) Factum est autem, cum es-
 sent ibi, impleti sunt dies ut
 pareret. (7) Et peperit filium suum
 primogenitum et pannis cum in-
 volvit et reclinavit cum in praesepio,
 quia non erat eis locus in diversorio.
 (8) Et pastores erant in regione
 eadem vigilantes et custodientes
 vigiliis noctis super gregem suum.
 (9) Et ecce angelus Domini stetit

la allot rokon azoc mëllet z iftënn^o
fenëffegè megkõzniekezte azocat z
felëmen^o nag felëlmël (10) z monda
nekic az angal Ne akaziatoc felne-
tèc¹ yme ewangelizaloc tünëtec
nag õzõmèt ki lezèn mēdèn nepn^o /
(11) mēzt ma zuletet münëkõnc²
vduozeitõ dauidnac vazofaban ki
mondatic vr x^o nac / (12) z èz ièlen-
leg tünëtec me z t meglelitèc a-
gèzmeccedet ruhal kacba takazuan
z a ia zolba helhetuen (13) Es legot-
tan ||

eŵta

56ra

lõt az angallal meñney vitezi fezè-
gecn^o fokaffaga dilezuen iltènt z
mõduan / (14) dilõfeg magaffagoc-
ban iftënnèc z békeleg földõn io
akazo nepècnèc (15) Es lõt hog men-
tec õ tõllõc az angaloc a paztozoc
bèzeln^o uala eg maffal / Mēnnõn^o
betlechēmiglèn z laffucmeg az igét
mël lõt mëllet tõt³ vr z ièlentet
münëkõnc / (16) Es iquènèc fiëtuen
/ Es lelec maziat z iosephet / z a-
gèzmeccedet a ia zolba vèttètuen
(17) Latuan ke megèztèkezen^o az
igèzõl / mël mōdatotuala a gèzmecc-
zõl õnèkic — —⁴ (18) Es menden^o
kic hallottac ludalkottanac èzeczõl
mellèc mōdattacuala a paztozoetol
õnèkic (19) Mazia ke megtazfauala
mēd èz igeket meg gõituè õ zúuebè
(20) Es megfõzoltanac a paztozoc
dilõqueituè z dilezuè iftènt mende-
necbè mellèket hallottacuala z lat-
taçvala mikeppèn mōdattatot vala
õnèkic (21) Es mi vtan bètèllefet-
tècuolna a nolé napoc hog megkõz-
niekeztèt nec a gèzmecc hiuattatec õ
nèue i^o nac / ki hiuattatot az angal

iuxta illos, et claritas Dei circum-
fulsit illos, et timuerunt timore
magno. (10) Et dixit illis angelus:
Nolite timere; ecce enim in evangelizo
vobis gaudium magnum, quod erit
omni populo: (11) quia natus est
vobis hodie Salvator, qui est Chri-
stus Dominus, in civitate David. (12)
Et hoc vobis signum: Invenietis
infantem pannis involutum et posi-
tum in praesepio. (13) Et subito
facta est cum angelo multitudo mili-
tiae caelestis laudentium Deum et
dicentium: (14) Gloria in altissimis
Deo, et in terra pax hominibus bonae
voluntatis. (15) Et factum est, ut
discesserunt ab eis angeli in cae-
lum, pastores loquebantur ad invi-
cem: Transeamus usque Bethlem
et videamus hoc verbum, quod fac-
tum est, quod Dominus ostendit
nobis. (16) Et venerunt festinantes et
invenerunt Mariam et Ioseph et
infantem positum in praesepio. (17)
Videntes autem cognoverunt de
verbo, quod dictum erat illis de
puero hoc. (18) Et omnes qui audie-
runt mirati sunt, et de his quae
dicta erant a pastoribus ad ipsos.
(19) Maria autem conservabat omnia
verba haec conferens in corde suo.
(20) Et reversi sunt pastores glorifi-
cantes et laudantes Deum in omni-
bus, quae audierant et viderant,
sicut dictum est ad illos. (21) Et
postquam consummati sunt dies
octo, ut circumcideretur puer, voca-
tum est nomen eius Iesus, quod

¹ A szó utolsó magánhangzója hurkolt fejű e, és azon van az igen kiemelt tompa ékezet.

² Variáns: *nobis*.

³ Variáns: *quod fecit*.

⁴ Egysornyi törlés, díszítéssel elfödve; az utána következő sorban egyszónyi hely törölve üresen maradt.

miat mi èlòt fogattatnec mehebèn
(22) Es mi vtan bètellefettec |

56rb

volna m ã i a tižtolatinac napi moy-
feln^o tōzueñe žerent viuce 9tet
ihzłmbè hog aianlanac 9tèt v2nac
(23) mikeppèn izuan vagon v2nac
tōzueñebèn mezt mēdž fezfiu valağ
megñito fcēntnèc hiuattatic v2nac
(24) τ hog aianlananac oftyat¹ a-
žezent ment mondattatot v2nac
tōzueñebèn kèt egènl9 g9zlicet ağ
kèt gēzmedced galābat (25) Es yme
eg èmbez vala ihzłmben kinèc nèuè
vala fimeon² / τ èž èmbez v a l a
igaz τ felèlmes vazo iſłnèc uigaž-
talatfat / τ ſcent žèllèt vala 9bènnè
(26) τ felèletet u9tuala ſcent žèllet-
t9l [h]³ hog nē latna halalt / hanem
èl9žèz latna v2nac x^oat (27) Es i9u9
žèllet miat a templomba / Es mico2
behožnac a gēzmeket i^ot 9 žùlèy
hog tennen^o 4 a t9zuenn^o žokafa
žezent 9 èzte (28) Ès 9 ueue 9tèt
9 kaziara τ megalda iftènt τ mōda
/ (29) ſy^oma2 èlèzèžted te žolğadat
vzam tè igèdžèzent bekèſſegbèn /
(30) mezt lattac èn žemeſym tè vdu9-
zeit9dèt (31) kit alkottal menden
nèpn^o ozèaia èl9t (32) Vilāgot poga-
nocnac megieñenetezè τ diſ9fegèt te
nepedn^o iſłnèc / (33) Es valanac
9 affa τ 9 añña Ludalkodoc azokon
mellèc mōdatnac uala 9rolla (34) τ
iol mōda 9nèkie fimeon τ mōda
marianac 9 aññanac |

Lucas

56va

yme èž uèttètet iſzłbèn ſokaenac
romlatfocra τ ſokaenac felkelètecrè

¹ A t az f felső szára mellé és az y fölé van ékelve.

² Az i n-ből van igazítva, és ezen n

vocatum est ab angelo prius quam
in utero conciperetur. (22) Et post-
quam impleti sunt dies purgationis
ei u s secundum legem Moysi, tulerunt
illum in Hierusalem, ut si-
sterent eum Domino, (23) sicut scrip-
tum est in lege Domini: Quia omne
masculinum adaperiens vulvam
sanctum Domino vocabitur; (24) et
ut darent hostiam, secundum quod
dictum est in lege Domini, par tur-
tutum aut duos pullos columbarum.
(25) Et ecce homo erat in Hierusa-
lem, cui nomen Simeon, et homo
iste iustus et timoratus exspectans
consolationem Israhel, et Spiritus
sanctus erat in eo. (26) Et responsum
acceperat a Spiritu sancto, non visu-
rum se mortem, nisi prius videret
Christum Domini. (27) Et venit in
spiritu in templum. Et cum induce-
rent puerum Iesum parentes eius, ut
facerent secundum consuetudinem
legis pro eo, (28) et ipse accepit eum
in ulnas suas et benedixit Deum
et dixit: (29) Nunc dimittis servum
tuum, Domine, secundum verbum
tuum in pace, (30) quia viderunt
oculi mei salutare tuum, (31) quod
parasti ante faciem omnium populo-
rum, (32) lumen ad revelationem
gentium, et gloriam plebis tue
Israhel. (33) Et erat pater eius et
mater mirantes super his, quae
dicebantur de illo. (34) Et benedixit
illis Simeon et dixit ad Mariam
matrem eius: Ecce positus est hic in
ruinam et in resurrectionem multo-

második szára a következő m első szára lett.

³ Összefutott h kezdő vonala.

⁴ Az n fölött piros tintaesépp.

τ ièlenfegrè / kin^o ellenè mondatic /
 (35) τ te lelkedet¹ τor altal folla hog
 megìelentèffened foc zuuècbol gon-
 dolatoc (36) Es vala Anna pphetiffa
 famuèl leaña² affez nēzètebèli τ èz
 elèmetuala foc napocban τ èltuala q
 fezieuèl hèt èztèndqebèn q zuzèlege-
 tqol foguan (37) τ èz qzueg u a l a
 nolèzaz neg³ èztèndèiglèn ki nem
 tauozicuala èl a· templomtol bõitoc-
 kèl τ imadlagockal žalgaluan⁴ nap-
 pal τ eyèl (38) Es èz azon idqbèn oda
 iutuã valuala v2nac / τ bèzel uala
 qzolla mèdenec^o kie vaziacuala iflèn^o
 zabadolattat (39) Es hog megtøkèl-
 lènen^o mèdeneket v2nac tqzueñe
 zezent megfozdolanac galeileaba na-
 zazèthè q vazofocba (40) A· gèzme-
 ke· nõuala τ megbatozoltatic vala
 tèlles bõllèfèggèl τ iftènn^o malažta
 vala q bènne (41) τ mennèc vala q
 zülèi medz èztèndqè zezèt ihzimbè
 a· hufuet ynnèpè napiaza / (42) Es
 micoz lot uolna tizènkettqð èztèndèi
 felmenuen ihzimbè az ynèp napnac
 zokafa zezent (43) τ a· napoc meg-
 tqøkèluen micor megfozdolanac meg-
 mazada a· gezmec |

56vb

i^o ihzimbèn / τ nē èlmè2ecmeg q
 zulei / (44) Alaituan ke· qneki a·
 tazfağ kqzqt voltat iqnen^o eg napi
 ménq földèt τ megkè2èfèc qtèt a·
 zokonfag kqzqt τ az èlmè2qè kqzqt
 / (45) τ megnèleluè megfozdolanac
 ihzimbè megkè2èfuè qtèt (46) Es lot
 hazmad nap vtan meglelec qtèt a·
 templombã vlèttè a· doctozoenac
 kozèpèttèc halgatuã τ kèzdezuè azo-
 cat / (47) Ludalkodnacuala ke· mèden^o
 q ildomoffagan kie halfacuala qtèt

¹ A második e fölött törlés.

² Az első a az e és az ñ fölött, jellel az
e és az ñ közé utalva.

³ Helyesen: 'nyolevannégý'.

rum in Israhel, et in signum, cui
 contradicetur; (35) — et tuam ipsi-
 us animam pertransibit gladius —,
 ut revelentur ex multis cordibus cogi-
 tationes. (36) Et erat Anna prophe-
 tissa, filia Phanuel, de tribu Aser;
 haec processerat in diebus multis,
 et vixerat cum viro suo annis septem
 a virginitate sua. (37) Et haec vidua
 usque ad annos octoginta quattuor,
 quae non discedebat de templo, ieiuniis
 et obsecrationibus serviens nocte
 ac die. (38) Et haec ipsa hora super-
 veniens confitebatur Domino; et
 loquebatur de illo omnibus, qui ex-
 spectabant redemptionem Israhel.
 (39) Et ut perfecerunt omnia secun-
 dum legem Domini, reversi sunt in
 Galilaeam in civitatem suam Naza-
 reth. (40) Puer autem crescebat et
 confortabatur plenus sapientia, et
 gratia Dei erat in illo. (41) Et ibant
 parentes eius per omnes annos in
 Hierusalem in die solemnī Paschae.
 (42) Et cum factus esset annorum
 duodecim, ascendit illis Hiero-
 solymam secundum consuetudinem
 diei festi, (43) consummatisque die-
 bus, cum redirent, remansit puer
 Iesus in Hierusalem, et non cognove-
 runt parentes eius. (44) Existimantes
 autem illum esse in comitatu, vene-
 runt iter diei et requirebant eum
 inter cognatos et notos. (45) Et non
 inveniētes, regressi sunt in Hiero-
 salem requirentes eum. (46) Et
 factum est, post triduum invenerunt
 illum in templo sedentem in medio
 doctorum audientem illos et inter-
 rogantem eos. (47) Stupebant
 autem omnes qui eum audiebant
 super prudentia et respon-

⁴ Sic!

⁵ Helyesen: megtøkellen^o lenne.
RMNy. III, [375.]

/ (48) τ latuan Ludalkodanac Es mō-
da 9 aña 9nēki Fiam mit tōttēl
ig mūnēkōnc ūme te atad τ èn ban-
kodian kērēltōnc tegetet / (49) Es
mōda 9nēki Mi a3 hog èngemēt
kērēstecuala / nem tuggatocuala è /
mezt ènnēkem azocban kel lennē
mellec èn afame / (50) τ 9k nē èztet-
tec è 3 igēkēt mēffēt bēzēllēt 9 nēki
/ (51) τ ležallot 9uēlec τ i9t nazazēt-
bē / τ vala alažtatot 9 nēki / Es 9
aña megtazta uala mēd è3 igēkēt
m e g 9 i t u è n 9 žūuebèn (52) Es
i° 9rēgedic vala bōllēfēggēl τ idouēl
τ malažtal ištēnnēl τ èmberecnēl

Cap^m III 3

Tiberius [c] Lažar Lažazlaffanac
tizēn 9t9d èžtēndēiebèn / pon-
cius pilat9 Iudeaban birol-
kottanac idēiebèn / hezo-
dēln° ||

eŵta

57ra

ke galileaban negēdl9 voltanac idēie-
bèn Phūl9p ke 9 atfafia Ituziaban τ
traconitidis videkebèn negedl9 vol-
tanac idēiebèn / τ Lifanias abilinia-
ban negedl9 voltanac idēiebèn (2)
Annas τ Caifas nēu9 papi fēiedēl-
mecn° idēiecbèn / l9t v2nac igēiē
ianofho3 žachazianac fiaho3 a kiēt-
lēnbèn (3) Es i9t Iozdannac mēd3
videkēbē p̄dicaluan p̄nīanac kēzēžt-
feget būn9cn° boLanaffara (4) mi-
kent izuan vagō ifaias p̄phā bēze-
den° k9nuebèn Iu9l9t9n° žaua kiētlēn-
bèn kežehetec v2nac utat igazačka
tegetēc 9 9fuēnit (5) Mend3 v9lg
bēt9ltētēc τ mēden heg τ halom alaž-
tatic τ lēznēc gonožoc igazačka τ da-
rabofoe egēnes vtacka (6) τ meglatfa
mēden tēft 9 vdu9zeit9iet (7) Mond-

s i s eius. (48) Et videntes admirati
sunt. Et dixit mater eius ad illum:
Fili, quid fecisti nobis sic? ecce
pater tuus et ego dolentes quaere-
bamus te. (49) Et ait ad illos: Quid
est quod me quaerebatis? nescie-
batis quia in his, quae Patris mei
sunt, oportet me esse? (50) Et ipsi
non intellexerunt verbum, quod
locutus est ad eos. (51) Et descendit
cum eis et venit Nazareth et erat
subditus illis. Et mater eius con-
servabat omnia verba haec in corde
suo. (52) Et Iesus proficiebat sapi-
entia et aetate et gratia apud Deum
et homines.

III

Anno autem quintodecimo
imperii Tiberii Caesaris, procurante
Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha
autem Galilaeae Herode, Philippo
autem fratre eius tetrarcha Ituraeae
et Trachonitidis regionis, et Lysania
Abilinae tetrarcha, (2) sub principibus
sacerdotum Anna et Caipha,
factum est verbum Domini super
Iohannem Zachariae filium in deser-
to. (3) Et venit in omnem regionem
Iordanis praedicans baptismum
paenitentiae in remissionem peccatorum,
(4) sicut scriptum est in
libro sermonum Esaiiae prophetae:
Vox clamantis in deserto: Parate
viam Domini, rectas facite semitas
eius; (5) omnis vallis implebitur, et
omnis mons et collis humiliabitur:
et erunt prava in directa et aspera
in vias planas; (6) et videbit omnis
caro salutare D e i. (7) Dicebat ergo

uala azezt a· gylèkèzèteen^c kie ki menn^c vala hog m̄g kezeztelkednen^c 9 töllo Kelkè kegonac nemzèti ki mutatot tünètec èlfutnotoc iftèn n^c iquènd9 hazagiatol / (8) tètètèc azezt pnianac mèlto gimolLèt / τ ne kèzgetèc mondanotoc Abrahamot valluc afanenac / mezt mōdom tünètec hog hatalmas iftèn è kquèc-b9l felk9ltèni abrachamnac fiait / (9) mezt imar a· feizè vèttètet a· fanac |

57rb

g9kèzezè / azezt mēdz fa io gim9l-
l9t nē teu9 ki mètètèc τ a· tuzbè
èzèztètèc (10) Es kèzdezcuala a·
gylèkèzètec monduā Mit teg9c azezt
(11) Fèleluē ke· mōda 9 nèkic Kinèc
ket žocnaia vagon agga eggikèt nē
vallonac / τ kinèc ètkè vagon azon-
keppèn tegèn (12) Iquènèc kè· es a·
ièles bün9l9c hog megkezeztelkednen^c
τ mondanac 9nèki / Mèster mü mit
tèg9nc (13) Es 9 mōda azoenac /
Semmit toabba hanè mel žezžèttètet
tù nètèc ažt tegetèc (14) Kèzdic
vala kè· 9tèt a· uitèzec es monduan
Es mü mit teg9c Es mōda 9nèkic
Sènkít megne ronLatoc τ patuāt ne
tegetèc / τ megèlegeggètec tù iažgalaf-
tokon (15) Anep ke· alaituan τ
mēdenèc¹ 9 žuu9cbèn gondoluan
Ianos2ol hog ne talantal 9 volna x^c /
(16) Fèlèlè Ianos mēdenècn^c mond-
uan Mezt èn vižbèn kèzèžtellec
tüt9kèt I9 kè· è n v t a n n a m t9l-
lèmt9l èz9fb / kin^c nē vagoè melto
megodanom 9 faruinac žyait 9
fcènt žèllètèn kèzeztel meg tüt9kèt
τ tüzbèn (17) Kinèc žozo lapaffa 9
kèzèbèn τ megtižteita 9 žez9èt / τ
egbè g9iti 9 bužaiat 9 Lüzibè / a·
poľuakat ke· |

¹ Az eredetiben a *gondoluan* szó után írva, jellel az τ 9 közé utalva.

ad turbas quae exhibant ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? (8) Facite ergo fructus dignos paenitentiae, et non coeperitis dicere: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae. (9) Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. (10) Et interrogabant eum turbas dicentes: Quid ergo faciemus? (11) Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas det non habenti, et qui habet escas similiter faciat. (12) Venerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt ad illum: Magister, quid faciemus? (13) At ille dixit ad eos: Nihil amplius quam quod constitutum est vobis faciatis. (14) Interrogabant autem eum et milites dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem concutiatis neque calumniam faciatis et contenti estote stipendiis vestris. (15) Existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne, ne forte ipse esset Christus, (16) respondit Iohannes dicens omnibus: Ego quidem aqua baptizo vos; veniet autem fortior me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum eius; ipse vos baptizabit in Spiritu sancto et igni; (17) cuius ventilabrum in manu eius, et purgabit aream suam et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni.

megegèti alhatatlan tüzben / (18) z
 bizoñ egèbèkèt fokacat onzoluan
 euāgelizaluala a nepnèc (19) A
 negèdlo hezodes kè· micoz ñg fed-
 detnec o tōllo hezodiadifezt o attā-
 fia fèlèfègèiēt z mēdz gonozocrol
 mèllèket tōtvala hezodes / (20)
 hoziaioc tolda èzt mēdenec^o felette
 Ianoft bèrèkèzte a· tōmlòbè (21)
 Ig lot kè· micor mēdz nēp megkèzèz-
 telkèdnec / z i^o megkèzèztelkeduen z
 imadkozuan megnilec meñ (22) z
 fènt zèllèt lezalla o reiaia telti
 zemèbè mikent galamb / z lot zo
 meñbøl tè vag èn zèzètō fiam te
 bènnèd iol kellètet — —¹ ènnèkem
 • (23) Es i^o vala kèzdèndō monnal
 hazmiè èztèndōt hog alaitatic vala
 ioseph fianac / ki vol² Elie / ki volt
 Matateic³ / (24) ki volt Leuie / ki
 volt Melchie ki v· Ianneie k· v·
 Iofephe (25) k· v· Matatieie k· v·
 Amofe / k· v· Naeieie k· v· Hèllie
 k· v· Naggeie (26) k· v· Matateic
 k· v· Matatieie k· v· Semmeie k· v·
 Iofephe k· v· Iudaie (27) k· v·
 Iohannaè k· v· Refaie k· v· Zoro-
 babèle k· v· Salatieie k· v· Nirie (28)
 k· v· Melchie k· v· Addie k· v·
 Tefane / k· v· Helmadane k· v· Hère
 (29) ki v· Iefufe ki v· Heliagaze k· v·
 Iorame k· v· |

57vb

Matateie ki volt Leuie (30) k· v·
 Simeone k· v· Iudaie k· v· Iofephe
 k· v· Ionaie k· v· Eliachime (31)
 k· v· Malchaie k· v· Mennaie k· v·
 Matatiaiae k· v· Nathane k· v·
 Dauide (32) k· v· Ieffeie k· v· Obethe
 k· v· Booze k· v· Salmone k· v· Naaf-

¹ Dízitès, félsornyi tórlés helyén.² Helyesen: *volt*.

inextinguibili. (18) Multa quidem
 et alia exhortans evangelizabat po-
 pulo. (19) Herodes autem tetrarcha
 cum corripetur ab illo de Herodiade
 uxore fratris sui et de omnibus ma-
 lis, quae fecit Herodes, (20) adiecit et
 hoc super omnia et inclusit Iohan-
 nem in carcere. (21) Factum est
 autem cum baptizaretur omnis popu-
 lus, et Iesu baptizato et orante,
 apertum est caelum, (22) et de-
 scendit Spiritus sanctus corporali
 specie sicut columba in ipsum, et
 vox de caelo facta est: Tu es Filius
 meus dilectus, in te complacui mi-
 hi. (23) Et ipse Iesus erat incipiens
 quasi annorum triginta, ut puta-
 batur, filius Ioseph, qui fuit Heli,
 qui fuit Mathat, (24) qui fuit Levi,
 qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui
 fuit Ioseph, (25) qui fuit Mathathiae,
 qui fuit Amos, qui fuit Nahum,
 qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, (26)
 qui fuit Mahath, qui fuit Matha-
 thiae, qui fuit Semei, qui fuit Ioseph,
 qui fuit Iuda, (27) qui fuit Ioanna,
 qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel,
 qui fuit Salathiel, qui fuit Neri,
 (28) qui fuit Melchi, qui fuit Addi,
 qui fuit Cosan, qui fuit Elmadam,
 qui fuit Her, (29) qui fuit Iesu,
 qui fuit Eliezer, qui fuit Iorim, qui
 fuit Mathat, qui fuit Levi, (30) qui
 fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit
 Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit
 Eliakim, (31) qui fuit Melea, qui
 fuit Menna, qui fuit Mathatha,
 qui fuit Nathan, qui fuit David,
 (32) qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui
 fuit Booz, qui fuit Salomon, qui

³ A *te* sor fölött jellel helyére utalt betoldás.

fone (33) k· v· Aminadabe k· v· Arame k· v· Ezrone k· v· Pharefe k· v· Iudafe (34) k· v· Iacobe k· v· Ifaake k· v· Abrachame k· v· Tareie k· v· Nachoze (35) k· v· Serutte k· v· Ragane k· v· Falage k· v· Hebeze / k· v· Saleie (36) k· v· Kaýnane k· v· Arphaxate k· v· Seme / k· v· Nouciè / ki v· Lamete (37) k· v· Matufabele k· v· Enoche k· v· Iarebe / k· v· Malachalle k· v· Kaýnane (38) k· v· Enofe k· v· Sètte ki v· Adame ki v· iftène

III 4

I hūs ke / tēlles fcent leleckèl m̄g-fozdoluan iozdantol vitèticvala žèllèttol a· kiètlènbè (2) nèguèn napocbā τ kēfèztètic vala 92d9g-tol / τ fēmit nē 9t a· napocbā τ a3ocat megtokéluē èhèzeè (3) Monda kè· 9neki a3 92d9g Ha iftènn° fia vag mongad è k9n° hog legen kēne22è (4) Es felele 9nèki i° Izuàn vagon / mezt nē Lac a· kēne22èl èl èmbez dè iftènn° med3 igèieueùl (5) Es viue 9tèt a3 92d9g magas hegrè / τ mutata 9nèki è f9ldi vilagnac mēd3 ||

ewta

58ra

o23agit eg žem pillantatnac idèiebèn (6) τ monda 9 nèki Tenèked adom mēd è hatalmat / τ mend è3een° dil9fegit mezt m ē d ènnèkem adattac / τ kin° akazom adom a3ocat / (7) te a3e2t ha l è è f u ē imadkozandol èn èl9ttèm tieid lezne mēdèn° (8) Es felèlè i° τ mōda 9nèki Izuàn vagon te v2adat iftènedèt imaggad τ Lac neki žolgał (9) Es viue 9tèt ih2l̄mbe / τ allaptata 9tèt a· temp- lom hegezè 2 mōda 9nèki Ha iftènnèc

fuit Naasson, (33) qui fuit Amina-
dab, qui fuit Aram, qui fuit Esron,
qui fuit Phares, qui fuit Iudae,
(34) qui fuit Iacob, qui fuit Isaac,
qui fuit Abrahac, qui fuit Thare,
qui fuit Nachor, (35) qui fuit Sarug,
qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg,
qui fuit Heber, qui fuit Sale, (36)
qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad,
qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit
Lamech, (37) qui fuit Mathusale,
qui fuit Henoch, qui fuit Iared, qui
fuit Malaleel, qui fuit Cainan, (38 qui
fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit
Adam, qui fuit Dei.

IV

Jesus autem plenus Spiritu
sancto regressus est a Iordane
et agebatur a Spiritu in desertum
(2) diebus quadraginta et tentaba-
tur a diabolo. Et nihil manducavit
in diebus illis et consummatis illis
esuriit. (3) Dixit autem illi diabolus:
Si Filius Dei es, dic lapidi huic ut
panis fiat. (4) Et respondit ad illum
Jesus: Scriptum est: Quia non in
solo pane vivit homo, sed in omni
verbo Dei, (5) Et duxit illum dia-
bolus in montem excelsum et ostendit
illi omnia regna orbis terrae
in momento temporis (6) et ait illi:
Tibi dabo potestatem hanc univer-
sam et gloriam illorum, quia mihi tra-
dita sunt, et cui volo do illa. (7) Tu
ergo si adoraveris coram me, erunt
tua omnia. (8) Et respondens Jesus
dixit illi: Scriptum est: Dominum
Deum tuum adorabis et illi soli
servies. (9) Et duxit illum in Hierusa-
lem, et statuit eum super pinnam

fia vag èzèzièd ala temağadat innè-
ten / (10) mezt izuā vagon hog pazā-
lolt 9 angalinac te rollad hog meg-
tazlanac tegedèt / (11) τ mezt 9
kèzecebè veznèc tegedèt netalantal
megfèztènèd te labaidat a· k9h93 (12)
Es fèlèluē i° mōda 9nèki Monduā
vagon ne kèfezLèd te v2adat iftènè-
det / (13) Es az 92d9g mēd3 kèfeztèt
megt9kèluen èltauozeç 9 t9l9 idèig-
lèn (14) Es megfozdolt i° zèllètn° tē-
hètfegèuèl galileaba / τ a· hiz ki hiz-
heucc 9 zolla mēd a· videcebè / (15)
τ 9 tancituala 9 finağogaiocban τ fel-
mağaztatic vala mēdènèct9l (16) Es
iq9 nazarètbè hol fèl taztatotuala
/ τ 9 z9kafa zèrènt z9mbat napon
bèmenè a· finağogaba τ fel- |

58rb

kèle oluafni / (17) τ adatec 9 nèki
Ifaias pphetanac k99 Es hog fozdei-
totta uolna a· k9nuèt lele a· hèlt / hol
izuan vala (18) V2nac zèllète èn reiam
/ mèzt mekènètèt èngemèt ewā-
gelizalnom zègenecnèc / èzèztèt ènge-
mèt meğuiğaztanō t9z9dèlmes žuu9-
kèt / (19) τ pzedicalnō foglocnac
žabadolatot z vakocnac latatot èlè-
zèztèni¹ t9z9ttekèt žabadolatba /
pzedicalni v2nac foganatos èztèndè-
iet τ mğ fozbatlatnac napiat (20)
Es micoz bèt9tt9uolna a· k9nuèt
meğada a· žolgalonac τ lè vl9 / τ
mēdenecnèc a· finağogacbā valoc-
nac žèmec valanac 9 reia vğèke39c
/ (21) Kèzdè kè· mōdani azocnac /
mezt ma bètèllèfedet az iras tū
fùlèitecbè (22) τ mēden° tanofagot
adnacuala 9nèki / τ Ludalkodnacuala
a· malažtnac iğèibèn mēllèc žazmaz-
nac vala 9 zaiabol τ mondnac vala

¹ A szó végén *-ni* betűkapcsolat van ékezet nélkül, nem *-m*, mert a kódexíró a szóvégi *-m* és *-n* utolsó szarát be szokta

templi et dixit illi: Si Filius Dei es,
mitte te hinc deorsum. (10) Scriptum
est enim quod angelis suis mandavit
de te, ut conservent te, (11) et quia
in manibus tollent te, ne forte offen-
das ad lapidem pedem tuum. (12) Et
respondens Iesus ait illi: Dictum est:
Non tentabis Dominum Deum tuum.
(13) Et consummata omni tenta-
tione, diabolus recessit ab illo usque
ad tempus. (14) Et regressus est
Iesus in virtute Spiritus in Galilaeam
et fama exiit per universam regio-
nem de illo. (15) Et ipse docebat in
synagogis eorum, et magnificaba-
tur ab omnibus. (16) Et venit
Nazareth, ubi erat nutritus, et
intravit secundum consuetudinem
suam die sabbati in synagogam et
surrexit legere. (17) Et traditus est
illi liber Esaiæ prophetae. Et ut
revolvit librum, invenit locum ubi
scriptum erat: (18) Spiritus Domini
super me; propter quod unxit me,
evangelizare pauperibus misit me sa-
nare (19) contritos corde, praedicare
captivis remissionem, et caecis visum,
dimittere contrafactos in remissio-
nem, praedicare annum Domini
acceptum et diem retributionis.
(20) Et cum plicuisset librum, reddi-
dit ministro, et sedit. Et omnium
in synagoga oculi erant intendentes
in eum. (21) Coepit autem dicere ad
illos: Quia hodie impleta est haec
scriptura in auribus vestris. (22) Et
omnes testimonium illi dabant et
mirabantur in verbis gratiae, quae
procedebant de ore ipsius, et di-
cebant: Nonne hic est filius Io-

kanyarítani, illetőleg elvékonyítja, nem úgy, mint itt van; ez *n* és ékezet nélküli *i*.

Nemdè èz Ioseph fia é (23) Es mōda qnèkic Valobizon tū mōngatoc ènnèkem e hafonlatot / Vzuos vigaziad m̄g temagadat meg M ō d a n a c a l e u a l t a c i ° n a c M e n e i e k e t h a l l o t t o n c C a p h ā n a u m b a n l o t t è k è t t e g e d i t e s t e h a z a d b a n (24) Monda ke· Bizon mōdom tūnèctec |

Lucas

58va

mezt fem eg pphā foganatos o hazaiaban¹ (25) Igallagban mōdom tūnèctec loc ozuègēc valanac ifēlbèn Ifēfn^o napiban micor meñ bèzèkèztetet hare èztèndocbèn τ hat honapocban / micor a· nag èhsæg lot mēden fōldon / (26) τ Ifes azocnac fē eggichèz nē èzèztètet hanemLac az ozuæg nemberihèz sidoniai sazeptaba / (27) τ loc poclofoc valanac ifēlbèn helizeus pphetanac idieibē / τ azoc k9339l fēnki m̄gnem tižtoltatot / hanemLac Siriabēli Naaman / (28) Es mēden^o a· finagōgabā valoc èzekèt haluan bētelen^o hazaggal (29) τ ki vètec otèt a· vazos kúuol / τ viuec otèt a· hegn^o tètèigle kin o vazofoc rakatot vala / hog fōmèzèdec vètneec lè otèt / (30) o kemegenuala o k9339ll9c altal mēuen (31) Es ležallot galileabēli Capharnaum nēu9 vazofba / τ ot taneifa uala okèt žombatokon (32) τ Ludalkodnac vala o tanofagan / mezt o bèzede vala hatalmbā / (33) τ a· finagōgaban vala eg èmbe2 feztežètes o2d9g vallo / τ iuolt9 nag žoual (34) mōduan žonnèl / mi mūnèk9nc τ tenèked nazazeti i^o |

seph? (23) Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice cura teipsum; quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua. (24) Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua. (25) In veritate dico vobis, multae viduae erant in diebus Heliae in Israhel, quando clausum est caelum annis tribus et mensibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra; (26) et ad nullam illarum missus est Helias, nisi in Sarepta Sidoniae ad mulierem viduam. (27) Et multi leprosi erant in Israhel sub Helisaeo propheta; et nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus. (28) Et repleti sunt omnes in synagoga ira haec audientes. (29) Et surrexerunt et ciecerunt illum extra civitatem et duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat aedificata, ut praecipitarent eum. (30) Ipse autem transiens per medium illorum ibat. (31) Et descendit in Capharnaum civitatem Galilaeae ibique docebat illos sabbatis. (32) Et stupebant in doctrina eius, quia in potestate erat sermo ipsius. (33) Et in synanoga erat homo habens daemonium immundum et exclamavit voce magna (34) dicens: Sine, quid

¹ Az ia a b elött, sor fölött, jellel a b elé utalva.

iqttèl èluèztèned mùkèt / tudlac
tegedèt / mezt iftènn^c scèntè vag
/ (35) τ meḡ pozeita ɔtèt i^c mōduan
Megnémol τ ki meḡ ɔ bəlɔlɔ Es
micoz aḡ ɔzɔɔḡ le èitette volna ɔtèt
kɔzɔpbe ki menè ɔ bəlɔlɔ τ fèmit
nè aḡta ɔnèki / (36) τ ɔt n a ḡ rēmɔ-
lèt mēdènèkèn / τ bèzeln^c vala eg
mafnaç mōduan / Mel èz igè mezt
hatalmban τ tèhètfeḡbèn paḡanLol
feztezètes žèlletecnèc τ ki mennèc /
(37) τ meḡhizhèzèc vala è hir ɔ zolla
a· videkn^c mendèn hēfèn (38) Fel-
keluē ke· i^c a· finagogabol bēmenè
fimonnac haḡaba / Simonnac kē-
napa taztatīc vala naḡ hidèḡ lèlè-
teckèl / τ kezec ɔtèt ɔ èzte / (39) τ
aluan ɔ fèlettè¹ paḡanLola a· hidèḡ
lèlètn^c τ meḡhaga ɔtet / τ felkèluen
žolḡaluala nèkic (40) Mikoḡ ke· nap
elnugotuolna mēden^c kic valnacuala
bètègekèt kùlḡb kùlḡmb lèlèzèteç-
kèl vižicuala aḡocat ɔ hoḡia / τ ɔ
egmēdenierè kèzet vètuen meḡui-
ḡaḡta vala aḡocat / (41) Ki mennèc
vala ke· aḡ ɔzɔɔḡoc — —² lokachol
iuḡltuē τ mōduan / mezt te vag
iftènn^c fia τ meḡfèduèn |

ew̄ta

59ra

nè haḡga uala aḡocat žolnīoc /
mezt tuggacuala ɔnèki x^c voltat (42)
Nap lèuē ke· ki èzèduē meḡèn vala
a· kiètlèn hēlèzè τ a· ḡolèkezèteç
meḡkèzèficuala ɔtèt τ iḡuenèc mēd
èl hoḡiaiglan / τ meḡtaztaçvala ɔtet
hog èlne tauoḡnec ɔ tḡllḡc (43) Kien^c
ɔ mōda / Mezt ènnèkem kèl egèb
vaḡofocnac es ew̄aḡelizalnom iftènn^c

¹ Az óskéziratban minden bizonynal
felettè volt, ezért tette fel a másoló utólag

nobis et tibi Iesu Nazarene? venisti
perdere nos? scio te quis sis,
Sanctus Dei. (35) Et increpavit
illum Iesus dicens: Obmutesce et
exi ab eo. Et cum proiecisset illum
daemonium in medium, exiit ab
illo nihilque illum nocuit. (36) Et
factus est pavor in omnibus, et
colloquebantur ad invicem dicentes:
Quod est hoc verbum, quia in pote-
state et virtute imperat immundis
spiritibus, et exeunt? (37) Et divul-
gabatur fama de illo in omnem lo-
cum regionis. (38) Surgens autem
Iesus de synagoga introivit in do-
mum Simonis. Socrus autem Simo-
nis tenebatur magnis febribus, et
rogaverunt illum pro ea. (39) Et
stans super illam imperavit febrī
et dimisit illam. Et continuo
surgens ministrabat illis. (40) Cum
autem sol occidisset, omnes qui
habebant infirmos variis languori-
bus, ducebant illos ad eum. At ille
singulis manus imponens curabat
eos. (41) Exibant autem daemonia
a multis clamantia et dicentia:
Quia tu es Filius Dei; et increpans
non sinebat ea loqui, quia sciebant
ipsum esse Christum. (42) Facta
autem die egressus ibat in desertum
locum, et turbæ requirebant eum
et venerunt usque ad ipsum et
detinebant illum ne discederet ab
eis. (43) Quibus ille ait: Quia et aliis
civitatibus oportet me evangelizare
regnum Dei; quia ideo missus sum.

a tévesen è-nek írt első magánhangzó fölé
utólag a pontot, így lett: è.

² Csaknem két félsornyi törlés.

o2žagat mezt a2za èzèžtettèm / (44)
Es vala p̄dicalo galileanac linagoga-
iaban¹

V v

Ig lot ke· mico2 a· gòlèkezètec
omlananac oreaia hog halgatnac
iftènn^e igècièt / τ ϑ aluala
genazazètn^e taua mèllet / (2)
τ lata ot ket haiocat a· to mèllèt
allokat / A· halazoc ke· lèžallot-
tacuala τ moffacuala ϑ haloiokat (3)
Fèlmènūè ke· a· haio èggicbè ki vala
fimone keze ōtet hog a· fòldtòl
keuèfènne èltauožtatna / τ vluen a·
haiobol taneifauala a· gòlèkezètekèt
/ (4) Hog kè· megžonec bèžellètetòl
monda limōnac / Vig a· meležè τ
vèffetecmeg tù halotocat a· foga-
datra / (5) Es fèlèluè fimon mōda
onèki PazanLolo mèd èž eécaKa |

59rb

munkalkoduan sēmit nē fogtonc Tè
igèdbèn kè· meguètem a· halot (6)
Es mico2 èžt tōtto volna egbè rèkèž-
te halaenac nag fokaffagat Megžakad
uala ke· ϑ haloioç / (7) τ imtenèc ϑ
tažfoenac kie valanac a· mas haio-
ban hog iōnenèc τ fègellènec ōkèt
/ τ iouèn^e / bètòltec mōno haiot ug hog
mōnal èlmèžòlnè^e (8) Kit mico2
latotuolna fimon Pèter / èsec i^enac
tèzdèihèž mōduan / meñ ki èn tōl-
lèm v2ā mezt bünos èmbez vagoc /
(9) mezt a· zemòlèt megkòžnekežte
vala ōtet / τ mèd azocat kie ϑ vèlè
valanac a· halacnac fogafaban kit
fogtanac vala (10) Ažonkeppè ke·
Iacobot τ Ianofit Žebedeufnac fiait
kie valanac fimonnac tažfi Ès mōda
i^e fimōnac Ne akazih felnèd èttòlfog-
ua² imar léž èmbezekèt fogando /

¹ Pontosan; *Ig lot ke· iaban Vv*

² Az ā fölötti rövidítésjel és az utána

(44) Et erat praedicans in synagogis
Galilaeae.

V

Factum est autem, cum
turbae irruerent in eum ut audirent
verbum Dei, et ipse stabat secus
stagnum Genesareth. (2) Et vidit
duas naves stantes secus stagnum;
piscatores autem descenderant et
lavabant retia. (3) Ascendens au-
tem in unam navim, quae erat
Simonis, rogavit eum a terra redu-
cere pusillum. Et sedens docebat de
navicula turbas. (4) Ut cessavit au-
tem loqui, dixit ad Simonem: Duc
in altum, et laxate retia vestra in
capturam. (5) Et respondens Simon
dixit illi: Praeceptor, per totam
noctem laborantes nihil cepimus, in
verbo autem tuo laxabo rete. (6)
Et cum hoc fecissent, concluserunt
piscium multitudinem copiosam,
rumpebatur autem rete eorum. (7) Et
annuerunt sociis, qui erant in alia
navi, ut venirent et adiuverent eos.
Et venerunt et impleverunt ambas
naviculas, ita ut pene mergerentur. (8)
Quod cum videret Simon Petrus,
procidit ad genua Iesu dicens: Exi
a me, quia homo peccator sum,
Domine. (9) Stupor enim circum-
dederat eum et omnes qui cum illo
erant in captura piscium, quam
ceperant; (10) similiter autem Iaco-
bum et Iohannem, filios Zebedaei,
qui erant socii Simonis. Et ait ad
Simonem Iesus: Noli timere; ex

következő szó i betűje fölötti rövidítésjel
egy hosszú tollvonással van írva.

(11) τ viuē a· haiot a· fōldzè mēde-
neket meghaguā kouētec q̄tēt (12)
Es ig lōt micor volna a· vazofoc¹
eggichèn / τ ime eg fezfiu pocloffag-
gal telles latuā i^ot le èfuen q̄ ozăiara
kezi vala q̄tēt mōduan Vrā ha akaz̄j
megtižteithaé / èngemèt / (13) Es ki
noituā i^o |

Lucal

59va

kèzet illète q̄tēt mōduā Akazlac meg-
tižteitanō / τ legottan èltauozec tōl-
lō a· pocloffag / (14) Es q̄ pazāLola
q̄ nèki hog fēnkin^o fe mōdana / dē
meñ èl τ mutaffad temagadat a·
papocnac / τ aianI te tižtolatodezt
mikent pazāLolt moyfes azocnac
tanofagocra / (15) Inkab meghizhè-
zecuāla ke· è bèzed q̄zolla / τ egbè
gōlèkeznēcualā loc gōlèkezètec hog
halgatnac q̄tēt τ hog meguigazna-
nac q̄ bètegfegectōl (16) Q̄ ke· me-
gen vala kiètlèn hēlze τ imadko-
zicualā (17) Es ig lōt a· napoc
eggichèn / τ q̄vluala taneituan / τ
valanac a· leualtac vluen / τ a·
tōzuēnēc doctozi kie iōttèn^o vala
galileanac τ Iudeanac mēden castē-
libol / τ ihz̄lmbōl / τ vala v2nac
tèhètfege bètègecn^o viğaztafocra (18)
Es ime fezfiac hoznacualā eg èmbezt
agban ki vala kōžuēnēs τ kèzèficualā
q̄tēt bè vinni τ q̄ èlèibè vètni / (19)
τ nē lèluē meI fèlōl bè vīn[i]cc² a·
gōlekezèttōl felmenen^o a· haiazatra
/ τ a· lècék altal ala èzèžtec ažt aga-
ual kōžèpbè i^onac èlèibè (20) Kien^o
hog latta volna i^o |

hoc iam homines cris capiens. (11) Et
subductis ad terram navibus, relic-
tis omnibus secuti sunt eum. (12) Et
factum est, cum esset in una civita-
tum, et ecce vir plenus lepra et
videns Iesum et proci dens in
faciem, rogavit eum dicens: Domine,
si vis, potes me mundare. (13) Et
extendens manum tetigit eum dicens:
Volo, mundare. Et confestim lepra
discessit ab illo. (14) Et ipse praecep-
tit illi ut nemini diceret; sed vade,
ostende te sacerdoti et offer pro
emundatione tua, sicut praecepit
Moyses, in testimonium illis. (15)
Perambulabat autem magis sermo
de illo, et conveniebant turbae
multae ut audirent et curarentur
ab infirmitatibus suis. (16) Ipse au-
tem secedebat in desertum et ora-
bat. (17) Et factum est in una dierum
et ipse sedebat docens. Et erant
pharisaei sedentes et legis docto-
res, qui venerant ex omni castello
Galilaeae et Iudaeae et Hierusalem;
et virtus Domini erat ad sanandum
eos. (18) Et ecce viri portantes in
lecto hominem, qui erat paralyti-
cus, et quaerebant eum inferre et
ponere ante eum. (19) Et non
invenientes qua parte illum in-
ferrent prae turba, ascenderunt
supra tectum et per tegulas sum-
miserunt eum cum lecto in medium
ante Iesum. (20) Quorum fidem ut
vidit, dixit: Homo, remittuntur tibi

¹ Az oc sor fölötti betoldás, jellel helyére utalva; az / betű s-ből van javítva

² J.-nál: *vinnec*. Valószínűleg i betű van az eredetiben piros tintával lehúzza, bár az is lehet, hogy m betű harmadik szára.

hutqkèt mōda aʒ èmbēn^{e1} Megbo-
lattatnac tenèked te bünid (21) Es
kèzden^e gondolkodnioc aʒ iraftudoc
τ a· leualtac mōduā Ki èz ki bèzél
kazomlatocat / ki bolathat bunqkèt
hanē lac iftèn õmaga (22) Hog kè-
megèlmèzte i^e q gondolaffocat felèl-
uē mōdot qnèkie / mit gōdoltoc
gonoʒocat² tū žuuètecben / (23)
mi kōnuèb mōdani megbolat-
tatnac te nèked te bünid / auag
mōdani kèl fel τ iazih / (24) Hog ke-
tuggatoc / mezt èmbezfia val hatal-
mat fõldõn bünqkèt megbolatni /
mōda a· kōžueneñ^e / Tenèked mon-
dom kèl fel ved fèl te agadat / τ meñ
te hazadba (25) Es legottan felkèl-
uē aʒoc èlot fèlucue q agat kibèn³
fekzen vala / τ èlmenè q hazaba
felmagaztatuan iftènt / (26) Es
felèlm foglala mēdenekèt τ felma-
gaztaffac vala iftènt / τ bètõltèn^e fe-
lèlmèl mōduan / mezt ma lattonc
ludacat (27) Es èzèc utan ki mene
i^e / τ lata eg ièles bünqft leui nèuq
a· vamon vlot / τ mōda qnèki Kques
èngemèt / (28) Es felkèluē mēden^e
mghaguan ||

ewīta

60ra

kouète qtet / (29) Es alkota leui
qnèki nag vèndégfegèt q hazaban /
τ vala a· ièles bünqfocn^e τ egèbèn^e
loc gòlèkezete / kie valanac q vèlec
egembè euqe (30) Es mozognacuāla
a· leualtac / τ q iraftudoý mōduā q
tancituāninae / Mirè ezèc τ izèc a·
ièles bünqfocèl τ a· bünqfocèl /
(31) Es felèluē i^e monda qnèkie /
Nem žükqfoc aʒ ègezèc vzuofnal-
kùl dè kie gonoʒol vadnac / (32)

peccata tua. (21) Et coeperunt cogi-
tare scribae et pharisaei dicentes:
Quis est hic, qui loquitur blasphemias?
Quis potest dimittere peccata,
nisi solus Deus? (22) Ut cognovit
autem Iesus cogitationes eorum,
respondens dixit ad illos: Quid
cogitatis in cordibus vestris? (23)
Quid est facilius dicere: Dimittuntur
tibi peccata, an dicere: Surge et
ambula? (24) Ut autem sciatis quia
Filius hominis habet potestatem in
terra dimittendi peccata, ait para-
lytico: Tibi dico, surge, tolle lectum
tuum et vade in domum tuam.
(25) Et confestim consurgens coram
illis tulit lectum, in quo iacebat, et
abiit in domum suam magnificans
Deum. (26) Et stupor apprehendit
omnes, et magnificabant Deum. Et
repleti sunt timore dicentes: Quia
vidimus mirabilia hodie. (27) Et
post haec exiit et vidit publicanum
nomine Levi sedentem ad teloni-
um et ait illi: Sequere me. (28) Et
relictis omnibus, surgens secutus
est eum. (29) Et fecit ei convivium
magnum Levi in domo sua; et erat
turba multa publicanorum et alio-
rum, qui cum illis erant discumben-
tes. (30) Et murmurabant pharisaei
et scribae eorum dicentes ad disci-
pulos eius: Quare cum publicanis
et peccatoribus manducatis et bibi-
tis? (31) Et respondens Iesus dixit ad
illos: Non egent qui sani sunt medico,
sed qui male habent. (32) Non veni

¹ A latinban *Homo* már a következő
mondathoz tartozó megszólítás.

² Nestle egyik variánsában: *mala*.

³ Helyesen: *kiben*.

m e z t nē iqttem igazakat hiuonom
 dè búnofokekèt pñlara (33) Es ok
 mōdanac onèki / mirè boitōln¹ Ianof-
 nac taneituani / z imadflagocat
 tēzn^o / azonkeppèn a leualtac¹ / z
 a tièid kè eznèc z iznac / (34)
 Kicnèc o mōda / Minè boitōltèthè-
 titec a vō lègenn^o fiait / miqlèn a
 vō legen vagō o vèlec / (35) iqn^o ke-
 napoc micor a vō lègen èluètètic
 qōlloç / z tahat a napocban boitōln^o
 (36) Mōgavala ke es è hafonlatot
 onèkic Mezt fènki / nem èzèzti vy
 ruhanac toldalekat o ruhaba / mezt
 a kent az vỹ toldalec² ki žakad
 / z az vy nē illic az onac / (37) z fènki
 nē èzèzti vỹ bozt o tōmlōcbè / mezt
 a kent az vỹ boz m̄gzakaz- |

60rb

fa az o tōmlōkèt / z o èlōtlètic z a
 tōmlōc èluèznèc / (38) dè az vy boz
 vỹ tōmlōcbè èzèztiendō z monno
 megtaztatic / (39) z fènki iuan ot³
 / legottan akaz vỹot mezt vg mōd
 az o iob

VI

IG lot ke a mafod žombaton
 / micor èlōžèz⁴ a vètémén altal
 menne / žažgatnacuala o ta-
 neituani gabona fōket z meg-
 èžèc vala o kèzeckèl m̄gmazuā
 / (2) A leualtac kōžžol ke nemè-
 lèc mōdnac vala onèkic / Mit težtèc
 meffèt nē illic žombaton (3) Es felè-
 uè i^o mōda a žocnac Nē oluafatoc
 èžt meffèt tōt dauid micoz èhezet o
 / z kic o vèle valanac / (4) mikeppèn

¹ Latin: (discipuli ...) *phariseorum*.

² Fordítási pontatlanság.

³ Írásjelnek szokatlan pont van az o

vocare iustos, sed peccatores ad
 paenitentiam. (33) At illi dixerunt
 ad eum: Quare discipuli Iohannis
 ieiuant f r e q u e n t e r et obsecra-
 tiones faciunt, similiter et pharisae-
 orum; tui autem edunt et bibunt?
 (34) Quibus ipse ait: Numquid pote-
 stis filios sponsi, dum cum illis est
 sponsus, facere ieiuare? (35) Veni-
 ent autem dies, cum ablatus fuerit
 ab illis sponsus; tunc ieiuabunt in
 illis diebus. (36) Dicebat autem et
 similitudinem ad illos: Quia nemo
 commissuram a novo vestimento
 immittit in vestimentum vetus; alio-
 quin et novum rumpit, et veteri
 non convenit c o m m i s s u r a a
 novo. (37) Et nemo mittit vinum
 novum in utres veteres; alioquin
 rumpet vinum novum utres, et
 ipsum effundetur, et utres peribunt.
 (38) Sed vinum novum in utres
 novos mittendum est, et utraque
 conservantur. (39) Et nemo bibens
 vetus statim vult novum; dicit
 enim: Vetus melius est.

VI

Factum est autem in
 sabbato secundo primo, cum transi-
 ret per sata, vellebant discipuli eius
 spicas et manducabant confricantes
 manibus. (2) Quidam autem pharisae-
 orum dicebant illis: Quid facitis quod
 non licet in sabbatis? (3) Et re-
 spondens Iesus ad eos dixit: Nec hoc
 legistis quod fecit David, cum esuris-
 set ipse et qui cum illo erant? (4)

felett; lehet, hogy a másoló tolla véletle-
 nül ért a papírra.

⁴ Fordítási hiba; ez a szó a žombaton
 jelzője.

bément iftènn^e hazaba / τ vōitō az
 èlèuè vètetn^e kènèzit τ megōttō / τ
 atta azoenac kie q vèle valanac
 kikèt nē illic uala m̄gènni / hanēlac
 a papocnac ōmagocnac (5) Ès mōd-
 uala qnèkie / mezt èmbèznèc fia a-
 zombatnac es vra (6) Vg lōt ke hog
 a mafod zombaton bè mēne a-
 linagōgaba τ taneitana / τ ot vala
 eg èmbez / τ iob kèze ažiū vala / (7)
 Taztac vala ke az iraftudoc τ a-
 leualtac |

Lucal

60va

ha zombaton meguigažtana hog lel-
 nec honnā meguadolni qtet / (8)
 Dè q tuggauala q gondolattocat τ
 mōda az èmbez nèc kin^e vala ažiū
 kèzè Kèl fel τ al kōzèpbè / τ felkèluè
 fel alla (9) Monda ke qnèkie i^e
 Kèzdec tūtōkèt ha zombaton illic
 iol tènni aḡ gonožol lelket vduozèi-
 tènni aḡ èluèžtènni / (10) τ kōzñol
 tèkèntuen mēdenekèt mōda az èm-
 bezn^e Nojd ki te kèzedèt / τ ki
 ñoita / τ q kezè megadatec ègeffèg-
 nèc (11) Qk ke bètèlenec heitsaggal
 τ mōdanac egmafna¹ mezt mar
 mit tènne^e i^erol (12) Vg lōt ke a-
 napocban ki menè ymatkozni / τ
 vala mēd ečžaka iftènn^e imadfaga-
 ban / (13) Ès micoz nap lōt uolna
 hiua q taneituañit / τ valažta tizèn-
 kettōt q kōzžollōc kikèt es a plocnac
 nèuèzè (14) Simōt kit nèuèze Petezn^e
 τ Andeziaft q attafiat Iacabot τ
 Ianoft Phùlōpōt τ Bizthalamot (15)
 Matet τ Thamaft Alpheus Iacabot
 τ Simont ki hiuatic Želotèfn^e (16)
 Iudaft Iacabnac a f f a f i a t / τ
 Seaziuthi Iudaft ki vala az èlazolo |

quomodo intravit in domum Dei et
 panes propositionis sumpsit et man-
 ducavit et dedit his qui cum ipso
 erant, quos non licet manducare
 nisi tantum sacerdotibus? (5) Et
 dicebat illis: Quia Dominus est
 Filius hominis etiam sabbati.
 (6) Factum est autem et in alio
 sabbato, ut intraret in synagogam
 et doceret. Et erat ibi homo, et
 manus eius dextra erat arida. (7) Ob-
 servabant autem scribae et pharisaei,
 si in sabbato curaret, ut invenirent
 unde accusarent eum. (8) Ipse vero
 sciebat cogitationes eorum et ait
 homini, qui habebat manum ari-
 dam: Surge et sta in medium. Et
 surgens stetit. (9) Ait autem ad illos
 Iesus: Interrogo vos, si licet sabba-
 tis benefacere, an male; animam
 salvam facere, an perdere? (10) Et
 circumspectis omnibus, dixit ho-
 mini: Extende manum tuam. Et
 extendit, et restituta est manus eius.
 (11) Ipsi autem repleti sunt insipien-
 tia et colloquebantur ad invicem
 quidnam facerent Iesu. (12) Factum
 est autem in illis diebus, exiit in
 monte orare et erat pernoctans
 in oratione Dei. (13) Et cum
 dies factus esset, vocavit discipulos
 suos et elegit duodecim ex ipsis, quos
 et apostolos nominavit: (14) Simo-
 nem quem cognominavit Petrum,
 et Andream fratrem eius, Iacobum
 et Iohannem, Philippum et Bartho-
 lomaeum, (15) Matthaeum et Tho-
 mam, Iacobum Alphaei et Simonem,
 qui vocatur zelotes, (16) et Iudam
 Iacobi et Iudam Iscariotem, qui

¹ A g fölötti tollvonás nem lehet a g
 téves mellékjele, mert az hosszú hajsza-

vonás lenne; esetleg az előtte levő e-hez
 tartozhatik, de az sem bizonyos.

(17) Es lezaluã i^e azockal allapec mezo hëfen / z q taneituaninac gölè-kežète z nepn^e nag fokaffaga mēd Iudeabol / z Ihzlm̄bøl S a m a r i a b o l z tēngez mēllqł Tirofiac z Sidoniac (18) kic iqt̄t̄cuala hog halgatnac q̄t̄t̄ z meguigažnanac q̄ leležežet̄ectqł / z kic feztežetes žell̄t̄ectqł getr̄etn^e vala meguigažnac uala (19) z mēdž gölèkežet̄ kēžēfi vala ill̄etni q̄t̄t̄ / mezt̄ iožag ža-zažicuala q̄ bēlqłq / z viğazt̄ vala mēdenek̄et / (20) Es q̄ felēm̄lucen žem̄eit̄ q̄ taneituanira mōd[a] vala Bodogoc žegen^e mezt̄ tietec ift̄enn̄ec ožaga (21) Bodogoc kic ma èheztec mezt̄ meḡelegettec / Bodogoc kic ma fiztoc mezt̄ mq̄uettec (22) Bodogoc ležtec micoz èmb̄erec tut̄q̄ket gul̄ql̄endn^e / z micor tut̄q̄ket megžidalmaznac / z ki v̄et̄endic tū n̄eūete- ket monnal gonožt̄ èmbezn^e fiaiezt̄ / (23) q̄ołf̄etec a napon z viğaggatoc / mezt̄ ime tū èžd̄emt̄ec loc meñb̄en / mezt̄ è ž̄ez̄et̄ t̄ēzn^e vala p̄phetacnac q̄ aftoc (24) Valobizōñ iaý t̄un̄etec kazdagoenac / kic¹ valla- toc tū viğadalmatocat (25) yaý t̄un̄etec kic meḡel̄gett̄etec mezt̄ m̄ḡè- hežtec ||

eŵta

61ra

Iaý t̄un̄etec kic ma mq̄uettec mezt̄ gazolkottoc z fiztoc (26) Iay tū n̄et̄ec mikož iol mondandnac —² t̄un̄etec mēdž èmbežec / Mend èžec ž̄ez̄et̄ t̄ēzn^e uala p̄phetac- nac q̄ aftoc / (27) D̄e t̄un̄etec mōdō kic èžt̄ hallatoc / ž̄ez̄ēff̄et̄ec tū èll̄enf̄ḡtek̄et / iol tegetec azocnac

¹ Variáns: *qui*.² Rövidebb törlés.

fuit proditor. (17) Et descendens cum illis stetit in loco campestri, et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea et Hierusalem et maritima et Tyri et Sidonis, (18) qui venerant ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus immundis curabantur. (19) Et omnis turba quaerebat eum tangere, quia virtus de illo exibat et sanabat omnes. (20) Et ipse, elevatis oculis in discipulos suos, dicebat: Beati pauperes quia vestrum est regnum Dei. (21) Beati qui nunc esuritis quia saturabimini. Beati qui nunc fletis quia ridebitis. (22) Beati eritis cum vos oderint homines et cum separaverint vos et exprobraverint et eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter Filium hominis. (23) Gaudete in illa die et exsultate; ecce enim merces vestra multa est in caelo; secundum haec enim faciebant prophetis patres eorum. (24) Verumtamen vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram. (25) Vae vobis qui saturati estis, quia esurietis. Vae vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis et flebitis. (26) Vae cum benedixerint vobis pseudo prophetis patres eorum. (27) Sed vobis dico, qui auditis: Diligite inimicos vestros, benefacite

kic tütöket gülöltèc / (28) Iol monga-
 toc tünètec gonožol mōdocnac /
 imaggatoc tütöket patuazozokezt /
 (29) τ ki Lapanga èggic tügödèt
 ta2Lad nèki a· maficat es Es ki èlueži
 tenèked žocnadat / ne akaziad meg-
 tiltanod (30) Mēdž kezōn^e ke· aggad
 temagadat / τ ki èlveži mel tied ne
 kezied meg / (31) Es mikent akasztoc
 hog tegèn^e èmbezèc / tù es azonkep-
 pèn tegetec¹ q nèkie / (32) Es ha
 žèzètitec azocat kic tütöket žèzèdn^e
 mel tünètec halat² mēt a· bünqfoc
 es žezètic qkèt žèzètöket / (33) Es
 ha iol tēztec azonnac kic tünètec
 iol tēzn^e mēl tünètec halalat / ha
 valobizon a· bünqfoc es tezec ažt
 (34) Es ha kōLōn adandotoc azoc-
 nac kietōl rēmenlitec meguetètèkèt
 mēl halalat tünètec / mezt a· bünqfoc
 es vforalkodnac a· bünqfocnèc / hog |

61rb

vegen^e egènlöeket / (35) dè valobi-
 zon žèzèffetec tù èllènfegteket τ iol
 tegètec τ kōLōn aggatoc / fēmit³
 ōnan nem rēmenluen / τ ležèn tù
 ezdèmtèc nag / τ ležtèc felfegnèc fia
 mezt q kōnqzölètes halalatlanokon τ
 gonožokon (36) Legetec azezt izgal-
 mafoc mikent izgalmas tù atatoc
 (37) Neakaziatoc itèlnetec τ nē itel-
 tètèc / Ne akaziatoc kazhožtatno-
 toc τ nē kazhožtatoc / m̄gboLaffa-
 toc τ megboLattattatoc / (38) agga-
 toc τ adatic tünètec / io mezteket
 τ bōuqt / τ nomottat τ tètèft adnac
 tù kebèletechè Bižon azon meztec-
 kèl mēlèl mezèndetec megmeztètic
 tünètec / (39) Mongauala ke q nèkie
 e hafonlatot / Minem vèžèthet vac
 vakot / nēdè monnon a· vèzembè
 èlnèc è / (40) nīL taneituan mēfteze

¹ A második e betű összefutott; lehet, hogy è.

his qui oderunt vos. (28) Benedicite
 maledicentibus vobis et orate pro
 calumniatibus vos. (29) Et qui te
 percutit in maxillam, praebe et
 alteram, et ab eo, qui aufert
 tibi vestimentum, etiam
 tunicam noli prohibere. (30) Omni
 autem petenti te tribue, et qui
 aufert quae tua sunt ne repetas.
 (31) Et prout vultis ut faciant
 vobis homines, et vos facite
 illis similiter. (32) Et si diligitis
 eos qui vos diligunt, quae vobis est
 gratia? nam et peccatores diligentes
 se diligunt. (33) Et si benefeceritis
 his qui vobis benefaciunt, quae
 vobis est gratia? siquidem et pecca-
 tores hoc faciunt. (34) Et si mutuum
 dederitis his a quibus speratis re-
 cipere, quae gratia est vobis? nam
 et peccatores peccatoribus faene-
 rantur, ut recipiant aequalia. (35)
 Verumtamen diligite inimicos vestros,
 benefacite et mutuum date nihil
 inde sperantes, et erit merces vestra
 multa, et eritis filii Altissimi, quia
 ipse benignus est super ingratos
 et malos. (36) Estote ergo miseri-
 cordes, sicut et Pater vester miseri-
 cors est. (37) Nolite iudicare, et
 non iudicabimini; nolite condem-
 nare, et non condemnabimini. Di-
 mittite, et dimittemini. (38) Date, et
 dabitur vobis; mensuram bonam
 et confertam et coagitatam et super-
 effluentem dabunt in sinum vestrum.
 Eadem quippe mensura, qua mensi
 fueritis, remetietur vobis. (39) Dice-
 bat autem illis et similitudinem:
 Numquid potest caecus caecum du-
 cere? nonne ambo in foveam cadunt?
 (40) Non est discipulus super magi-

² Másolási hiba halalat=*hálalat* helyett.

³ Az első betű talán nagy Ő-ből igazítva.

felet / tøkellètes lezen ke· mēden ha
 lend mikent 9 mēfteze / (41) mit la-
 tod ke· a· kalažt te atadfia zembèn
 / a· gezendat ke· te žemedbèn nem
 mezteclèd (42) Auag mikeppèn mōd-
 hatod te atadfanac Afamfia žon-
 nel / vēffem ki a kalažt te žemedbøl
 / τ a· gezendat te žemedbèn nem
 latod Kepmutalo vēfd ki èlōzer a·
 gezēdat |

Lucas

61va

te žemedbøl / τ ožtan latod a kalažt
 ki vētned te atadfia zembøl / (43)
 Mezt nē io fa ki gonož gimōlōt tē-
 žèn / τ mezt nē gonož fa ki io gimōl-
 lōt tēžèn / (44) mēt eg mēdž fa 9
 gimōlLežl èfmēztetiemež / τ mezt
 tūuifrōl nē žednèc figèt / τ Lipke
 bokozzōl nē žedn^c žōlōt (45) Io
 èmbez 9 žuuen^c io kenLebøl hoz iot
 / τ gonož èmbez / 9 žuuen^c gonož
 kenLebøl hoz gonožt / mēt žun^c
 bōfegebøl žol ža (46) Mit hiutoc ke-
 èngemèt vžam vžam / τ nē težitèc
 mellèt mōdoc / (47) Mendž ki i9 èn
 hoziam τ halgaffa èn bēžedemèt τ
 teži azocat / mžmutatom tūnèctec
 kiuèl egènl9 legen / (48) egènl9 èm-
 bezžèl 9 haža zakoual a kōžizton /
 ki melèn alfa / τ vēti 9 fondañto-
 mat Arradat leuē ke· a· fofo omla
 a· haža τ nē moždeithatamež ažt /
 mezt rakattatot è 2 9 s kōžizton (49)
 Ki ke· halfa τ nē teži egènl9 èmbez-
 rèl 9 hazat fundamentōnalkul a·
 fōldōn alkotoual¹ kizè a· fofo omolu-
 uā legottan le èfet τ volt 9 romlafa
 nag

strum; perfectus autem omnis erit,
 si sit sicut magister eius. (41) Quid
 autem vides festucam in oculo
 fratris tui, trabem autem, quae
 in oculo tuo est, non consideras?
 (42) Aut quomodo potes dicere
 fratri tuo: Frater, sine cicium festu-
 cam de oculo tuo, ipse in oculo tuo
 trabem non videns? Hypocrita, eice
 primum trabem de oculo tuo, et
 tunc perspicies ut educas festu-
 cam de oculo fratris tui. (43) Non
 est enim arbor bona, quae facit
 fructus malos; neque arbor mala
 faciens fructum bonum. (44) Una-
 quaeque enim arbor de fructu suo
 cognoscitur. Neque enim de spinis
 colligunt ficus, neque de rubo vin-
 demiant uvam. (45) Bonus homo de
 bono thesauro cordis sui profert
 bonum, et malus homo de malo
 thesauro profert malum; ex abun-
 dantia enim cordis os loquitur. (46)
 Quid autem vocatis me Domine,
 Domine, et non facitis quae dico?
 (47) Omnis qui venit ad me et
 audit sermones meos et facit eos,
 ostendam vobis cui similis sit. (48)
 Similis est homini aedificanti do-
 mum, qui fodit in altum et posuit
 fundamentum super petram; inun-
 datione autem facta, illisum est
 flumen domui illi et non potuit
 eam movere; fundata enim erat
 super petram. (49) Qui autem audit
 et non facit similis est homini aedi-
 ficanti domum suam super terram
 sine fundamento; in quam illisus est
 fluvius, et continuo cecidit, et
 facta est ruina domus illius
 magna.

¹ A to sor fölé írva, jellel helyére utalva.

MIkoz ke· meguegeztèvolna
 9 igeit a· nepecn° fùlqcbè/
 bèmene Caphaznaumba / (2)
 nemel Centuzionac ke·
 žolgaia |

61vb

ki annac dragalat9 vala gonožol
 valuā vala m̄ghalando / (3) z micoz
 hallot volna i°rol / èzèžte 9 hozia a·
 fidocnac vènit / Kezuèn qtèt hog
 ion9 z m̄guigáztana 9 žolgaia / (4)
 z azoc micoz iottècuolna i°ho3 /
 žozgalmat kezicuala qtèt mōduan
 / mezt mèlto hog èžt tégèd onèki (5)
 mezt mù nēžtèonkèt žèžèti / z a·
 finagogat 9 alkotta múnèk9e (6)
 Ihē ke· megen vala quèlec / z micoz
 imaz nē mèžžè volna a· hažtol /
 èzèžte 9 hozia a· centuzio — 1
 bazatit mōduā Vzam ne akazih
 getrèned / mēt nē vagoc melto hog
 iqy èn haiazatom ala / (7) mezt es
 ènmağamat nē vallottam meltonac
 hog ionec tè hoziad / dè mong igéd-
 dèl z mégvigažic èn gezmekem / (8)
 mezt es èn vagoc hatalm alat žezžè-
 tet èmbez / valuā vitèžekèt èn alat-
 tam / z ènnèc mōdoc meñ èl z èlme-
 gèn / z mafnac iqy z iq / z èn žolgam-
 nac ted èžt z tēži (9) Ki haluā i°
 Ludalkodec / z megfozdoluā mōda a·
 golekežèt9en² qtèt kouèt9enèc Bi-
 zoñ mondom tūnèctec / hog nē lel-
 tem èženne hut9t i°l̄bèn / (10) z
 m̄gfozdolanac ||

eŵta

62ra

haza kic èzèžtèttec vala / z lelec a·
 žolgat ki m̄glèlèžet vala ègeffèg-

¹ Rövid törlés.

Cum autem implesset
 omnia verba sua in aures ple-
 bis, intravit Capharnaum. (2) Cen-
 turionis autem cuiusdam servus male
 habens erat moriturus, qui illi erat
 pretiosus. (3) Et cum audisset de
 Iesu, misit ad eum seniores Iudaeo-
 rum rogans eum, ut veniret et sal-
 varet servum eius. (4) At illi cum
 venissent ad Iesum, rogabant eum
 sollicito dicentes ei; Quia dignus
 est ut hoc illi praestes; (5) diligit
 enim gentem nostram et synago-
 gam ipse aedificavit nobis. (6) Iesus
 autem ibat cum illis. Et cum iam
 non longe esset a domo, misit ad
 eum centurio amicos dicens: Do-
 mine noli vexari; non enim sum
 dignus ut sub tectum meum intres.
 (7) Propter quod et meipsum non
 sum dignum arbitratus ut venirem
 ad te; sed dic verbo, et sanabitur
 puer meus; (8) nam et ego homo
 sum sub potestate constitutus
 habens sub me milites, et dico huic:
 Vade, et vadit; et alii: Veni, et
 venit; et servo meo: Fac hoc, et
 facit. (9) Quo audito Iesus miratus
 est et conversus sequentibus se
 turbis dixit: Amen dico vobis, nec
 in Israhel tantam fidem inveni.
 (10) Et reversi qui missi fuerant
 domum invenerunt servum, qui

² Az öskéziratban valószínűleg gólèke-
 žètècn°.

bèn (11) Es ig lōt ènnèc vtanna i^e megen vala a· vazofba ki hiuatic Naimnac / z mennèc vala q taneituañi qvèle / z foc gōlèkezèt / (12) micoz ke· kōzèleitètuolna a· vazofnac kapuiahoz / yme eg halot hoziatic vala ki / q añanac eggètlèn eg fia / z èz qzueg vala / z a· varofnac foc gōlèkezète q vèlè / (13) Kit micoz latot volna vr / izgalmaffaǵgal mozdoltatuā q zaita mōda qnèki / Neakazih liznod / (14) z vepec z illète a· kopozfot / Ezece ke· kic vizecuāla megallottac Hqs tenèked mondom Kel fel / (15) Es fel vltèpec ki megholtuala z kèzdè žolnī z megada qtèt q añnanac (16) Megfoglala ke· a· felèlm mēdenèket / z felmaǵažtattacuāla iftènt monduan / mezt nag pphā tamadot mù kōzōt-tōnc / z mezt iftèn meglatta q nēpet (17) Es è bèzed ki hizhèuec q rolla mēd Iudeaba / z I o z d a n m è l l è t u a l o mēden videcè / (18) z mǵ mondac Ianofnac q |

62rb

taneituañi mēd èzekèt (19) Es hiua Ianus kettōt q taneituañi kōzōl / z èzèzte i^ehoz mōduan Te vag è ki iouèndq vag aǵ egèbèt vazonc (20) Micoz ke iuttanac volna a· fezfiae q hozia mōdanac Ianos baptiſta èzèžtet mūkèt te hoziad / monduan te vag è ki iouèndq vag aǵ egèbèt vazonc / (21) Az idqbè ke· fokacat viǵažta meg q lèlètezèctōl / z Lapaſtoctol / z feztežetes žèlèctōl / z foc vakocnac ada latatot / (22) z fèlèluē mōda qnèkic Meñnètec èl mōgatocmǵ Ianofnac melleket latatoc z mellekèt hallottatoc / mezt vakoc latnac z fantac iaznac / poclofoc meǵtižtoltatnac / fikètec halnac halottac felkèlnèc / zègenèc ewangelizaltatnac / (23) z bodog ki

languerat, sanum. (11) Et factum est, deinceps ibat in civitatem quae vocatur Naim, et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa. (12) Cum autem appropinquaret portae civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suae, et haec vidua erat, et turba civitatis multa cum illa. (13) Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. (14) Et accessit et tetigit oculum. Hi autem qui portabant steterunt. Et ait: Adulescens, tibi dico, surge. (15) Et resedit qui erat mortuus et coepit loqui; et dedit illum matri suae. (16) Accepit autem omnes timor, et magnificabant Deum dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis, et quia Deus visitavit plebem suam. (17) Et exiit hic sermo in universam Iudaeam de eo et in omnem circa regionem. (18) Et nuntiaverunt Iohanni discipuli eius de omnibus his. (19) Et convocavit duos de discipulis suis Iohannes et misit ad Iesum dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? (20) Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt: Iohannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? (21) In ipsa autem hora multos curavit a languoribus et plagis et spiritibus malis, et caecis multis donavit visum. (22) Et respondens dixit illis: Euntes renuntiate Iohanni quae audistis et vidistis, quia caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: (23) et beatus est quicumque non fuerit scandaliza-

m̄gnē gonožboltatic èn bēnem (24) Es micoz èlmentèc volna Ianofnac kouèti / kèzde mōdani Ianofzol a·golekezètec^o Mit mētètecki a·kiètlènbè latnotoc žèltol ingando nadat è / (25) dè mit mētètecki latnotoc lag¹ ruhackal ruhazot èmbezt è / yme kie dragalatos ruhacban vadnac z geñezkedètecbè |

Lucas

62va

kiralī hazacbā vadnac (26) Dè mit mētètec ki latnotoc pphetat è / Valobizō mondom tūnètec nagob hog nē pphā (27) Ez az kizol izuan vagon Im èn èzèžtem èn angalomat tè ozéad èlõt ki megalkoffa tè vtadat te èlottèd / (28) mēt mōdom tūnètec Ianus baptiftatol nagob pphā nīL numberièn^o žulõtti kōžot / ki ke·külfeb m ē n è c n è c ozžagaban nagob o tølletol (29) Es a·ièles bünqfoc haluā^[1] megigazeitac i^et / megkèzèžtelkeduē Ianofnac kèzèžtfegeuèl (30) Es a·leualtac z az irafudoc megutalac iftènn^o tanalLat qnō bēnnec nē kèzèžtelkeduē meg o tølloç² (31) Mōda ke·vr Azezt kihèž hafonlam è nēžètn^o nepèt / z kihèž hafonlandoc / (32) hafonlandoc a·vafazt v̄lō gèzmekechèž / z eg malhoz bèžellqchōž z mōdochož Ènèclettqnc tūnètec lipockal z nē žoçtètec / firalmas enèket ènèclettqnc z nē fiztatoc / (33) mezt iqt Ianos baptifta nē èuèn keñèzèt z nē iuā bozt z mōdotoc qzdōqot val (34) Iqt èmbezn^o fia euèn z iuan / z mōdotoc ime faldoclo èmbez z boznac iuoia / ièlen valo bünqfocn^o |

tus in me. (24) Et cum discessissent nuntii Iohannis, coepit de Iohanne dicere ad turbas: Quid existis in desertum videre? harundinem vento agitatam? (25) Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt. (26) Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, et plus quam prophetam. (27) Hic est, de quo scriptum est: Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. (28) Dico enim vobis: Maior inter natos mulierum propheta Iohanne Baptista nemo est; qui autem minor est in regno Dei, maior est illo. (29) Et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt Deum baptizati baptismo Iohannis. (30) Pharisei autem et legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo. (31) Ait autem Dominus: Cui ergo similes dicam homines generationis huius? et cui similes sunt? (32) Similes sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus ad invicem et dicentibus: Cantavimus vobis tibiis, et non saltastis; lamentavimus et non plorastis. (33) Venit enim Iohannes Baptista neque manducans panem neque bibens vinum, et dicitis: Daemonium habet. (34) Venit Filius hominis manducans et bibens, et dicitis: Ecce homo devorator et bibens vinum, amicus publica-

¹ Az l r-ból igazítva. Vö. a következő szó r betűjét.

² Helyesen: o tölloç.

z bünqŕen^c bazattoc / (35) z meġ-
 igazoltatot bŕlèŕege mēd q fiaitol
 (36) Kēzi vala kē q̄tēt nemel a
 leualtac kŕq3zŕl hog ēnec q vèlè z
 bèmenuē a leualtnac hazaba / ezece
 vala / (37) z ime eg nēberi ki vala
 a vazofbèli bünqŕ / hog meġelmēzte
 mezt i^c a leualtnac hazabā ēnec /
 veue alabaŕtrōnac kēnētēt / (38) z
 allapuan hatmēġŕl q labainal / kēzde
 kŕnūēiuēl meġmoŕni q labait / z q
 hay fonatiual meġtŕzli vala / z
 meġapoffauala q labait / z a kēnētēt
 meġkēnētiauala / (39) Latuā ke a
 leualt ki q̄tēt hiuttauala z mōda
 qnŕ bēne Ha è pphā volna / tudna
 valobizŕn mel z minēmŕ è nēmbezi
 ki illēti q̄tet mezt bünqŕ (40) Es fē-
 lēluē i^c mōda q nēki Simon valami
 mōdom vagō tenēked Es q mōda
 Mēftez mōgad / Es fēlele i^c (41)
 Eg nēminēmŕ vfozafnac valanac
 kēt adofl / eggic taztozicuala q̄t ža3
 penzèl / z malic q̄tūēnuēl / (42)
 Azocnac ke hog nē volna honnan
 meġadnīoc / mġhaga monnainac /
 azezt meŕlic žēzētī q̄tet inkab (43)
 Fēlele ŕimon z mōda Alaitom hog
 a3 kin^c tŕbbèt ha- ||

ewta

63ra

gotmġ / Es q felele q nēki Igazan
 itēled (44) Es meġfozdoluā a nēber-
 rihēz mōda Simonnac Latod è è
 nēmbeziēt Bè iq̄uec te hazadba /
 vižet èn labaimnac nē adal / èz kē-
 kŕnūēiuēl èn labaimat mġmoŕta / z
 q hai fonatiual meġtŕzŕlŕtŕ (45)
 Apolatot ènnekem nē adal / è ke-
 mioltol bèiŕtēm¹ nē žŕnt meġapolni
 èn labaimat (46) Olayal èn fēmet
 meġ nē kēnētēt / è kēnētēt kēnēte

¹ Variāns: *intravi*.

norum et peccatorum. (35) Et iustifi-
 cata est sapientia ab omnibus filiis
 suis. (36) Rogabat autem illum
 quidam de pharisaeis ut manducaret
 cum illo. Et ingressus domum phari-
 saei discubuit. (37) Et ecce mulier,
 quae erat in civitate peccatrix,
 ut cognovit quod accubisset in
 domo pharisaei, attulit alabstrum
 unguenti (38) et stans retro secus
 pedes eius lacrimis coepit rigare
 pedes eius et capillis capitis sui
 tergebat et osculabatur pedes eius
 et unguento ungebat. (39) Videns
 autem pharisaeus, qui vocaverat
 eum, ait intra se dicens: Hic si esset
 propheta, sciret utique quae et
 qualis est mulier quae tangit eum,
 quia peccatrix est. (40) Et respon-
 dens Iesus dixit ad illum: Simon,
 habeo tibi aliquid dicere. At ille
 ait: Magister, dic. (41) Duo debitores
 erant cuidam faeneratori: unus de-
 bebat denarios quingentos et alius
 quinquaginta. (42) Non habentibus
 illis unde redderent, donavit utris-
 que. Quis ergo eum plus diligit?
 (43) Respondens Simon dixit: Ae-
 stimo quia is cui plus donavit. At
 ille dixit ei: Recte iudicasti. (44) Et
 conversus ad mulierem dixit Simoni:
 Vides hanc mulierem? Intravi in
 domum tuam, aquam pedibus meis
 non dedisti; haec autem lacrimis
 rigavit pedes meos et capillis suis
 tersit. (45) Osculum mihi non dedisti;
 haec autem ex quo intravit, non
 cessavit osculari pedes meos. (46)
 Oleo caput meum non unxisti; haec
 a u t e m unguento unxit pedes meos.

ṁg ɛn labaimat (47) Azezt mōdōm tenēked meḡbolattatnac ɔnēki foc būni mezt žėzėtet fokat — ¹ Kin^o ke· kėuēfeb bolattatic / kėuēfėbet žėzėt (48) Monda ke· annac Megbolattatnac tenēked tē² būnid / (49) z kie egėbė vln^o vala ɔ vėle kėzden^o mōdanioc ɔnō bėnec / Ki ɛz ki būnt es bolat / (50) Monda ke· a· nēbezinc^o Tė hutod teḡed ṁḡvdɔzeitėt meṁ bekeffeggel

VIII 8

Es ig lot ɛnn^o vtāna / z ɔ vtat tėzėn vala vazofoc z kastefoc žėzent / p̄dicaluan z ewāgelizaluan iftėnn^o ozāgat / z a· tižėnkėttɔ ɔ vėlec³ / (2) z eg nehan nēbeziec kie ṁḡguigažtattacvala |

63rb

gonož žėlletectɔl z betegfėgectɔl Mazia ki hiuatic magdalnainac kibɔl ki vėtet vala hėt ɔzɔɔgt⁴ / (3) z Iohanna chuzenac hezodės sapharanac fėlėfėgė z sufanna z egėbėc fokac kie žolgalnac uala ɔnēki ɔ vagoobol (4) Mikož ke· foc gɔlėkezėt gɔlėkezec z a· vazofocbol fiėt·nen^o ɔ hozia mōda hafonlat žėzent / (5) Ki ment ki vėt ɛluėtni ɔmaguat / z micor ɛluėtėtė volna egėbi ɛfet az ut fėlen z meḡnomottatot / z a· mēni rėpėfoc meḡttēc ažt (6) ɛs egėbi ɛfet a· kɔuėfrė / z ki kėluen meḡažot mėt nē vallot firt / (7) z egėbi ɛfet a· tūuis kɔzbe / z egėbe felnottēc a· tūiffēc z meḡfoitottac ažt / (8) z egėbi ɛfet a· io fɔldbė z ki kėluė gimɔlɔzɔt 3az azāneiat⁵

¹ Rövid törlés.

² Nestle: tua.

³ Helyesen: ɔ vėle vagy vėlė.

(47) Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus diligit. (48) Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata. (49) Et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? (50) Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit; vade in pace.

VIII

Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat per civitates et castella praedicans et evangelizans regnum Dei, et duodecim cum illo, (2) et mulieres aliquae, quae erant curatae a spiritibus malignis et infirmitatibus, Maria quae vocatur Magdalene, de qua septem daemonia exierant, (3) et Iohanna uxor Chusae procuratoris Herodis et Susanna et aliae multae, quae ministrabant ei de facultatibus suis. (4) Cum autem turba plurima convenirent et de civitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem: (5) Exiit qui seminat seminare semen suum; et dum seminat, aliud cecidit secus viam et conculcatum est, et volucres caeli comederunt illud. (6) Et aliud cecidit supra petram et natum aruit, quia non habebat umorem. (7) Et aliud cecidit inter spinas, et simul exortae spinae suffocaverunt illud. (8) Et aliud cecidit in terram bonam, et ortum fecit fructum cen-

⁴ Latin: de qua septem daemonia exierant.

⁵ Az i az e és a közé beszúrva.

èzeket mōduan iuqlt uala kin^c hal-
lo fulq vagō halgaffa (9) Kezdic uala
ke· q̄tèt q̄ taneituani mēf volna è
pelda bèžed / (10) Kienè q̄ monda
Tùnètec aduā vagō megèfmèznetec
iftèn ožaganac titkiat / egèbecn^c ke-
peldabèžedecbèn |

Lucas

63va

hog latnā ne laffanac τ haluan ne
èzLènèc (11) Ež ke· è peldabèžed /
a· mag až iftènn^c igèiè (12) Ki ke· až
vt felrè è f̄ et èžec ažoc kic haffac
a ž i g e t¹ hog ne higgèn^c τ ne
v̄duqžoflèn^c (13) Dè kic a· k̄ouefrè
è f̄ t è n^c / èžec ažoc kic micor hal-
langac až igèt q̄žm̄el fogaggac a ž t
/ τ èžecn^c gokèžec inL mezt² idèiglèn
hižic / τ kèleztètⁿ idèiebèn èl tauož-
nac (14) Mèllèc ke· a· tūuifbè èftèn^c
/ èžec ažoc kic micō hallangac / žōz-
galmaffagoctol τ kazdağfagoctol / τ
èletn^c geņezkedètebèn v̄gèkežuen
megfoitatnac / τ nem gimql̄ožn^c /
(15) mèllèc ke· a· io f̄oldbè /
èžec ažoc kic a· io žübèn haluan až
igèt megtažfac τ gimql̄ožn^c beke-
fègbèn / (16) Sènki kè· a· ž̄ouetnèc
meggoituan / nem fedì bè ažt èden-
nèl / auag nē vèti ažt ag ala / de
vèti ažt a· gežta taztoza / hog a·
h a ž b a bēmenq̄c laffac a· vilagot
/ (17) mezt n̄l³ oī titoc ki megnē
ièlentètic / τ n̄l oī reitec ki megnē
èfmèztètic / τ ièlenetrè ne iq̄ȳon (18)
Laffatoc |

63vb

ažet m̄ikeppèn hallotoc / mezt kinèc
vagō annac adatic / τ valakinèc n̄l /
τ meffet alait vallani èluetètic q̄tollq̄

¹ Az e fölött véletlen apró tintafolt.

² Variáns: quia.

tuplum. Haec dicens clamabat: Qui
habet aures audiendi audiat. (9)
Interrogabant autem eum discipuli
eius, quae esset haec parabola. (10)
Quibus ipse dixit: Vobis datum est
nosse mysterium regni Dei, ceteris
autem in parabolis, ut videntes non
videant, et audientes non intelle-
gant. (11) Est autem haec para-
bola: Semen est verbum Dei. (12)
Qui autem secus viam hi sunt
qui audiunt, deinde venit
diabolus et tollit ver-
bum de corde eorum, ne
credentes salvi fiant. (13) Nam qui
supra petram, qui cum audierint
cum gaudio suscipiunt verbum, et
hi radices non habent, qui ad tem-
pus credunt et in tempore tentatio-
nis recedunt. (14) Quod autem in
spinas cecidit hi sunt qui audierunt
et a sollicitudinibus et divitiis et
voluptatibus vitae euntes suffocantur
et non referunt fructum. (15)
Quod autem in bonam terram hi
sunt qui in corde bono et opti-
mo audientes verbum retinent et
fructum afferunt in patientia. (19)
Nemo autem lucernam accendens op-
erit eam vase aut subtus lectum ponit,
sed supra candelabrum ponit, ut
intrans eam videant lumen. (17) Non
est enim occultum quod non mani-
festetur, nec absconditum quod non
cognoscatur et in palam veniat.
(18) Videte ergo quomodo audiatis;
qui enim habet dabitur illi, et qui-
cumque non habet, etiam quod pu-

³ Helyesen: n̄l. Lásd a következő sor-
ban: n̄l.

(19) Iqunen^e ke· q hozia q aña z q atfafiai / z nē közleitheten^e q hozia a· golèkezettöl / (20) z meg izentètet qnèki / Te aña z te atad fiai küuql alnac / akazuan tegedèt latnioc (21) Ki felèluen mōda azocnac En aña z èn atamfiai / èzec kic halgattac iftènn^e igèièt z težic (22) Ig lqt ke· a· napoc eggicbèn / z qfelménè a· haiolkaba z q taneituañi z mōda qnèkie Mènnqnc èl a· to èlue / z felmènn^e / (23) azoc èuèzettèc ke·¹ q èlaluec / z lèzalla a· toba zèlnèc nag fuuatağa / z hañotatnac vala a· h a b o c k a l / z vèzedèlmèzn^e vala (24) Hozia vepuen felkqltec qtet mōduan / Paranolò èluèžonc / z q fel keluè megproreita a· žèlèt / z a· vizn^e haboroiat / z megžonec z lqn n a g lallofağ (25) Mōda ke· qnèkie Hol vagon tū hütqtoc / Kic fèluè ludalkodanac mōduā |

eŵta

64ra

egmafnae Kin^e alaitod èžt / mezt žèln^e z tèngeznèc pazālol z èngèdn^e qnèki / (26) Ki² èuèženèc ke·² gerazénofocnac vidèkecbè ki vagon galilèanac èllenebè (27) Es micō ki mentèc volna a· földzè èlèibè kèlè qnèki neminèmq fèzfiu / ki valuala qzdoqqt imar loc idqcbè / z ruhaul nē oltqzic vala / z hazban nem lakozicuala / de kopozfocban / (28) Ež hog lata i^et le èfec q èlqtq z iuqltq nag žoual mōduan mi ènnèkem³ z tenèked i^e felleğes iftènn^e fia onžolac tegedèt hog ne gètezih èngemet / (29) mezt pazanoluala a· fèzte-

tat se habere auferetur ab illo. (19) Venerunt autem ad illum mater et fratres eius et non poterant adire eum prae turba. (20) Et nuntiatum est illi: Mater tua et fratres tui stant foris volentes te videre. (21) Qui respondens dixit ad eos: Mater mea et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt et faciunt. (22) Factum est autem in una dierum, et ipse ascendit in naviculam et discipuli eius et ait ad illos: Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. (23) Et navigantibus illis obdormivit, et descendit procella venti in stagnum, et complebantur et periclitabantur. (24) Accedentes autem suscitaverunt eum dicentes: Praeceptor, perimus. At ille surgens increpavit ventum et tempestatem aquae, et cessavit, et facta est tranquillitas. (25) Dixit autem illis: Ubi est fides vestra? Qui timentes mirati sunt ad invicem dicentes: Quis putas hic est, quia et ventis et mari imperat, et oboediunt ei? (26) Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae est contra Galilaeam. (27) Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat daemonium iam temporibus multis et vestimento non induebatur neque in domo manebat, sed in monumentis, (28) Is ut vidit Iesum procidit ante illum et exclamans voce magna dixit: Quid mihi et tibi est, Iesu Fili Dei altissimi? obsecro te, ne me torqueas. (29) Praecipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab ho-

¹Variáns: *autem*.

²Variáns: *enavigaverunt autem*.

³Eredetileg ezt kezdte írni a kódexíró: *mū(nèkqnc)*, de tévedését észrevette, és a *mū* betűkapcsolat *m-jének* első szára

az è betű félkörének és ékezetének egy része lett az *m* betű következő két szarából és az *ú* betűből *nn* lett, de az *ú* ékezete megmaradt. Így lett tévesen szándékolt *mū(nèkqnc)*-ből *ènnèkem*.

zètes zèllètnèc hog ki menne az
 èmbezbòl / mezt foc idòcbè foglal-
 tauala m̄g ɔtet / τ megkòtɔztètic
 vala rètèzeteckèl τ bekockal / ɔ 2 i -
 3 ɔ c k è l ɔziɔtètuèn / a·kòtèlèc meg-
 zaggatuā az ɔ2dɔgtɔl / vitèticvala a·
 kiètlènbè / (30) Kèzde ke· ɔtèt i^o
 mōduan / Ki tenèked nèuèd / τ ɔ mōda
 Legio mezt foc ɔ2dɔgɔc mètècuala
 ɔbèle |

64rb

(31) Es kezicuala ɔtèt hog ne pazā-
 lalna nèkic a· mellégbe mennièc /
 (32) Vala ke· ot foc dižnocnac Loz-
 daia a· hégèn ɔziɔtètet / τ kezic uala
 ɔtèt hog èzèztène —¹ ɔkèt² azoc-
 ba / τ èngède ɔ nèkic (33) Ki mene-
 nèc azezt az ɔ2dɔgɔc az èmbezbòl
 / τ bèmenen^o a· dižnocba / τ hiztèlèn
 fòmèzèdec ménè a· Lozda a· toba /
 τ m̄g foitatec (34) Kic³ hog lattac
 volna lènni a· kic ɔziɔcivala èlfuta-
 nac / τ meg mōdac a· vazofban / τ
 a· falucban (35) Ki menen^o ke· lat-
 nioc / mef lɔtuala τ iouèn^o i^ohɔz
 τ lelec az èmbezt kibòl az ɔ2dɔg ki
 mentuala vlèttè ɔ labainal τ meg-
 ruhažtatuā τ ègèz èlmeuèl / τ meg
 felèmenèc / (36) megmōdac ke· ɔnè-
 kic τ èzèc kic lattacuala mikeppèn
 a· legiotol meguigāžotuala / (37) τ
 mēd gezaženofoc vidèkin^o lokaffāga
 kezec ɔtèt hog èlmennè ɔ tɔllɔc
 mezt nag fèlèlmèl taztatnacuala / ɔ
 ke· fèlmēuen a· haioba megfozdola
 / (38) τ kèzi vala ɔtèt a· fezfui kibòl
 az ɔ2dɔgɔc ki mentècuala |

Lucal

64va

hog ɔ vèle volna Elèzèzte ke· i^o
 ɔtèt mōduā (39) Meñ te hazadba τ

¹ Kétbetűnyi törlés.

² A kè betűkapcsolat más betűkből van alakítva.

mine. Multis enim temporibus arri-
 piebat illum, et vinciebatur catenis
 et compedibus custoditus et ruptis
 vinculis agebatur a daemonio in
 deserta. (30) Interrogavit autem
 illum Iesus dicens: Quod tibi nomen
 est? At ille dixit: Legio; quia intra-
 verant daemonia multa in eum. (31)
 Et rogabant illum, ne imperaret illis
 ut in abyssum irent. (32) Erat
 autem ibi grex porcorum multorum
 pascentium in monte; et rogabant
 eum, ut permitteret eis in illos
 i n g r e d i. Et permisit illis. (33) Exi-
 erunt ergo daemonia ab homine et
 intraverunt in porcos; et impetu
 abiit grex per praeceps in stagnum
 et suffocatus est. (34) Quod ut
 viderunt factum qui pascebant, fuge-
 runt et nuntiaverunt in civitatem
 et in villas. (35) Exierunt autem
 videre quod factum est, et venerunt
 ad Iesum et invenerunt hominem
 sedentem, a quo daemonia exierant,
 vestitum ac sana mente ad pedes eius
 et timuerunt. (36) Nuntiaverunt au-
 tem illis et qui viderant, quomodo
 sanus factus esset a legione; (37) et
 rogaverunt illum omnis multitudo
 regionis Gerasenorum ut discederet
 ab ipsis, quia magno timore tene-
 bantur. Ipse autem ascendens navim
 reversus est. (38) Et rogabat illum
 vir, a quo daemonia exierant, ut
 cum eos esset. Dimisit autem eum
 Iesus dicens: (39) Redi in domum

³ Olvasási és másolási hiba küt helyett.

hizdèffèd / mèneickèt tõt iftè tenè-
ked / τ èlmene mēd a· videc zèzent
p̄dicaluā mèneickèt ɔnèki tɔtuolna
i^c (40) Lɔt ke· micor megfozdolt-
uolna i^c tēnger èlue / a·
f o c gòlèkezèt ki veuc ɔtèt / mezt
mēdenec valanac ɔtèt vazoc / (41)
z yme iouɔ eg fèzfiu yaýrus / τ e
vala a· finağoganae feiedelme / τ
èfec i^c nac labaihoz / kezue ɔtèt hog
bè menne ɔ hazaba / (42) mezt ɔnèki
vala eg laña / mōnal tizenkettɔd
èztèndei / τ èz meğhalvala z ug tɔz-
tenec micoz èlmenne h o g a· gòlè-
kezètectɔl meğzoreitatnec / (43) z
vala nemineō nemberi ver folatban
tizenkèt èztèndɔtɔl foguan ki ɔmē-
den iauat vzuofocra kɔltɔttɔ vala
/ τ fem egtɔl megnem viğaztathatec
/ (44) hozia vepec hatmègɔl / τ illète
ɔ ruhaianac pèzèmet / τ legottan
megalla ɔ vézen^e folafa / (45) z
mōda i^c Ki a z ki illètet èngemèt
— —¹ mēden^e ke· m̄gtagaduā mōda
Pet' z kie ɔvèlè valanac / parāLolo è
gòlèkezètec m̄gzozeitnac tege^t / z
getèn^e / z te mōdaz K i a z ki ènge^t
illètet (46) Es i^c mōda / valaki v g
illètet èngemèt mezt e s èn tudō |

64vb

èn bèlɔllèm iozagnac ki mentèt /
(47) Latuan ke· a· nembezi / mezt
nem reitec ɔ nèki / rézkètuē iouɔ z
èfec ɔ labai èlɔt / τ miokezt illèttè
legē ɔtèt megielente mēdz nep èlɔt
z mikeppèn ol hamar meğviğazɔt
legèn / (48) Es ɔ mōda ɔnèki Lanom
tè hütɔd tegedet vduɔzeitèt / meñ
bèkèffeggel (49) Meg ɔ è bèzellèttè
iquen^e nemeflec a· finağoga feiedel-
mehèz monduā ɔnèki Ne akaziad
getrèned è mèl t e z t mezt te
lanod meğholt (50) Ih̄c ke· èz iğe

¹ Piros, zöld, fekete kígyóvonalakkal fedett hosszabb törlés.

tuam et narra quanta tibi fecit
Deus. Et abiit per universam civita-
tem praedicans quanta illi fecisset
Iesus. (40) Factum est autem cum
rediisset Iesus, excepit illum turba;
erant enim omnes exspectantes eum.
(41) Et ecce venit vir, cui no-
men Iairus, et ipse princeps syna-
gogae erat; et cecidit ad pedes Iesu
rogans eum ut intraret in domum
eius, (42) quia unica filia erat ei fere
annorum duodecim, et haec morie-
batur. Et contigit, dum iret, a
turbis comprimebatur. (43) Et mul-
ier quaedam erat in fluxu sanguinis
ab annis duodecim, quae in medi-
cos erogaverat omnem substantiam
suam nec ab ullo potuit curari, (44)
accessit retro et tetigit fimbriam
vestimenti eius; et confestim stetit
fluxus sanguinis eius. (45) Et ait
Iesus: Quis est, qui me tetigit? Ne-
gantibus autem omnibus, dixit Pe-
trus et qui cum illo erant: Praeceptor,
turbae te comprimunt et affligunt,
et dicis: Quis me tetigit? (46) Et
dixit Iesus: Tetigit me aliquis; nam
ego novi virtutem de me exiisse.
(47) Videns autem mulier quia non
latuit, tremens venit et procidit ante
pedes eius, et ob quam causam
tetigerit eum indicavit coram omni
populo, et quemadmodum confestim
sanata sit. (48) At ipse dixit ei: Filia,
fides tua salvam te fecit, vade in
pace. (49) Adhuc illo loquente, venit
quidam ad principem synagogae di-
cens ei: Quia mortua est filia tua, noli
vexare illum. (50) Iesus autem,

haluan fèlèle a· Iañ affanac Ne akazih felnè¹ de Lac hig τ megvduo-
 301 / (51) Es micoz iutotuolna a·
 hazhöz nē èzèžtè valakit bè menni
 9 vèle hanemLac Pètezt τ Iacobot τ
 Ianoft / τ a· Iannac affat τ anhat /
 (52) Siraffac vala ke· azt mēd τ
 gažoflacuala / τ 9 mōda Ne akaziatoc
 liznotoc / mēt nē holtmeg a· Iañ de
 aložon / (53) τ megmouètic vala oštè
 tuduan mezt megholtuolna (54) 9
 ke· foguan 9 kezèet iuolt9 monduan
 Iañ kef fel / (55) τ meğfozdola 9
 žellete / τ legottā felkèlè |

cwta

65ra

τ pazāLola onèki ènni adnioc / (56)
 τ meğremolen^o 9 žulèi / kienèc 9
 pazanLola hog valakinèc ne mōda-
 nac mef lojtvala

IX

Egbè hiuā ke· i^{o2} a· tizenkèt
 aplōkat ada onèkic tēhètsegèt
 τ hatalmat mēdz o2dōgōkōn /
 τ hog a· lèlètezètekèt meğui-
 gāžtanac / (2) τ èzèžtè azocat p̄dical-
 nioc iftènn^o o2žagat τ meğvigažtani
 bètegèkèt / (3) τ monda azocnac
 Sēmit az vtban felnè vegètec sem
 vēžžot lē taffolt sem kènèzèt sem
 penžt / τ ket žocnacat ne vallatoc
 / (4) τ valamèl hazba bèmenèndetec
 oth lakoziatoc / τ onnan ki ne iōyètec
 (5) Es valakic nem vèndp^o tūtōkèt /
 ki mēnuen a· varofbol labatocnac
 porat es³ lèraziatoc azocra valo
 tanofagba (6) Ki mēnuē kè· kèzengn^o

¹ Az / és az e más betűkből alakítva.

² Nestle egyik variánsában: *Iesus*.

³ A szó előtt kis törlés.

audito hoc verbo, respondit patri pu-
 ellae: Noli timere, crede tantum, et
 salva crit. (51) Et cum venisset do-
 mum, non permisit intrare secum
 quemquam, nisi Petrum et Iacobum
 et Iohannem et patrem et matrem
 puellae. (52) Flebant autem omnes
 et plangebant illam. At ille dixit:
 Nolite flere; non est mortua puella,
 sed dormit. (53) Et deridebant cum
 scientes quod mortua esset. (54) Ipse
 autem tenens manum eius clamavit
 dicens: Puella, surge. (55) Et rever-
 sus est spiritus eius, et surrexit
 continuo. Et iussit illi dari mandu-
 care. (56) Et stupuerunt parentes
 eius, quibus praecepit ne alicui
 dicerent quod factum erat.

IX

Convocatis autem duo-
 decim apostolis, dedit illis virtutem
 et potestatem super omnia daemo-
 nia, et ut languores curarent. (2)
 Et misit illos praedicare regnum
 Dei et sanare infirmos. (3) Et ait
 ad illos: Nihil tuleritis in via neque
 virgam neque peram neque panem
 neque pecuniam neque duas tunicas
 habeatis. (4) Et in quacumque
 domum intraveritis, ibi manete et
 inde ne exeatis. (5) Et quicumque
 non receperint vos, exeuntes de
 civitate illa etiam pulverem pedum
 vestrorum excutite in testimonium
 supra illos. (6) Egressi autem cir-

vala kafteloc zèzèt ewangelizaluan /
z vîgâztuan mēdènqt (7) Halla ke-
negèdlq hezodes mēdènekèt mellèc
lezñ^e vala qtqlq / z kètelkedicuala /
azèzt mezt nemèllèctql mōdatnec (8)
hog Ian9 kqlt fèl halottajbol / de
nemèllèctql |

65rb

mezt Illes tètet / egebeçtql ke· mezt
a· regi pphāc k939l kqlt fèl eg / (9)
Es mōda hezodes Ianofl èn nākazam
m̄g / Ki ke· èz kizql èn illètènekèt
halloc z kèzeli vala latni qtèt (10)
Es megfozdoluan az aplōc meg-
mondac qnèki / vala mellèket tqtètèc
vala / Es azoc veuen mene magocnac
kiètlèn hèlèzè ki mondatièc bethfai-
daenac (11) Kit micoz megèlmèztèc
volna a· golèkezètec kquètec qtèt /
z fogada azokat / z bèzel vala qnèkièc
iltèn^e ozzagazol z azokat kic ègèffèg-
nèkul žukqlqoc valanac / meguigāzta
vala / (12) a· nap kè· kèzdet vala
lehailani / z hozia vèpuè a· tizèn-
kèttq mōdanac qnèki / èzèzd èl a·
golèkezètekèt hog mènuen fozdolla-
nac a· caftelocba / z a· falucba mel-
lèc rokon vadnac / z lèffènèc etkèkèt
mezt it pužta hèlèn vagonc (13)
Monda kè· azocnac / Tū aggatoc q
nèkièc ènnièc Es qk mōdanac InLèn
mùnèkqè tqb hanemlac qt kenèrqnc
z kèt halonc / hanèha talantal mū
meññqè el z vegqè ènièc mād è
nepn^e |

Lucas

65va

(14) Valanac ke· mōnal qtžèz èzez
fezfian / z mōda a· taneituanocnac /
Vlteffetec le — —¹ azocat fèzègèc

¹ Ötbetünyi törlés, diszitéssel fedve.

cuibant per castella evangelizantes
et curantes ubique. (7) Audivit
autem Herodes tetrarcha omnia
quae fiebant ab eo et haesitabat eo
quod diceretur a quibusdam (8) quia
Iohannes surrexit a mortuis, a
quibusdam vero quia Helias appa-
ruit, ab aliis autem quia propheta
unus de antiquis surrexit. (9) Et ait
Herodes: Iohannem ego decollavi.
Quis est autem iste, de quo ego talia
audio? Et quaerebat videre eum.
(10) Et reversi apostoli narraverunt
illi quaecumque fecerunt, et assump-
tis illis, secessit seorsum in locum de-
sertum, qui est Bethsaida. (11) Quod
cum cognovissent turbae, secutae
sunt illum, et excepit eos et loqueba-
tur illis de regno Dei, et eos qui cura
indigebant sanabat. (12) Dies autem
coeperat declinare, et accedentes
duodecim dixerunt illi: Dimitte tur-
bas, ut euntes in castella villasque
quae circa sunt divertant et in-
veniant escas; quia hic in loco
deserto sumus. (13) Ait autem ad
illos: Vos date illis manducare. At
illi dixerunt: Non sunt nobis plus
quam quinque panes et duo pisces;
nisi forte nos eamus et emamus
in omnem hanc turbam escas. (14)
Erant autem fere viri quinque milia.
Ait autem ad discipulos suos:
Facite illos discumbere per convivia

žezēt ɔtuèneuèl / (15) z ug tɔnèc z
 mèdenekèt le ùltèten° / (16) Vèuē ke·
 az ɔt keñèzèkèt z a· kèt halakat
 tèkentè meñbè z m̄g alda azokat z
 meḡzèḡe z oḡta ɔ taneituañnac hog
 vètnec a· golekezètec elèibè / (17)
 z mèden° ɔnèc z meḡegèḡeden° / z
 fel vètètec mel megmazadot vala
 azoçtol a· dèzebecbɔl tizènkèt fùlès
 kofazzal (18) Es ig lɔt micoz ɔmaḡa
 volna imadkoçuan/valanac a· taneitua
 naoc ɔ vèlè z kèzde azocat mōd
 uan kinèc mōdnac èngemèt —¹
 a· golekezètec / (19) Es ɔk fèlèlènèc
 z mondanac È g è b è c Ianɔ bap
 tiftanac egèbèc illèfn° egèbèc ke· /
 mezt az èlebi pphāc koççol kołt fel
 eg (20) Monda ke· ɔnèkic Tu ke· kin°
 mōdotoc èngemèt Felèluen Simon
 Petez mōda Iftèn° x°anac Es ɔ
 meḡfeduē azokat pazanlola hog vala
 kinèc nè mōdanac èzekèt (22) mōd
 uan mezt èmbez fianac lokat kél
 zènuèdni / z meḡutaltatni a· vènèc
 tɔl / z a· papoc feièdèlmitɔl / z az |

65vb

iraftudoçtol z meḡolètni z hazmad
 napon fèl kèlni / (23) Mōd uala ke
 mèdènecn° / Ha ki akaz iɔni èn vtan
 nam meḡtaḡagga ɔ magat z fel
 vegè ɔ kèzèçtet mèdç napon z koçef
 fen èngemèt (24) Mezt ki akazanga
 ɔ lèlket vduçzeitèni èluèçti azt /
 dè ki eluèçtèndi ɔ lèlket èn èzettèm
 vduçzeiti azt / (25) mezt mit haçnal
 èmbezñ° ha mèd è vilagot nèziè /
 ɔmaḡat ke· èluèzèffè / z ɔnɔ maganac
 vèzedèlmèt² / (26) Mezt ki èngemèt
 z èn bèzedemèt meḡutalāga / azt
 èmbezñ° fia m̄ḡvtalla micoz iouènd
 ɔ nagfagaban / z ɔ atfaeban / z a·
 fcènt angalokeban (27) mōdom ke·

quinquagenos. (15) Et ita fecerunt,
 et discumbere fecerunt omnes.
 (16) Acceptis autem quinque pani
 bus et duobus piscibus, respexit in
 caelum et benedixit illis et fregit et
 distribuit discipulis suis, ut ponerent
 ante turbas. (17) Et manducaverunt
 omnes et saturati sunt. Et sublatum
 est quod superfuit illis, fragmento
 rum cophini duodecim. (18) Et
 factum est cum solus esset orans,
 erant cum illo et discipuli; et
 interrogavit illos dicens; Quem me
 dicunt esse turbae? (19) At illi
 responderunt et dixerunt: Iohan
 nem Baptistam, alii autem Heli
 am, alii vero quia unus propheta
 de prioribus surrexit. (20) Dixit
 autem illis: Vos autem quem me
 esse dicitis? Respondens Simon Pe
 trus dixit: Christum Dei. (21) At ille
 increpans illos praecepit ne cui
 dicerent hoc (22) dicens: Quia oportet
 Filium hominis multa pati et repro
 bari a senioribus et principibus sacer
 dotum et scribis et occidi et tertia
 die resurgere. (23) Dicebat autem
 ad omnes: Si quis vult post me venire
 abneget semetipsum et tollat crucem
 suam cotidie et sequatur me. (24)
 Qui enim voluerit animam suam
 salvam facere, perdet illam; nam qui
 perdiderit animam suam propter
 me, salvam faciet illam. (25) Quid
 enim proficit homo, si lucretur
 universum mundum, se autem ipsum
 perdat et detrimentum sui f a c i a t ?
 (26) Nam qui me erubuerit et meos
 sermones, hunc Filius hominis eru
 bescet cum venerit in maiestate sua
 et Patris et sanctorum angelorum.
 (27) Dico autem vobis vere: Sunt

¹ Rövidebb törlés, részben díszítéssel fődve.

² Utána kimaradt: *tegen*.

tú nêctec Bizôn vadrac az it alloc
 kq339l nêmettec kie nê koftollac a
 halalt mignem laffac iftên^e ozâgat
 / (28) Lqt ke· èz igéc vtâ mōnal
 nōlô nap / τ vèle veue Petezt z Ia-
 cabot z Ianoft z fel mene a· hegrê
 hog imadkozuec (29) τ ug lqt / micoz
 imadkozuec megvaltozuec q ozâcia-
 nac zêmêlê / τ q ruhażatfa feiez meg-
 fenêleduen / (30) τ ime ket fezfiac
 bêželn^e uala q ||

eŵta

66ra

vèlê / (31) Lattattac vala ke· moyfes
 z Ifês a· nagfagban z bêželn^e vala
 q halalazol kit megtqkellëndq volna
 ihzlm̄bê / (32) dè pêtez z kie qvèle
 valanac megnêhèzettêc vala¹ alō-
 mal / τ felebrêduê latak q nagfagat
 z a· kêt fezfiac kie alnac vala q vèle
 / (33) z vg lqt micor èltauożnanac
 q tqllq mōda pêter ic^e nac / Pazan-
 lolo io nêkqnc it lènnqnc alkof-
 fone it harg hailakot eggèt tenèked
 / z eggèt moyfeln^e / z eggèt ilfelnêc
 nem tuduan mit mōdana (34) Q
 ke· èzekèt bêžellette lqn n a g kqđ
 z m̄g kqđnekeze azocat / τ fel menên^{e2}
 azoc a· kqđbê bē menêttêc / (35) Es
 lqn žo a· kqđbql mōduan E3 èn
 zèzètq fiam qtèt halgaffatoc / (36)
 z micor è žo lènne leletec i^e qnqmağa
 z qc felèmen^{e3} z fênkinêc fêmit fem
 mondanac anapocban èzeczql mel-
 lekèt lattacuala (37) Vg lqn ke· ma-
 fod napon qk a· hegrql ležallattoc
 èlêicbê kèlê q nèkie foc golêkezèt /
 (38) z ime eg fezfiu a· golêkezèt kq3-
 39l ki iuqltq monduan / Mèftê |

aliqui hic stantes, qui non gustabunt
 mortem, donec videant regnum Dei.
 (28) Factum est autem post hæc
 verba fere dies octo, et assumpsit
 Petrum et Iacobum et Iohannem et
 ascendit in montem ut oraret. (29) Et
 facta est, dum oraret, species vultus
 eius altera et vestitus eius albus e t
 refulgens. (30) Et ecce duo viri
 loquebantur cum illo. (31) Erant
 autem Moyses et Helias visi in
 maiestate et dicebant excessum eius,
 quem completurus erat in Hierusa-
 lem. (32) Petrus vero et qui cum
 illo erant gravati erant somno. Et
 evigilantes viderunt maiestatem eius
 et duos viros qui stabant cum illo.
 (33) Et factum est, cum discederent
 ab illo, ait Petrus ad Iesum: Praelap-
 tor, bonum est nos hic esse, e t faci-
 amus tria tabernacula, unum tibi
 et unum Moysi et unum Heliae;
 nesciens quid diceret. (34) Hæc
 autem illo loquente, facta est nubes
 et obumbravit eos; et timuerunt
 intransibus illis in nubem. (35) Et
 vox facta est de nube dicens: Hic
 est Filius meus dilectus, ipsum au-
 dite. (36) Et dum fieret vox, in-
 ventus est Iesus solus. Et ipsi ta-
 cuerunt et nemini dixerunt in illis
 diebus quidquam ex his quae vide-
 rant. (37) Factum est autem in
 sequenti die, descendentibus illis de
 monte, occurrit illis turba multa.
 (38) Et ecce vir de turba exclamavit
 dicens: Magister, obsecro te, re-

¹ Későbbi betoldás, megszakítással a sor végén és a következő sor elején.

² Másolási hiba *felèmen^e* helyett.

³ A fordító valószínűleg a *tacuerunt* állítmányt *timuerunt*-nak olvasta, és ezt fordította le.

onǵollac tegedèt tèkénL èn fiamra /
mezt eggetlèn eg ènnèkem / (39)
z ime a· zèllèt megfòglalta ǵtèt z
hiztèlèn iuǵlt z le èiti / z a· taiteckal
megvndokèita¹ ǵtèt / z lac alig tauo-
zic èl meǵnǵnen ǵtèt / (40) z kèzè te
taneituanidat hog ki vetnec aǵt z nē
tehetec (41) Fèlèluē ke· i^o mōda O
hütǵtlèn nēzèt / z viǵza viuo miglèn
lèzèc tívèlètèc z m i ĝ l è n žènuèd-
lèc tütǵkèt hoziad idè te fiadat / (42)
Es micoz hozia kǵzèleitèc uolna le
èite ǵtèt aǵ ǵzdǵǵ z meǵnǵne / (43)
z meǵpozeita i^o a· fèztèzètes zèllètèc
z meǵuigǵta a· gèzmekèt z mǵ ada²
ǵtèt ǵ atfanac / (44) Lodalcodnac-
uala ke· mēdenec iftēn^o naglagā z
mēdenec mēdenecbē Lodalkoduan /
mèllèket tēzènuāla / mōda ǵ taneit-
uaninac vèftetec e bežèdèket ti
zuuetece[n] / mēt iǵuèdo hog
embeznèc fia elazoltaffec embezece-
kezecehèn / (45) z ǵc nem ezticuala
eǵ iget z vala befed'zet ǵ[tolle]³ elǵ-
tǵc z felicuala mǵkezdèni ǵtèt eǵ
igèzǵl (46) Bemènè ke· ǵ bèleiec e
gondolat / Ky ||

Lucal

66va

ǵ kǵzǵllǵc nagob volna (47) z i^o
Latuan ǵ zúuǵnec gondolatit foga
eg gèmeket z allaptata ǵtèt ǵ mel-
lette (48) z mōda ǵnekic valaki⁴ vèdi
e gèmeket en neuēbe enge^t vezè z
valaki⁴ vènd⁵ enge^t vezÿ ǵtèt kÿ
ezeztet enge^t mēt kÿ küffeb mend
ticozǵttetec aǵ nagob: (49) Feleluen

¹ A *l* mellékjele elmaradt.

² A következő szótól a III. kéz írása. Vö. a 21 vb 26–30-ig a II. kéz írása.

³ A szó fölöslegességét az alatta levő pontok jelzik, ez a törlésnek a III. kézre jellemző formája.

spice in filium meum, quia unicus est mihi, (39) et ecce spiritus apprehendit eum, et subito clamat, et elidit et dissipat eum cum spuma et vix discedit dilanians eum. (40) Et rogavi discipulos tuos ut eicerent illum, et non potuerunt. (41) Respondens autem Iesus dixit: O generatio infidelis et perversa, usquequo ero apud vos et patiar vos? Adduc hue filium tuum. (42) Et cum accederet, elisit illum daemonium et dissipavit. (43) Et increpavit Iesus spiritum immundum et sanavit puerum et reddidit illum patri eius. (44) Stupebant autem omnes in magnitudine Dei, omnibusque mirantibus in omnibus, quae faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. (45) At illi ignorabant verbum istud, et erat velatum ante eos, ut non sentirent illud, et timebant eum interrogare de hoc verbo. (46) Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset. (47) At Iesus videns cogitationes cordis illorum apprehendit puerum et statuit illum secus se (48) et ait illis: Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo me recipit, et quicumque me receperit recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes hic maior est. (49) Respondens autem

⁴ Az *l* betűbe bele van írva az utána következő *a*, úgy hogy az *l* szára része az *a* betűnek is. Vö. ugyanitt a 13. sorban: *mōda*; a *d* alsó szára része az *a* betűnek is.

⁵ Az *é* voltaképpen hanyagul írt *è*; vö.: 31–2.

ke: mōda Ianos panlolo latanc nemellèt te neuedben 92d99gt kiuet9t z megtiltoc 9tet mēt nē k9uèt t e g e d t miuel9c (50) z mōda azocnac i° Ne acaziatoc megtiltanatoc 9 t e t / mēt k9y ninL miellèn9c¹ miēt9c¹ vagō (51) Vg 9t ke: micō betellelednen° 9 eluetelen° napi / z 9 èz99e9te 9 òcáiat hog² mēne Ierulalebe³ (52) z ezezte coueteket 9 zemele el9t Hog⁴ ezeduen bemēnēc Samāitanofocnac vazofocba z⁴ kezeletet tennen° 9neki (53) z nem fogadac 9tet mēt 9 orcáia vala Ihzlmbe menēuol / (54) Micō ke: lattacuolna 9 taneituami⁵ Iacab z Ianos mōdanac v2am akazodé |

66vb

mōguc hog tu3 zallon lé° mēbol z megeméz3é azocat mi k e p p e n t 9 t I l l è s (55) z meg fozdoluā m9g poze9ta 9ket mōduā Nem tugatoc k9y zelleti vattoc / (56) Mezt nē 9t embēn° fia lelkekèt eluezteni de vduozeiteni z elmenen° maf caftelba: (57) Vg 9t ke: 9c az utban 9azattoc mōda egnemel 9neki k9uetlec teg^t valahoua mēnēdez / (58) Es i° mōda 9nek9 rauazocnac licoc vagon z mēni repof9nec fezkec / embez9fianac ke: ninL houa feiet ha9tani: (59) Monda ke: a maficnac k9uès enge^t z az mōda vrā ezezel èl9zer enge^t mēnem z eltemetnē en atfāat (60) z mōda 9neki i° hadel hog a halottac temeffecel 9 halottocat te ke: menēl z hirdeffed iftēn° o2zagat / (61) z az mas mōda k9uetlec tege^t vrā / dē el9ze2⁷ ezezel enge^t7

¹ A latinban 2. személy.

² Az o sor fölötti betöldás.

³ A második e betűről lemaradt a rövidítés jele.

⁴ A latinban a két kötőszó fordított sorrendben van.

Iohannes dixit: Praeceptor, vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia et prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. (50) Et ait ad illum Iesus: Nolite prohibere; qui enim non est adversum vos, pro vobis est. (51) Factum est autem, dum complerentur dies assumptionis eius, et ipse faciem suam firmavit ut iret in Hierusalem. (52) Et misit nuntios ante spectum suum, et euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum, ut pararent illi. (53) Et non receperunt eum, quia facies eius erat euntis in Hierusalem. (54) Cum vidissent autem discipuli eius Iacobus et Iohannes, dixerunt: Domine, vis dicimus ut ignis descendat de caelo et consumat illos? (55) Et conversus increpavit illos dicens: Nescitis cuius spiritus estis. (56) Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare. Et abierunt in aliud castellum. (57) Factum est autem, ambulatibus illis in via, dixit quidam ad illum: Sequar te quocumque ieris. (58) Dixit illi Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidos; Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. (59) Ait autem ad alterum: Sequere me; ille autem dixit: Domine, permitte mihi primum ire et sepelire patrem meum. (60) Dixitque ei Iesus: Sine ut mortui sepeliant mortuos suos; tu autem vade et annuntia regnum Dei. (61) Et ait alter: Sequar te Domine, sed per-

⁵ A mi szótag sor végén utólag beírva.

⁶ Az é ékezezte a betűből jobbra, a fölötté levő g függőleges szár részével érintkezik.

⁷ Szórendi variáns: *primum permittē mihi*.

m ē n e m τ m̄gmōdanom azocnac
kie othon vadnac (62) mōda ||

eŵta

67ra

oneki i^o fenki nēkež iftēē^{o1} o2zagaba
m ē n i k ŷ ezeztŷ q kezēt az ekeze
τ hatmege nēž:

X 10²

Ezec vtan: ke· valazta vr τ mas
hetuēkēttot τ ezezette² azocat
kettē τ ketten q o2caia elōt
mend'n vazafba τ helre / houa
quala menēdq / (2) τ mōduala q
onekie: Valobizon az aratat [ke3]⁴
foe a mūcafoe⁵ ke: keuefec kerietec
azezt az aratatnac vrat hog èrezie⁶
a mūcafocat qaratafaba: (3) Eregge-
tec ŷm èn⁶ ezeztlec titeket mikeppen
bazanocat fazeafocnac co3icbe (4) ne
acaziatoc vifelnecet fakocat τ se
talot se fazucat τ fēkinee az vtbā
ne k939nnètèc (5) valamel hazba
bēmenēd'tèc èl9zer mōgatoc Bekefeg
è haznac (6) τ ha ot lēnd bekefegn^o
fia megñugozec tibekefegtec qraŷta
/ Ha ke: nē t i b e k e f e g t e c meg
tihoziatoc fozdol / (7) azon hazbā
lakoziatoc ke: euē τ ŷuan mēllèc⁷
azocnal vadnac m̄t melto mūkas q
erd'men^o: Ne acariatoc mēnetec haz-
bol hazba: (8) Es |

¹ Az *if* szóttagot az előző sor végén kezdte írni a másoló, de kitörölte, a törülés után megmaradt a választójel. A következő sor elején valószínűleg leírta a *tēn^c* szórészt, ezt is nagyrészt kitörölte, a sor elejére betoldotta az *iftē* szórészt. Talán nem akarta elválasztani a szót.

² A X alatt vékonyan feketével.

³ Helyesen: *ezeztettē* RMNy. III. [375.]

⁴ A szó felesleges voltát a betűk alatt pontokkal jelzi a másoló.

mitte mihi primum renuntiare his
quae domi sunt. (62) Ait ad illum
Iesus: Nemo mittens manum suam
ad aratrum et respiciens retro aptus
est regno Dei.

X

Post haec autem designavit Do-
minus et alios septuaginta duos et
misit illos binos ante faciem suam
in omnem civitatem et locum, quo
erat ipse venturus. (2) Et dicebat
illis: Messis quidem multa, operarii
autem pauci. Rogate ergo dominum
messis, ut mittat operarios in mes-
sem suam. (3) Ite: ecce ego mitto
vos sicut agnos inter lupos. (4)
Nolite portare sacculum neque
peram neque calceamenta et nemi-
nem per viam salutaveritis. (5) In
quacumque domum intraveritis
primum dicite: Pax huic domui. (6)
Et si ibi fuerit filius pacis, requie-
scet super illum pax vestra; sin
autem, ad vos revertetur. (7) In
eadem autem domo manete edentes
et bibentes quae apud illos sunt;
dignus est enim operarius mercede
sua. Nolite transire de domo in
domum. (8) Et in quacumque

⁵ Helyesen: *mūcafoe*. RMNy. III. [375.]

⁶ Az őskéziratban minden bizonnyal *è2ž-
iè*, illetőleg *èn* volt, de a III. kéz csak
annyit látott, hogy az első *è* betűn, ille-
tőleg az *èn* szón a betűtől különállónak
tekintendő ékezet van, és *ō* ezt az éke-
zetet pontnak írta le e helyeken és több-
ször másutt is. Vö.: Bevezetés, 31–32.

⁷ Az eredetiben *mēllèc* lehetett, vö. BK
12: *mēllèc*; 3, 4, 6, 15; *mēllèkèt* stb.

valamel vazafba bemenéd'tec z fogadandnac titékèt egetec mellèc tinctec elotocbe vettetn^o (9) z vigáz-iatoc betegekèt kie abban vadnac z mōgatoc qnèkic elcōzelèyt ticōzitecbe iftèn^o orzaga (10) valamel vazafba bemenéd'tec z nē fogadandnac titékèt kýmēuen q vcaiba mōgatoc (11) l a b a i n c n a c porat z kÿ mizeāc ragadot tiuazoftocbol letozluc tÿreatoc azt d'maga tuggatoc mnt elcōzeleÿt iftèn^o o2zaga: (12) Mōdom tinctec mnt cōnueb lezen anapon Sodomnac hognē a vazafnac (13) ÿaÿ teneked Cozo3aim¹ ÿaÿ tene^d Bèthfaÿda mnt ha Tyrufbā z Sydōbā lottecuolna è ÿozagoc mellèc tÿbennetec lottec regēten cili-ciūba z hamubā vluē pniat taztot-tauolna (14) d' valobizon Tyzufnac z Sydonnac kōnueb lezen iteletben hognē tinctec (15) z te Caphānaom menniglen² felmagaÿtatol pokliglan èlmèzeitetèl (16) Ki tütōket halgat èngemèt halgat / z ki tütōkèt vtal / vtaffa qètè ki èzèÿtet èngemèt (17) Megfozdolanac ke a hētuenkettō q2q̄mèl mōduā Vram q2dōgōc es èngedn^o münèkōne te nēuedbè (18) Es mōda qnèkic / Latom vala fathant mikent villamatot meñbōl lè hullatta (19) Es ime attam tünèctec hatalmat kegocra z sco2pioera nōmotnotoc / z èllèfegn^o mēden tehèt-legezè z fēmi nē azt tünèctec |

Lucas

Dè valobizon èbbèn nē q2q̄ffètec mezt ÿèllètec èngedn^o tünèctec /

¹ A következő szövegrész egészen a 15. vers *menniglen* szaváig bezárólag lapalji betoldás, jellel a helyére utalva.

civitatem intraveritis, et susceperint vos, manducate quae apponuntur vobis (9) et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite illis: Appropinquavit in vos regnum Dei. (10) In quamcumque autem civitatem intraveritis, et non susceperint vos, exeuntes in plateas eius dicite: (11) Etiam pulverem, qui adhaesit nobis de civitate vestra, extergimus in vos; tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. (12) Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati. (13) Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio et cinere sedentes paeniterent. (14) Verumtamen Tyro et Sidoni remissius erit in iudicio quam vobis. (15) Et tu Capharnaum usque ad caelum exaltata, usque ad infernum demergeris. (16) Qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. (17) Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes: Domine, etiam daemonia subiciuntur nobis in nomine tuo. (18) Et ait illis: Videbam satanam sicut fulgur de caelo cadentem. (19) Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones et super omnem virtutem inimici, et nihil vobis nocebit. (20) Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subiciuntur, gaudete

² Eddig a III. kéz (a korábbi szakirodalom szerint II. kéz), innen kezdve végig az I. kéz: Németi György írása.

929 Mètéc ke· mezt tú nèuètéc izuan vagon meñnècbèn (21) Azon idòbèn vigada scént zèllètèn z monda Valloc tenèked meñn^o z földnèc v2a / mezt èlreitettèd èzeket a· bõllectõl z az ildomofoctol z megìèlentettèd azocat apzodocnac Vg afa mezt ug kelletet te èlõttèd (22) Menden^o adattac ènnèkem èn atamtol / z senki nè èfmezte ki légè fiu hanemlac afa / z ki legen afa hanèlac fiu / z kinèc akazāga fiu megìèlètèni (23) Es megfozdoluā 9 taneituānihoz mōda / Bodoğ žemec kic lattac mellèkèt / tú lattoc / (24) mezt mōdom tūnèc- tec mezt foc pphāc z kizaloc akaz- taeuolna latnioc mellèkèt tú lattoc z nē lathattac / z hallanioc mellèkèt hallotoc z nē hallottac (25) Es ime nemèl a· tōzuē tudoc kōz3õl felkèlè kèfèstuē õtèt z monduan Mèftez mi teuèn hatom az 92oc elètet (26) z 9 mōda õnèki / A· tōzueñbèn mi vagon iruan mikeppèn oluafod / (27) 9 fèlèluē mōda zèzèffed te vradat iftènedèt mēd tè |

67vb

zueddèl z mēd te lelkeddèl z mēd te èzõddèl z mēd te èlmeddèl z te fèlèdet mikent tenmagadat / (28) Es 9 mōda Igāzan itèled¹ Ezt tegèd z èl3 (29) A ke· akazuan megigāzeita- ni õmagat monda i^onac Es ki èn fèlèm (30) Fèl tèkentuē i^o monda Nèminèm9 èmber žaluala ie ihzlm- bõl iezichoba / z èfec toluaioc kōzibè kic es ñg fožtac õtèt / z Lapafoc reia vètuen èlmenen^o fèl èlèuènen hag- uan / (31) Tõztenèc ke· hog nemel pap žalana le azon vton z latuā õtèt èlmula / (32) Azoneppè es a- leuita / micoz volna az u t mèllèt z latuā õtèt èlmula (33) Nèminèm9

autem quod nomina vestra scripta sunt in caelis. (21) In ipsa hora exsultavit Spiritu Sancto et dixit: Confiteor tibi Pater, Domine caeli et terrae, quod abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Etiam Pater, quoniam sic placuit ante te. (22) Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo scit quis sit Filius nisi Pater, et quis sit Pater nisi Filius et cui voluerit Filius revelare. (23) Et conversus ad discipulos suos dixit: Beati oculi qui vident quae vos videtis. (24) Dico enim vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis, et non viderunt; et audire quae auditis, et non audierunt. (25) Et ecce quidam legisperitus surrexit tentans illum et dicens: Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo? (26) At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? (27) Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis et ex omni mente tua et proximum tuum sicut teipsum. (28) Dixitque illi: Recte respondisti: hoc fac, et vives. (29) Ille autem volens iustificare seipsum dixit ad Iesum: Et quis est meus proximus? (30) Suscipiens autem Iesus dixit: Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hiericho et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum et, plagis impositis, abierunt semivivo relicto. (31) Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via et, viso illo, praeteriit. (32) Similiter et Levita, cum esset secus locum et videret eum, pertransiit. (33) Samaritanus

¹ Utána rövid törtéls.

Samazitan9 ke· utat utaluā iuta 9
 hozia / τ latuan 9tèt izgalmaffagra
 režžèztètec / (34) τ megk9zèlcituē
 megk9t9ze 9 fèbèit / bèle 9tuen olaít
 τ bozt / τ vètuē ažt 9 bazmaza mōda^{3a}
 a· Itallo taztonac hog 9 žozgalmaffa-
 gát vífélne / (35) τ mafod napon
 v9n kèt penžt τ ada a Itallo taztonac
 τ mōda / vallad 9 žozgalmazatoffa-
 gát / τ valamit k9ltèndèž 9 reia
 èn mic9 meğf9z9dolandoc meğ adom
 tenèkèd (36) E har9 k9z99l ki tèt-
 èic tenèkèd ||

eŵat

68ra

hog rokonb volt annac ki a· toluaioc
 k9zibè èfet (37) Es až mōda Ki až
 izgalmaffagot tott9 9 nèki / Es
 mōda annac i° Meñ èl te es azonkep-
 pèn tég (38) Vg 9t ke· micoz — —⁴
 mennè Es 9 bèmene eg nēminè9
 kaftelba / τ nēminè9 nemberi mazta
 nèu9 bè fogada 9tèt 9 hazaba / (39)
 τ ènn° vala huğa māia nèu9 Ki
 bižon vluen v2nac labainal halgatta
 vala 9 igèit (40) Mazta ke· žozgal-
 mazicuala a· gakožta valo žolgalat-
 hoz Ki meğalla τ monda Vram nīl
 tenèkèd žozgalmazatod / hog èn
 huğom ènmağamat hagot žolgal-
 nom Mongad ažèt 9nèki hog fègel-
 ièn ènge^t (41) Es fèlèluen mōda 9nèki
 vr Mazta mazta žozgalmazatos vag
 / τ fokacbā habozoltatolm9 (42) Bi-
 žon eg kellèmètes Mazia iob režt
 valažtot 9 m a g a n a c ki nē vetè-
 tic èl 9t9l9

autem quidam iter faciens venit
 secus eum et videns eum, miseri-
 cordia motus est. (34) Et appropians
 alligavit vulnera eius infundens
 oleum et vinum et imponens illum in
 iumentum suum duxit in stabulum
 et curam eius egit. (35) Et altera
 die protulit duos denarios et dedit
 stabulario et ait: Curam illius habe et
 quodcumque supererogaveris ego
 cum rediero reddam tibi. (36) Quis
 horum trium videtur tibi proximus
 fuisse illi, qui incidit in latrones?
 (37) At ille dixit: Qui fecit miseri-
 cordiam in illum. Et ait illi Iesus:
 Vade et tu fac similiter. (38) Factum
 est autem, dum irent, et ipse intra-
 vit in quoddam castellum, et mulier
 quaedam Martha nomine excepit
 illum in domum suam. (39) Et huic
 erat soror nomine Maria, quae etiam
 sedens secus pedes Domini audiebat
 verbum illius. (40) Martha autem
 satagebat circa frequens ministe-
 rium; quae stetit et ait: Domine,
 non est tibi curae, quod soror mea
 reliquit me solam ministrare? dic
 ergo illi ut me adiuvet. (41) Et
 respondens dixit illi Dominus: Mar-
 tha, Martha, sollicita es et tur-
 baris erga plurima. (42) Porro unum
 est necessarium. Maria optimam
 partem elegit, quae non auferetur
 ab ea.

^{3a} Az öskézirat fordítója a latin *duxit* szót *dixit*-nek nézte, ezt fordította így: *mondá*, és aztán ehhez alakította a mondat többi részét.

⁴ Valószínűleg egy félbehagyott *b*, vö. két szóval odább: *bēmene*.

Es ug löt micor volna eg nemi-
nemö hefbèn imadkozuan hog
megzontuolna monda eg ö ta-
neituañi k9339l Vram tanèh
müket imadkozñöc / mikeppèn es
Iang taneitotta ö taneituañit (2) Es
monda ö |

68rb

nèkie Mikor imadkoztoe mongatoc
/ Mü afañe ki vag meñnècbèn¹ /
Scèntèlteffec te nèüed I9y9n te oz-
zagöd Légèn te akazatöd mikent
meñbèn τ azökent földön² (3) Mü
mèd3 napi keñèz9nkèt aggad mü-
nèk9nc ma (4) Ès bolaffad mü
nèk9nc bün9nkèt / mezt biz9ñ es
mü mèd3 münèk9c vétènd9n° Es ne
vig müket kefeztètbe (5) Ès m9da
az9cnac — —³ Kin° tú k9339llètec
vagon baraffa / τ megèn ö hozia
éfèlkoz9n τ möd 9nèki Bazatom k9l-
l9n9zih ènnèkem hazom keñèzèt (6)
mezt èn bazatom i9t az vtbol èn⁴
hoziam / τ nñ mit vèffèc ö èlèibè /
(7) τ ö bèl9l fèlèluen m9gon / Ne nè-
hèzèl èn hoziam mezt imar aitomat
bè rèkèztèttèm / τ èn gèzmekim èn
vèlèm hailakomban nem kèlhètec
fèl / τ nè adhatom tenèked / (8) τ
ha az hog megnè z9nèdic koltaguan
m9dom tünèctec mezt es ha nè
agga 9nèki felkèluen azezt hog ö
bazaffa legè / de maga felkèl ö iam-
boztalanfagaiezt / τ agga 9nèki vala-
meneièc kèllèmetefec / (9) Ès èn
m9dom tünèctec Kezietec τ |

Et factum est cum esset
in quodam loco orans, ut cessavit,
dixit unus ex discipulis eius ad
eum: Domine, doce nos orare,
sicut docuit et Iohannes discipulos
suos. (2) Et ait illis: Cum oratis di-
cite: Pater, sanctificetur nomen
tuum, adveniat regnum tuum. (3)
Panem nostrum cotidianum da no-
bis hodie. (4) Et dimitte nobis
peccata nostra, siquidem et ipsi
dimittimus omni debenti
nobis. Et ne nos inducas in tenta-
tionem. (5) Et ait ad illos: Quis
vestrum habebit amicum, et ibit
ad illum media nocte et dicet illi:
Amice, commoda mihi tres panes,
(6) quoniam amicus meus venit de
via ad me, et non habeo quod
ponam ante illum; (7) et ille deintus
respondens dicat: Noli mihi molestus
esse, iam ostium clausum est, et
pueri mei mecum sunt in cubili;
non possum surgere et dare tibi.
(8) Et si ille perseveraverit pulsans,
dico vobis, etsi non dabit illi sur-
gens eo quod amicus eius sit, propter
improbritatem tamen eius surget et
dabit illi quotquot habet necessa-
rios. (9) Et ego dico vobis: Petite,
et dabitur vobis; quaerite, et in-
venietis; pulsate, et aperietur vobis.

¹ Variáns: *pater noster qui es in caelis.*

² Variáns: *fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra.*

³ Fèlsornyí törlésen díszítés.

⁴ Az n törlésre írva.

adatic tünèctec kèzèffètec z léltèc
koltagiatoe z m̄g nittatic tünèctec
(10) Mezt mendèn ki kèz vezèn z ki
kèrès lèl / z koltagonac megnittatic
(11) Ki kèz a zèt tũ kq33ollètec kenè-
zèt affatol / mi nē kquèt noit nēki
auag halat minē kegot ad nēki a-
halezt / (12) auag ha kezènd tikmo-
nat / minèm noit nēki feozpiot /
(13) Ha azezt tũ iollèhet gonožoc
lègètec tuttoe io adomañocat adno-
toc tũ fiaitocnac / mēt inkab tũ
meñnèi afatoc ad io žèllètet o tèt
kezoçnèc (14) Es vala i^c q2d99ot ki
vèt9 z a- vala nema / z micoz ki vèttè
uolna az q2d99ot meğžolala a- nema
/ z Ludalkottac a- gòlèkežètec / (15)
nemèffèc ke- q kq33oll9c mōdottac
Bèlzebuppall q2d99oc fèiedèlmèuèl
vètki az q2d99okèt / (16) z egèbèc
kefeztuè mēni ièlenfegèt kquètn^c vala
9 t9ll9 (17) O ke- hog lata 9 gondolat-
tocat mōda 9nekic Menden ožzag
9n9 bènne meg ožlatot megpužtol-
tatic z haz hazra omol / (18) Es ha
ke- sathanas 9n9 bènne meğožlatot
mikent allapie |

9 ožžaga / mezt mōdotoc èngemèt
belzebuppall ki vètnē q2d99okèt /
(19) Ha ke- èn bèlzebuppall vètic
ki¹ q2d99okèt / [k]tu fiaitoc kiuèl
vètki Azezt 9c lèznèc tũ bizaitoc
(20) Bizon ha èn iftènn^c v̄yauual vè-
tecki q2d99okèt / kètelkedètlèn tũ
kqžitecbè iutot iftènn^c ožžaga (21)
Mikor èz9s fèguèzes qžizi 9 gadorat
/ bekèfegbèn vadnac m ē d è n^c melle-
ket bir / (22) Ha ke- attol èz9fb iq-

¹ Az eredetiben *vètèc ki* (= eiicio) lehetett, vö. 20: *vètecki* (= eiicio).

(10) Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et pulsanti aperietur. (11) Quis autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? aut piscem, numquid pro pisce serpentem dabit illi? (12) Aut si petierit ovum, numquid porriget illi scorpionem? (13) Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se? (14) Et erat eiciens daemonium, et illud erat mutum. Et cum eiecisset daemonium, locutus est mutus, et admiratae sunt turbae. (15) Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe daemoniorum eicit daemonia. (16) Et alii tentantes signum de caelo quaerebant ab eo. (17) Ipse autem ut vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolabitur, et domus supra domum cadet. (18) Si autem et satanas in seipsum divisus est, quomodo stabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me eicere daemonia, (19) Si autem ego in Beelzebub eicio daemonia, filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. (20) Porro si in digito Dei eicio daemonia, profecto pervenit in vos regnum Dei. (21) Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet. (22) Si autem fortior eo superveniens

uènd / τ meggòzèndi eluèzi mēd 9
 fēguèzit kiebè bigie vala / τ 9 fozlatit
 èlòzta (23) Ki nīL èn vèlèm èn èllè-
 nem vagon / τ ki nem goit ènuèlem
 a· himt (24) Miko2 a· fèztezètes zèl-
 lèt ki menēd èmbezòl iar vizètlèn
 hèleken / kèzèfuè ñugolmat τ nē
 lèluen mond / megfozdoloc èn ha-
 zamba honnan ki iqtè / (25) τ
 mico2 iquèd / leli azt sepzockèl
 mgtižteitua τ mēg èkefeitue / (26) τ
 tahat èlmegèn τ vèzèn mas het zèl-
 lètekèt tōllètòl alnocbakat / τ bēmē-
 uen lakožnac ot / τ lèzn° a3 èmbezno
 vtoli gonoznac a3 èlòbèlicnèl (27)
 Vg lqt ke· mico2 èzeket mōdana¹ eg
 neminèmq ||

69ra

nembezi a· gòlekezèt kòzòl felè-
 mèluè 9 žauat monda onèki Bodog
 has ki tegedet viselt / τ a3 èmlòc
 kikèt èm[b]tèl / (28) Es 9 monda
 Valobizòñ Bodogoc kie halgattac
 iftènn° igèiet τ 9zižic a3t / (29) A·
 gòlekezèt ke· egbè futuan kèzdè
 mondani E nemžèt alnoc nemžèt
 ièlenfègèt kouèt z ièlenfeg nē adatic
 onèki / hanemlac Ionas pphānac
 ièlenfège (30) Mezt mikeppèn volt
 Ionas a· niniuiabèlièknèc ièlenfeg
 vgan lèzèn èmbezno fia è nemžètn°
 / (31) Delžègi kizalne felkèl itèlètben
 è nēžètn° fezfiiaual τ megkazhoztaffa
 9kèt mezt iqt fòldnèc vegezòl hal-
 gatni salamonnac bòlLèfègèt τ ime
 è3 nagob hog nē salamon (32) Nini-
 viabèli fezfiac felkèlnèc itèlètben è
 nemžèttèl τ megkazhoztaffac 9tèt
 mezt mùuèlkettèc pñiat Ionafnac
 p̄dicacioiara τ ime è nagob Ionafnal
 (33) Sènki nē goit žouetnèket τ vèti
 reitecbè fem a· žapu ala de a·

vicerit eum, universa arma eius
 auferet, in quibus confidebat, et
 spolia eius distribuet. (23) Qui non
 est mecum, contra me est; et qui
 non colligit mecum, dispergit. (24)
 Cum immundus spiritus exierit de
 homine, ambulat per loca inaquosa
 quaerens requiem et non inueniens
 dicit: Revertar in domum meam
 unde exivi. (25) Et cum venerit,
 invenit eam scopis mundatam et
 ornatam. (26) Tunc vadit et assumit
 septem alios spiritus s e c u m
 nequiores se, et ingressi habitant ibi.
 Et fiunt novissima hominis illius
 peiora prioribus. (27) Factum est
 autem, cum haec diceret, extollens
 vocem quaedam mulier de turba
 dixit illi: Beatus venter qui te porta-
 vit, et ubera quae suxisti. (28) At
 ille dixit: Quinimmo beati qui audi-
 unt verbum Dei et custodiunt illud.
 (29) Turbis autem concurrentibus
 coepit dicere: Generatio haec genera-
 tio nequam est; signum quaerit, et
 signum non dabitur ei, nisi signum
 Ionae prophetae. (30) Nam sicut
 fuit Ionas signum Ninivitis, ita
 erit et Filius hominis generationi
 isti. (31) Regina austri surget in iudi-
 cio cum viris generationis huius
 et condemnabit illos, quia venit a
 finibus terrae audire sapientiam Sa-
 lomonis, et ecce plus quam Salomon
 hic. (32) Viri Ninivitae surgent in
 iudicio cum generatione hac et
 condemnabunt illam, quia paeni-
 tentiam egerunt ad praedicationem
 Ionae, et ecce plus quam Ionas hic.
 (33) Nemo lucernam accendit et
 in abscondito ponit neque sub modio

¹ A -na sor fölötti betoldás, jellel a helyére utalva.

gezfa taztora hog kic bëmennèc
laffanac világot (34) Te tēstedn^c
zouetnèke te zemed / ha te zemed
eg- |

69rb

v̄gō lënd mēd te tēsted vilagos lē-
zèn / ha ke· alnoc lënd / te tēsted es
lētet lēzèn / (35) Laffatoc azēt hog
a· vilá ki tú bēnnētec vagon sētet
ne legē (36) ha azezt te tēsted vilá-
gos lënd nē valuan sētetfēgnēc vala-
mi rēzet mēdenēftōl vilagos lēzèn /
z mīkeppèn villamatnac zōuētneke
meguilagoseit tegedèt (37) És micoz
bēzēllènē kezē q̄tet a· leualtacnac
eg neminēmō f è d è l m è hog èbellè-
nec q̄ uèlè z bemenuèn le v̄lō (38)
A· lēualt ke· kezde q̄nq̄n bēnne
ganakoduā mōdani / mirè nē mofdot
volnaīng az èbed èlōt (39) És mōda
vz q̄nēki Ma tú leualtac megz̄teifa-
toc mēf k̄uūql vagon a· kelhen z a·
katinomon¹ / mēf ke· — ² tú
bēnnētec tellēs ragadozaffal z hamif-
laggal (40) Heitoc Nemdè az è ki
tōttō mēf k̄uūql vagō tōttō āz̄t z
mēf bēlōl vagō / (41) Dè valobizōn
mēf felette vagon aggatoc alamifnat
/ z ime mēden^c tiz̄tac lēzn^c tūnētec
/ (42) Dè iāy tūnētec leualtac kic³
megdezmaffatoc a· mentat |

Lucas

69va

z a· zutat⁴ z mēden kapoztat / z èlmuī-
latoc iftēnn^c m ē d e n itèlētet z a·
zēzèlmèt / èzeket ke· kellet tennētec
z azokat nē meghagnotoc (43) Iāy
tūnētec leualtac kic⁵ zēzētītèc a fō

¹ Latin *catinus*: 'ételfőző edény'.

² Félsonyi törlésen díszítés.

³ Nestle: *qui*.

sed supra candelabrum, ut qui ingre-
d̄iuntur lumen videant. (34) Lucerna
corporis tui est oculus tuus. Si
oculus tuus fuerit simplex, totum
corpus tuum lucidum erit; si autem
nequam fuerit, etiam corpus tuum
tenebrosum erit. (35) Vide ergo
ne lumen, quod in te est, tenebrae
sint. (36) Si ergo corpus tuum
t o t u m lucidum fuerit, non habens
aliquam partem tenebrarum, erit
lucidum totum et sicut lucerna
fulgoris illuminabit te. (37) Et cum
loqueretur, rogavit illum quidam
pharisaeus ut pranderet apud se.
Et ingressus recubuit. (38) Pharisae-
us autem coepit intra se reputans
dicere, quare non baptizatus esset
ante prandium. (39) Et ait Dominus
ad illum: Nunc vos pharisaei quod
deforis est calicis et catini, mundatis,
quod autem intus est vestrum,
plenum est rapina et iniquitate.
(40) Stulti, nonne qui fecit quod
deforis est, etiam id quod deintus
est fecit? (41) Verumtamen quod
superest date eleemosynam, et ecce
omnia munda sunt vobis. (42) Sed
vae vobis pharisaeis, quia decima-
tis mentham et rutam, et omne holus
et praeteritis iudicium et carita-
tem Dei; haec autem oportuit facere
et illa non omittere. (43) Vae vobis
pharisaeis, quia diligitis primas ca-

⁴ Latin: *ruta*: 'egy keserű növény'.

⁵ Nestle: *qui*.

zèkeket a· finagogacban τ κῶνον-
tekèt vafazhèlt (44) Iay tünèctec kic
vattoc mikent a kopozfoe kic nem
tètn° z èmbezec felettèc iazuan nem
tuggac (45) Fèlèluè ke· eg nemèl a
tòzueñ tudoc κῶνον mōda ònèki
Mèfter èzeket mōduan božžofagot
téz münèkònc (46) Es ò mōda Es
tünèctec tòzueñ tudocnac iay kic tèt-
hekkèl megtèzhèltec èmbezekèt /
mèllèc nē vifèltethetnèc z tú eg
výtoockal fem illètitèc a· tètzhèkèt
(47) Iay tünèctec kic megrakiatoc
a· pphānac kopozfoiocat / tú afai-
toc ke· meglotec azocat (48) Bizoña-
ba tanollatoc / mezt kedùlitàc tú
afaitocnac mùèlkedètekèt / mezt
bizoñaba òk meglotec azocat / tú
ke· megrakiatoc ò kopozfoiocat / (49)
z azezt iftènn° bojlèfegè mōda /
Èzèžtec azochoz pphācat z aplòcat
/ z azoc κῶνον meglònèc z vldòž-
nèc / (50) hog megrò-

69vb

uètteffec mēdž pphānac vèzèc è
nèzèttòl ki èlòtlètet vilag kèzdètittòl
foguan / (51) i g a z abèlnèc vezètòl
foguan Zachariafnac vezèiglèn ki
èluèzet az eghaz κῶνον z az olta2
κῶνον / vg mōdoc tünèctec hog me-
kòuèttetic è nemzèttòl (52) Iay
tünèctec tòzueñ tudoc kic¹ vòttetèc
tudomannac kulat / tu bènè mentè-
tec z azocat kic bèmenn° vala meg-
tiltottatoc (53) Miko2 ke· èzeket
mōdana ònèki kèzden° a· leualtac
z a· tòzueñ tudoc nèhèzèn ò ellènè
allanioc z ò žaiat bèzèkèžtènèc
fokaczol (54) alnolkoduan ònèki / z
kezèfuè valamit fògnioc ò žaiabol
hog m̃g vadolnac òtèt

thedras in synagogis et salutationes
in foro. (44) Vae vobis, quia estis
ut monumenta, quae non apparent,
et homines ambulantes supra nesci-
unt. (45) Respondens autem quidam
ex legisperitis ait illi: Magister, haec
dicens etiam contumeliam nobis
facis. (46) At ille ait: Et vobis
legisperitis vae, quia oneratis homi-
nes oneribus, quae portare non
possunt, et ipsi uno digito vestro
non tangitis sarcinas. (47) Vae vobis,
qui aedificatis monumenta propheta-
rum; patres autem vestri occiderunt
illos. (48) Profecto testificamini quod
consentitis operibus patrum vestro-
rum; quoniam ipsi quidem eos occi-
derunt, vos autem aedificatis eorum
sepulcra. (49) Propterea et sapientia
Dei dixit: Mittam ad illos prophetas
et apostolos, et ex illis occident et
persequentur, (50) ut inquiratur
sanguis omnium prophetarum, qui
effusus est a constitutione mundi, a
generatione ista, (51) a sanguine
Abel usque ad sanguinem Zachariae,
qui periit inter altare et aedem. Ita,
dico vobis, requiretur ab hac genera-
tione. (52) Vae vobis legisperitis,
quia tulistis clavem scientiae, ipsi
non introistis et eos qui introi-
bant prohibuistis. (53) Cum autem
haec ad illos diceret, coeperunt
pharisaei et legisperiti graviter in-
sistere et os eius opprimere de mul-
tis, (54) insidiantes ei et quaerentes
aliquid capere de ore eius, ut accusa-
rent eum.

¹ Nestle: *qui*.